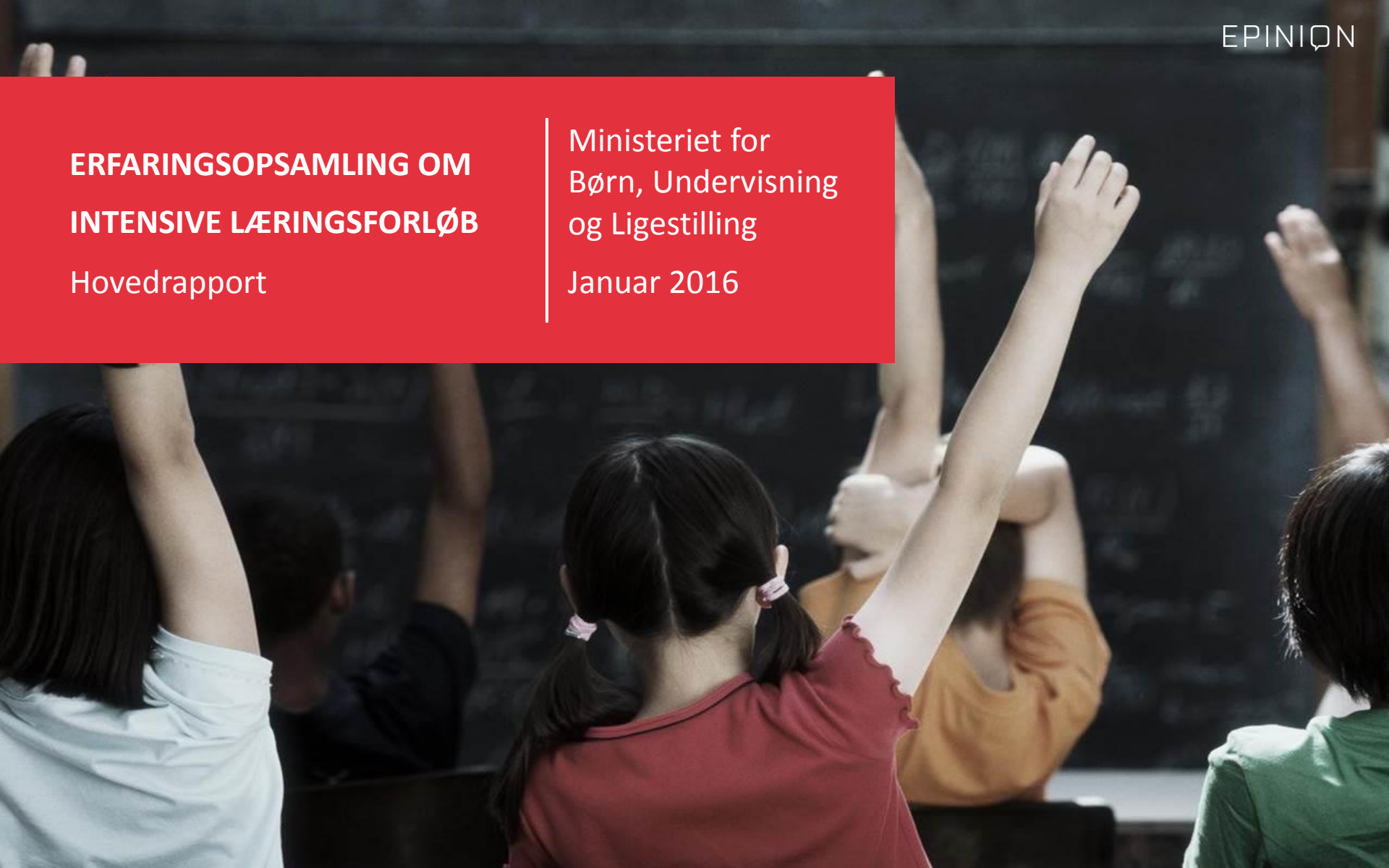

**ERFARINGSOPSAMLING OM
INTENSIVE LÆRINGSFORLØB**

Hovedrapport

Ministeriet for
Børn, Undervisning
og Ligestilling

Januar 2016

Resumé

- 52 pct. af de kommuner, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, angiver at kommunen og kommunens skoler/ungdomsskoler har deltaget i eller selv tilrettelagt intensive læringsforløb, dvs. en tidsafgrænset, intensiv og fokuseret indsats for børn og unge i læringsvanskeligheder, der bryder med den vante undervisning.
- De fleste læringsforløb fokuserer på flere forskellige faglige, personlige eller sociale kompetencer. Mange forløb har fokus på motivation, selvværd, koncentrationsevne samt faglige kompetencer. Da læringsforløbene er kortvarige lægges typisk større vægt på at give eleverne strategier, redskaber og motivation end på at opnå konkrete færdigheder og viden.
- De intensive læringsforløb anvender mange af de metoder, der netop lægges vægt på i Folkeskolereformen, eksempelvis læringsmålstyret undervisning, varieret undervisning, praktiske læringsformer, motion og bevægelse. Så selvom der i alle tilfælde er tale om forløb, der på forskellig vis bryder med den vante undervisning, er der typisk tale om de samme undervisningsmetoder og -tilgange, der fremhæves som god praksis i den almindelige undervisning.
- Ressourceforbruget pr. elev varierer i de otte cases fra under 10.000 kr. pr. elev til over 100.000 kr. pr. elev for et 6-årigt forløb.
- Erfaringer med intensive læringsforløb er meget positive – både i spørgeskemaundersøgelsen og i de udvalgte cases.
- Flere af de intensive læringsforløb kan dokumentere meget markante faglige fremskridt på kort tid. Til gengæld er der generelt begrænset viden om langtidseffekter af intensive læringsforløb. Det gælder også i de otte cases, der er udvalgt her.
- Blandt de faktorer, der gør den største forskel for eleverne, fremhæves bl.a. et miljøskift, intensitet og høj normering, struktur, motiverede elever, en helhedsorienteret indsats samt engagerede og fagligt dygtige voksne. Til gengæld er det en helt central udfordring i læringsforløbene, hvordan man fastholder resultaterne, når eleven vender tilbage til skolen.

Indhold

Indledning	4
Surveyresultater	7
Erfaringer fra de otte cases	15
Metode og datagrundlag	26

1 INDLEDNING

Indledning

Baggrund og formål

Der er de senere år kommet markant større fokus på kortere, intensive læringsforløb i Danmark, især målrettet fagligt svage elever. Dette hænger blandt andet sammen med, at en række undersøgelser og evalueringer af danske projekter med intensive læringsforløb tyder på, at eleverne udvikler sig både fagligt og personligt. Eksempelvis rapporteres om positive erfaringer i undersøgelser om Egmont Fondens signaturprojekt Lær for Livet, DrengAkademiet, Plan T i Odense Kommune og Københavns Kommunes Turboforløb. Som det fremgår af denne erfaringsopsamling har mange kommuner og skoler derfor deltaget i eller tilrettelagt intensive læringsforløb.

På grund af de gode erfaringer har satspuljepartierne afsat 20,8 mio. kr. i perioden 2016-2019 til intensive læringsforløb for fagligt udfordrede elever: *"Med projektet understøttes skolernes intensive læringsforløb, samtidig med, at der udvikles sikker viden om, hvad der virker, og hvordan det forankres i kommunerne bedst muligt, så der opnås den største og mest vedvarende effekt på elevers læring. Projektets resultater skal klæde skolerne på til efterfølgende at anvende turboforløb som et redskab i deres indsats over for fagligt udfordrede elever"* (Aftale om satspuljen på social- og indenrigsområdet 2016-2019).

Som en del af forberedelserne til udmøntningen af ovennævnte initiativ har Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling bedt Epinion om at foretage en erfaringsopsamling, der skal bidrage til et bedre vidensgrundlag om intensive læringsforløb og bidrage til at skabe grundlag for at vurdere, hvilke modeller for intensive læringsforløb, der vil være relevante at afprøve systematisk i en dansk skolekontekst med henblik på at opnå sikker viden om effekter.

Erfaringsopsamlingen skal bidrage med viden om:

- Hvordan intensive læringsforløb på grundskoleområdet og i kommunale ungdomsskoler i praksis tilrettelægges?
- Hvorvidt forløbene medfører positive effekter og gevinster for målgruppen?
- Hvilke forhold, der vurderes at have betydning for, om intensive læringsforløb bidrager til de ønskede effekter?

Hvordan er erfaringerne indsamlet?

Indledningsvist er der foretaget en kortlægning af intensive læringsforløb. Kortlægningen baseres dels på en gennemgang (desk research) af eksisterende evalueringer og litteratur om intensive læringsforløb og dels på en kort spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltningerne i landets kommuner. 75 ud af de 98 kommuner har deltaget i undersøgelsen.

På baggrund af kortlægningen er der udvalgt otte forskellige intensive læringsforløb til nærmere casestudier. Der er i udvælgelsen af cases især lagt vægt at identificere intensive læringsforløb, hvor der på forhånd i et vist omfang er opsamlet viden om erfaringer og resultater, og hvor der er tegn på, at disse resultater og erfaringer er positive samt relevante for en bredere kreds af danske kommuner. Derudover er der lagt vægt på at udvælge cases, der repræsenterer en vis variation af indsatser med hensyn til formål, målgrupper og organisering. Side 25 giver et overblik over de otte cases.

I hver af de otte cases er der dels gennemgået relevant skriftligt materiale om det intensive læringsforløb og dets resultater og dels gennemført kvalitative interview med nøglepersoner omkring det intensive læringsforløb. Det afhænger af læringsforløbets konkrete organisering, hvilke interviewpersoner, der har deltaget, men i de fleste cases er der som minimum tale om repræsentanter for projektets/læringsforløbets ledelse, undervisere og elever. Derudover har det i visse cases været relevant at interviewe bl.a. repræsentanter for elevernes skoler, rollemodeller og forskere. Der er i alt gennemført interview med 62 informanter, som er tilknyttet de otte læringsforløb.

Afslutningsvist er resultaterne blevet valideret, kvalificeret og suppleret på en workshop med deltagelse af repræsentanter fra de udvalgte intensive læringsforløb samt personer med tværgående viden om intensive læringsforløb. For en uddybning af de anvendte metoder henvises til side 27.

Hvad er intensive læringsforløb?

Definition

Begrebet "intensive læringsforløb" er blevet udbredt i løbet af de senere år. En Google-søgning på begrebet giver over 12.000 resultater. Derudover anvendes andre betegnelser, der i høj grad dækker over den samme type af indsatser, fx turboforløb og læringscamps.

Der er imidlertid forskellige opfattelser af, hvilke indsatser, der er omfattet af betegnelsen. Afhængigt af den anvendte definition og de opstillede kriterier, kan intensive læringsforløb således variere fra noget, der begrænser sig til relativt få danske projekter, til noget, der er udbredt på næsten alle danske skoler. Eksempelvis viser en spørgeskemaundersøgelse blandt danske skoleledere, at 90 pct. af skolelederne har erfaringer med intensive læringsformer i en eller anden form på deres skole (Egmont Rapporten 2015).

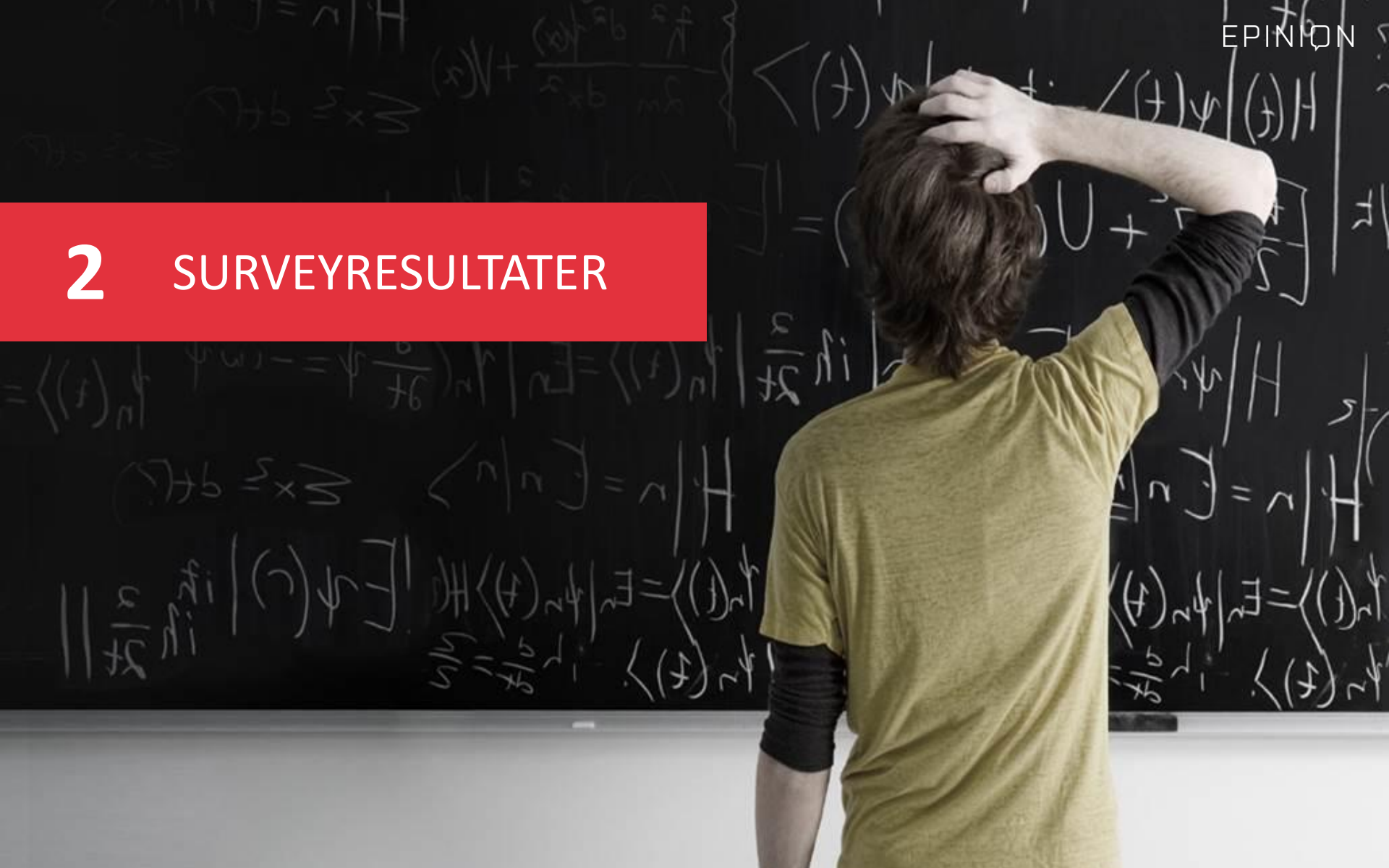
I denne erfaringsopsamling fokuseres på læringsforløb, der opfylder følgende karakteristika:

- Der skal være tale om et **tidsafgrænset forløb** af forholdsvis begrænset varighed.
- Der skal være tale om en **intensiv og fokuseret** indsats, hvor der fokuseres på læring og udvikling af kompetencer inden for et afgrænset område.
- Der skal være tale om forløb målrettet **børn og unge i læringsvanskeligheder**.
- Endelig skal der være tale om forløb, der **bryder med den vante undervisning**, uanset om de foregår i løbet af skoledagen, uden for skoledagen men i tilknytning til skolen eller som eksterne forløb.

Der er tale om en forholdsvis bred definition, der omfatter læringsforløb med en vis variation med hensyn til varighed, intensitet, målgrupper og undervisningsformer.

2 SURVEYRESULTATER

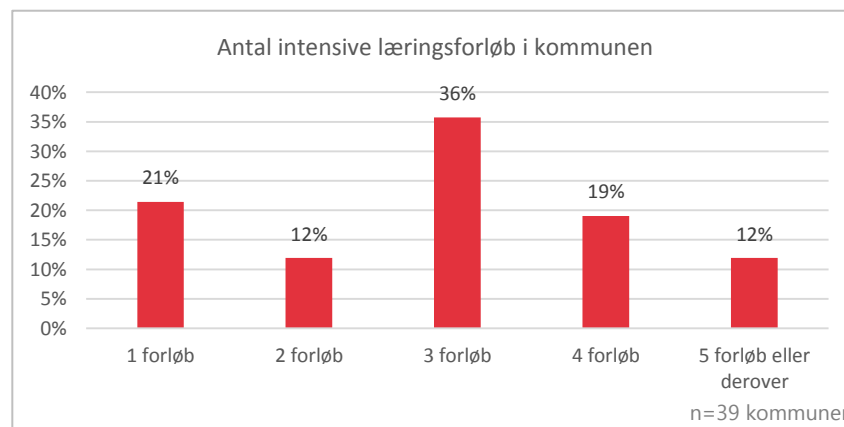
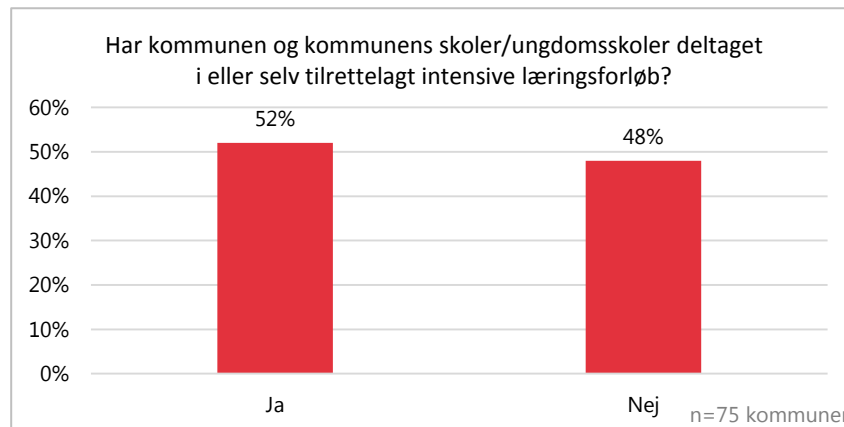
Hvor udbredte er intensive læringsforløb?

Hvor udbredte er intensive læringsforløb?

Som nævnt afhænger udbredelsen af intensive læringsforløb meget af den anvendte definition. Med den definition, der anvendes her i erfaringsopsamlingen, angiver lidt over halvdelen af de kommuner, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, at kommunen og kommunens skoler/ungdomsskoler har deltaget i eller selv tilrettelagt intensive læringsforløb. Så selvom antallet af intensive læringsforløb stiger markant i disse år, svarer næsten halvdelen af kommunerne, at de ikke har erfaringer med intensive læringsforløb for børn og unge i læringsvanskeligheder.

De 39 kommuner, der i spørgeskemaet har angivet, at "kommunen og kommunens skoler/ungdomsskoler har deltaget i eller selv tilrettelagt intensive læringsforløb", er også blevet bedt om at "sætte navn eller et par ord på" op til fem intensive læringsforløb, som kommunen og kommunens skoler/ungdomsskoler har deltaget i. Som det fremgår til højre har 79 pct. af disse kommuner nævnt mere end ét intensivt læringsforløb i kommunen. Samlet set har de 39 kommuner angivet 113 forskellige læringsforløb, svarende til næsten tre læringsforløb i gennemsnit. Det skal dog understreges, at der i nogle tilfælde er forskellige kommuner, der har deltaget i de samme læringsforløb.

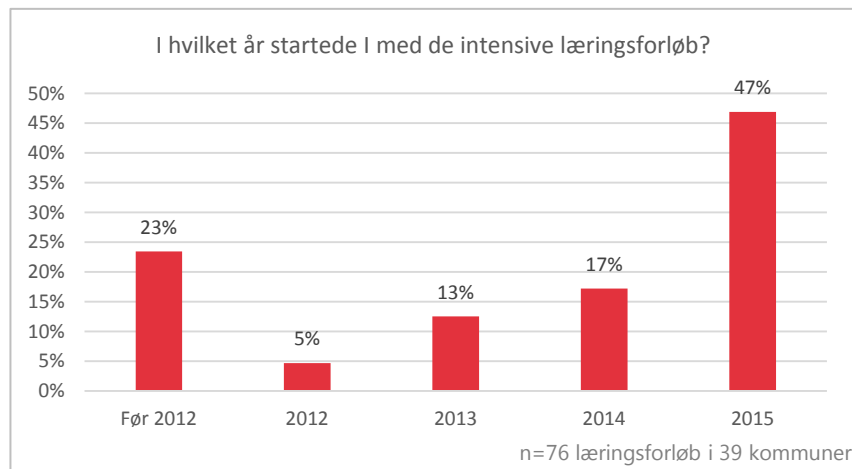
Det kan konkluderes, at kommuner og skoler i hele landet i disse år gør sig mange erfaringer med intensive læringsforløb.

Intensive læringsforløb vinder hastigt frem

Proces

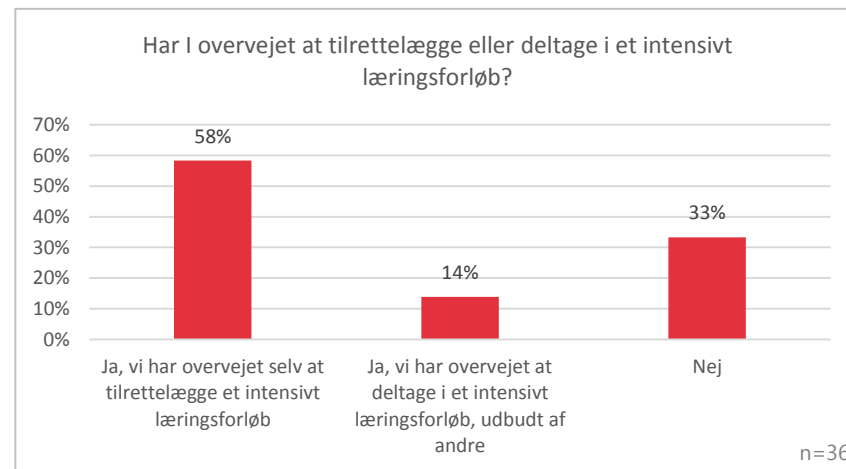
De 39 kommuner med erfaringer med intensive læringsforløb har besvaret spørgsmål om tilrettelæggelse, organisering og erfaringer med læringsforløbene. Figuren nedenfor viser, at arbejdet med intensive læringsforløb for alvor har taget fart i 2015, da næsten halvdelen af de intensive læringsforløb er startet i 2015. Dette er en markant vækst i nye læringsforløb sammenlignet med de forrige år. Samtidigt viser figuren dog også, at der er en del læringsforløb – næsten hvert fjerde – som er startet før 2012. Der er således allerede en del intensive læringsforløb i Danmark, som har flerårige erfaringer.

Overvejer de øvrige kommuner at tilrettelægge eller deltage i intensive læringsforløb?

36 kommuner har i spørgeskemaet svaret, at kommunen og kommunens skoler/ungdomsskoler *ikke* har deltaget i eller selv tilrettelagt intensive læringsforløb. To-tredjedele af disse kommuner har overvejet selv at tilrettelægge et intensivt læringsforløb eller at deltage i et intensivt læringsforløb, udbudt af andre.

Disse kommuner angiver typisk, at de endnu ikke har deltaget i intensive læringsforløb, fordi behovene understøttes på andre måder, fordi de mangler viden om fx målgruppernes behov, eller fordi de har prioriteret andre opgaver, herunder bl.a. implementeringen af folkeskolereformen.

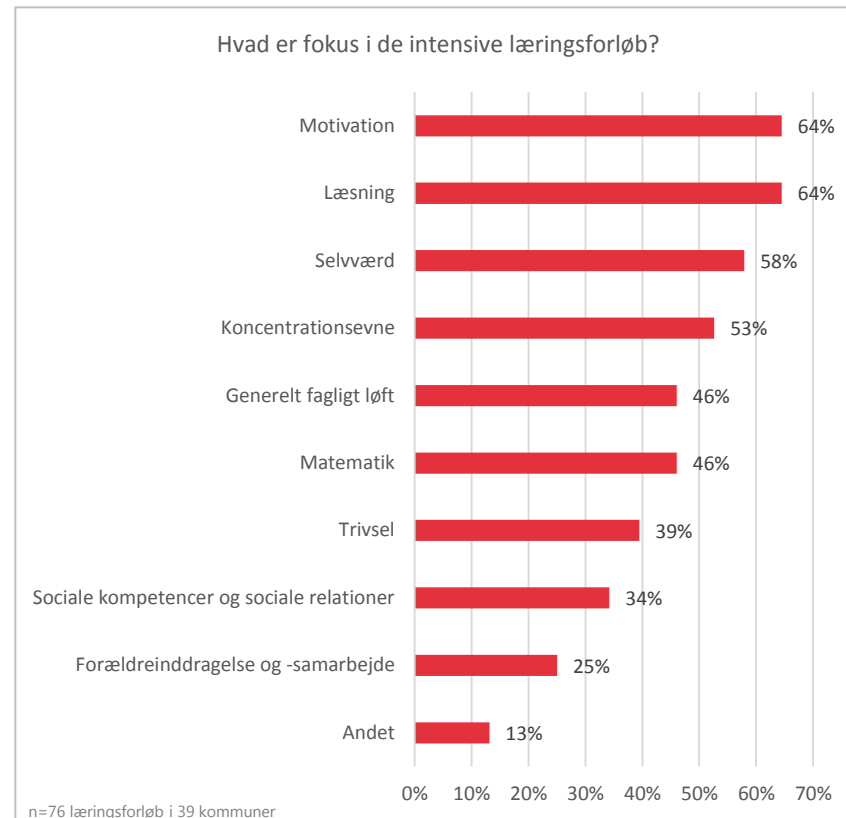
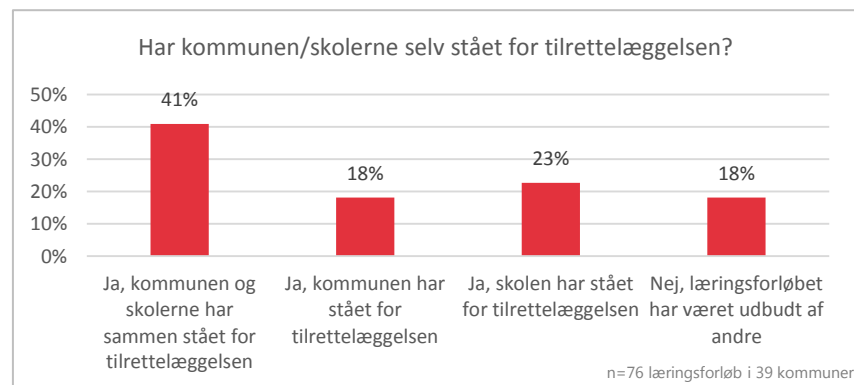
Organisering og fokus

Organisering

Størstedelen af de læringsforløb, der angives i spørgeskemaundersøgelsen er selv tilrettelagt af kommunen og/eller skolerne i kommunen. I omtrent 4 ud af 10 læringsforløb har kommunen og skolerne til sammen stået for tilrettelæggelsen, mens knap hvert fjerde forløb har været tilrettelagt af skolen. Næsten hvert femte forløb bliver udbudt af andre aktører end kommunen eller skolen.

Fokus i de intensive læringsforløb

Figuren til højre viser, at motivation er i fokus i næsten to ud af tre læringsforløb, ligesom at arbejdet med elevernes selvværd og koncentrationsevne er et fokuspunkt i over halvdelen af forløbene. Fagligt kan det ses, at omtrent to tredjedele af læringsforløbene fokuserer på læsning, mens knap halvdelen fokuserer på matematik. I samme omfang er et generelt fagligt løft i fokus ved næsten halvdelen af forløbene. Læringsforløbene har ofte flere fokuspunkter. Omtrent 4 ud af 10 forløb har 1-3 fokuspunkter, en tredjedel har 4-6 fokuspunkter, og hvert fjerde fokuserer på mere end 6 af punkterne til højre.

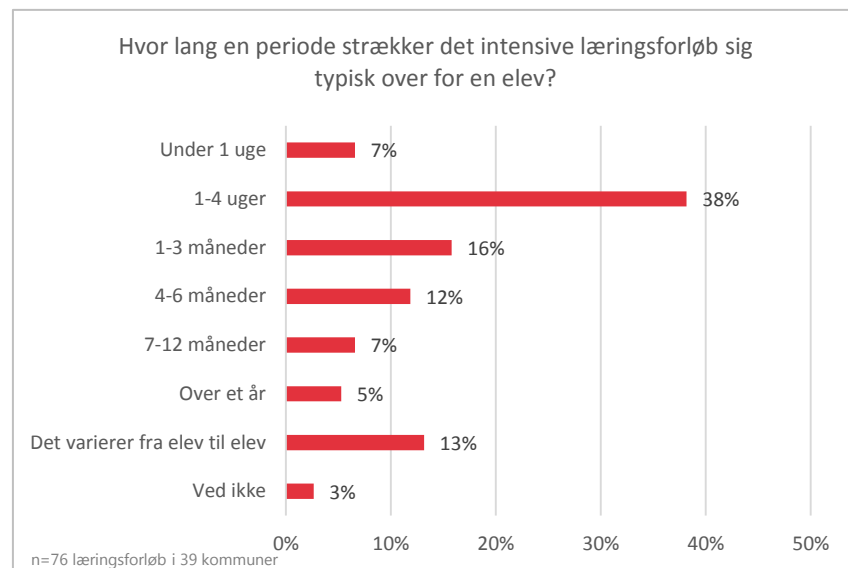

Note: Tallene summerer til mere end 100 %, da nogle forløb har mere end et fokuspunkt.

Tilrettelæggelse og varighed

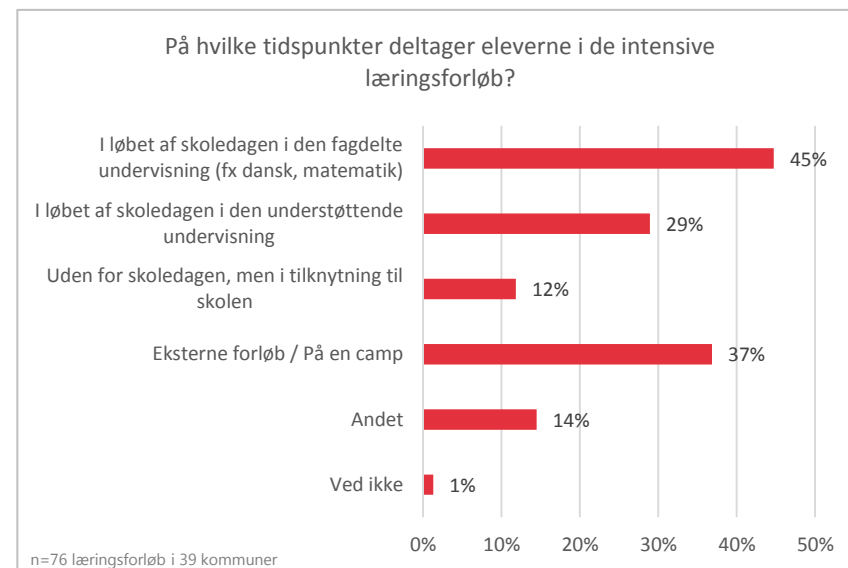
Perioden for læringsforløbet

Der er stor variation i tilrettelæggelsen af de intensive læringsforløb, herunder over hvor lange perioder læringsforløbene strækker sig. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at knap 4 ud af 10 intensive læringsforløb varer 1-4 uger, mens der også for 13 procent af forløbene ikke er en på forhånd fastlagt tidsperiode, men perioden varierer fra elev til elev. I flere af de intensive læringsforløb i casebeskrivelserne arbejdes med perioder inden og efter selve læringsforløbet for at forberede og følge op på indsatsen. Den intensive indsats – fx en campperiode på to uger – suppleres således med yderligere støtte omkring eleven.

Tidspunkt og tilknytning til skolen

Figuren nedenfor viser, på hvilke tidspunkter eleverne deltager i de intensive læringsforløb. En stor del af forløbene foregår i skoletiden, primært i den fagdelte undervisning (fx særligt fokus på et bestemt fag i en kortere periode eller intensive læringsforløb udbudt som valgfag), men også i den understøttende. Omtrent fire ud af ti intensive læringsforløb er eksterne forløb uden for skolen, fx i form af en camp. Omtrent hvert ottende forløb ligger uden for skoledagen, men i tilknytning til skolen, og det udgør dermed den mindst udbredte gruppe af læringsforløb.

Målgrupper

Figurerne til højre viser fordelingen af målgrupperne i de intensive læringsforløb baseret på åbne svar i spørgeskemaundersøgelsen, som efterfølgende er blevet kondenseret. Som det kan ses, indgår både elever på forskellige klassetrin og elever med forskellige udfordringer.

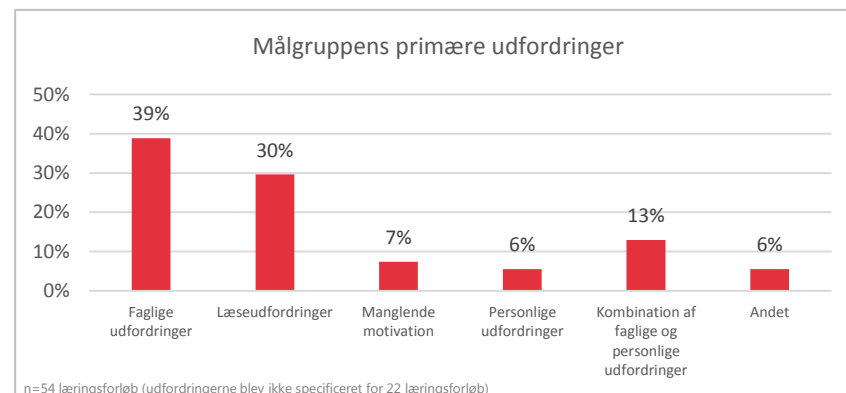
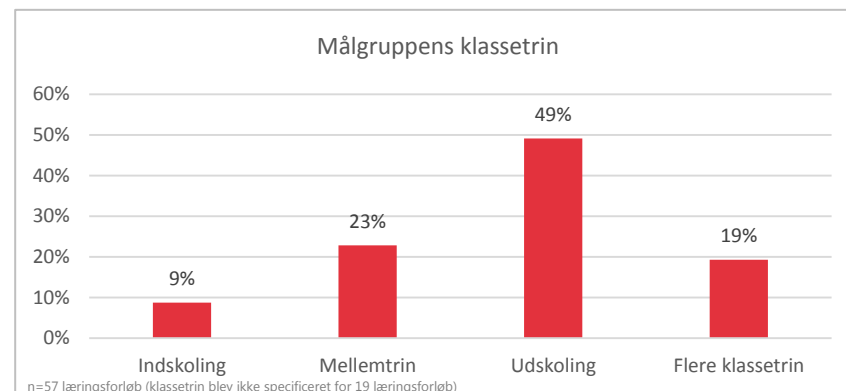
Udskolings elever er oftest i målgruppen

Intensive læringsforløb fokuserer hyppigere på eleverne i de ældre klassetrin. Omtrent halvdelen af forløbene har således udskolings elever som målgruppe, mens knap hvert fjerde har elever på mellemtrin som målgruppe og knap hvert tiende forløb har indskolings elever. Der er dog også intensive læringsforløb, der strækker sig over flere klassetrin.

En stor del af de kommunale repræsentanter har også specificeret, hvilke udfordringer målgruppen oftest har. I knap 4 ud af 10 intensive læringsforløb nævnes faglige udfordringer, og i 3 ud af 10 nævnes specifikt læseudfordringer. I ca. 26 procent af de intensive læringsforløb nævnes elevernes personlige udfordringer (fx lavt selvværd, socialt udsathed), manglende motivation eller en kombination af faglige og personlige udfordringer, for at beskrive målgruppen. Kun i 7 procent af læringsforløbene er det angivet, at målgruppen specifikt er udvalgt blandt elever med manglende motivation. Det er dog ikke ensbetydende med, at læringsforløbene ikke omfatter elever, der mangler motivation, selvom dette måske ikke har været et hovedkriterium for udvælgelsen. Som det fremgår tidligere, er øget motivation i fokus i mange af læringsforløbene.

Tendenser i læringsforløbene

Der er en tendens til, at der i indskolingen ofte er fokus på læsning og at målgruppen udgøres af elever i læsevanskeligheder, mens der i udskolingen i højere grad er fokus på elever med generelle faglige udfordringer, ligesom der også i højere grad er fokus på matematik. Ligeledes fylder arbejdet med elevernes personlige og sociale udvikling, dvs. fokus på motivation, trivsel, selvværd, sociale kompetencer og koncentrationsevne, mere i de ældre klassetrin.

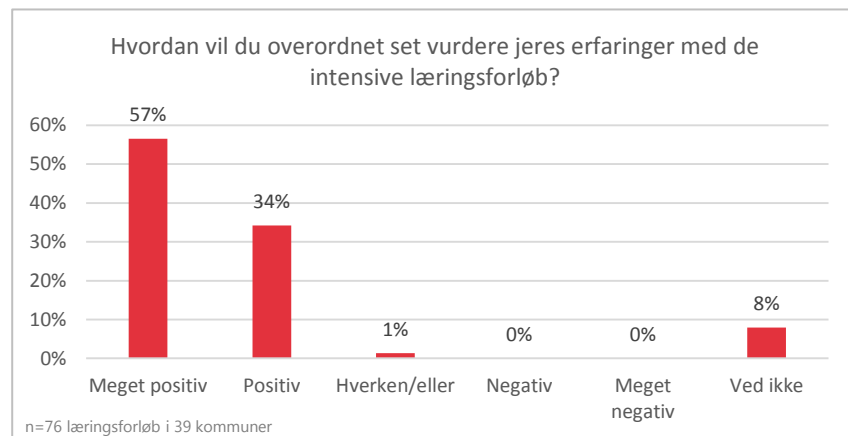
Erfaringer med intensive læringsforløb

Kommunerne har generelt positive erfaringer med intensive læringsforløb

Som det fremgår af nedenstående figur, svarer kommunerne i spørgeskemaundersøgelsen, at de har "positive" eller "meget positive" erfaringer med stort set alle de intensive læringsforløb. Kun i et enkelt ud af 76 intensive læringsforløb er kommunens erfaringer hverken positive eller negative.

Dette er i tråd med en række resultater i Egmont Rapporten 2015, der viser, at langt de fleste lærere og forældre også har gode erfaringer med intensive læringsforløb, fx at langt størstedelen af de lærere og forældre, der har erfaringer med et intensivt læringsforløb vurderer, at det løfter barnets faglige niveau og styrker motivationen til at lære noget i timerne.

Det kan altså konkluderes, at langt de fleste intensive læringsforløb opleves som virkningsfulde.

Tendenser i erfaringerne

Som figuren viser, er erfaringerne med intensive læringsforløb positive i næsten alle forløb. Sammenholdes erfaringerne med de intensive læringsforløb med deres karakteristika, er der tendens til, at nedenstående karakteristika i højere grad forbindes med læringsforløb med "meget positive" erfaringer:

- **Fokus på personlig udvikling:** Intensive læringsforløb, som (også) fokuserer på elevernes trivsel, selvværd, sociale kompetencer og relationer samt forløb med fokus på forældreinddragelse og -samarbejde, har oftere "meget positive" erfaringer.
- **Flere fokuspunkter:** Intensive læringsforløb med flere fokuspunkter er oftere "meget positive". Således svares ved knap 80 procent af de intensive læringsforløb med 7-9 af fokuspunkterne, at erfaringerne er "meget positive", mens det kun gælder for 47 procent af de intensive læringsforløb med 1-3 fokuspunkter.
- **Udskolingselever i målgruppen:** Intensive læringsforløb med udskolingselever har oftere "meget positive" erfaringer end forløb med indskolingselever. Der indgår dog kun få intensive læringsforløb med indskolingselever i undersøgelsen, hvorfor disse tendenser er behæftet med betydelig usikkerhed.
- **Tilrettelagt uden for skoledagen:** Intensive læringsforløb, som er tilrettelagt uden for skoledagen - enten i tilknytning til skolen eller som eksternt forløb - har i lidt højere grad "meget positive" erfaringer end læringsforløb, som er tilrettelagt inden for skoledagen.

Det er svært at sige, hvad der forklarer disse tendenser, da de også indbyrdes hænger sammen. Typisk er fokus i højere grad på flere fokuspunkter ved udskolingselever, og der arbejdes oftere (også) med elevernes personlige kompetencer i læringsforløbene. Derudover er udskolingselevens forløb også oftere tilrettelagt uden for skoledagen. Endelig må det pointeres, at der kun indgår 57 læringsforløb, hvor klassetrinnet er opgivet, og der indgår kun få intensive læringsforløb med indskolingselever i målgruppen i undersøgelsen. Ovenstående er derfor behæftet med usikkerhed.

Erfaringer med udvikling, opfølgning og samarbejde

Vigtigt med fokus på opfølgning, samarbejde og forældreopbakning

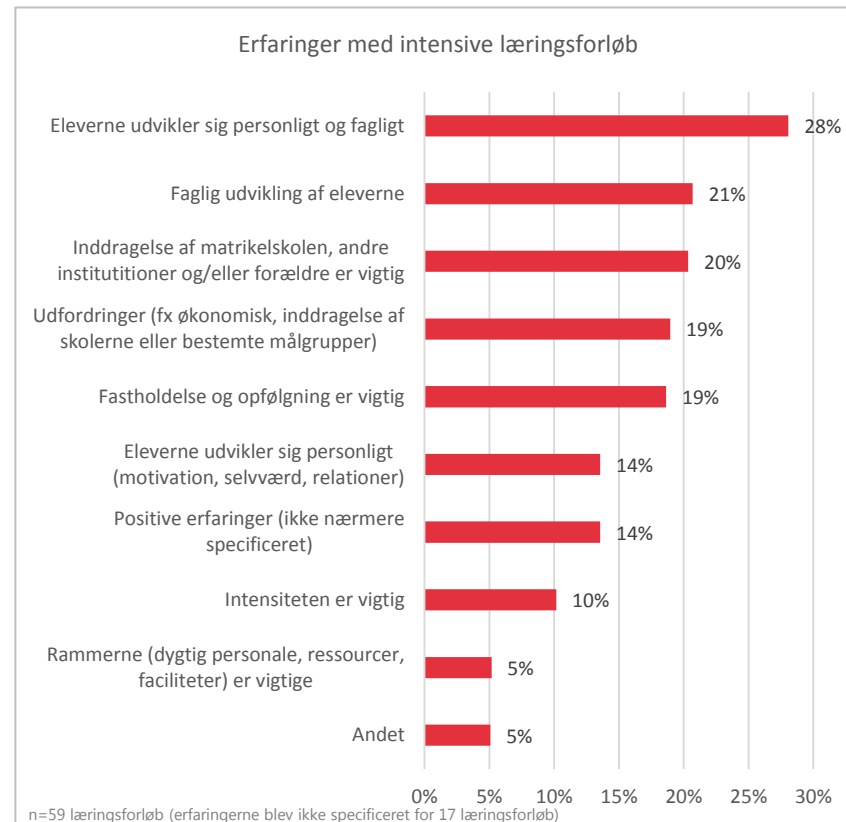
I spørgeskemaundersøgelsen har de kommunale repræsentanter uddybet deres erfaringer med læringsforløbene, fx hvad der har været særligt godt eller dårligt, hvad de har lært af forløbet, og hvad elevernes udbytte har været.

De mange forskellige erfaringer er forsøgt opsummeret i figuren til højre, som viser fordelingen af erfaringerne i de intensive læringsforløb baseret på åbne svar i spørgeskemaundersøgelsen, som efterfølgende er blevet kondenseret. Det er ret forskelligt, hvad repræsentanterne har fokuseret på i deres besvarelse. Nogle besvarelser falder i mere end én kategori.

Figuren viser, at kommunerne i en stor del af forløbene oplever, at eleverne udvikler sig. Ved over hvert fjerde læringsforløb nævnes, at eleverne har udviklet sig både personligt og fagligt, ved hvert femte nævnes elevernes faglige udvikling og ved omtrent 14 procent nævnes elevernes personlige udvikling.

Endvidere peger en del af kommunerne på, at det er afgørende at have fokus på inddragelsen af andre aktører. Dette kan være elevens skole eller almindelige lærere, andre institutioner, som fx socialforvaltningen, samt elevens forældre. I tråd med dette nævnes ved omtrent hvert femte læringsforløb, at fastholdelse og opfølgning er væsentlige.

Ved flere intensive læringsforløb nævner de kommunale repræsentanter også udfordringer ved forløbet. Disse er dog meget forskellige og kan således indeholde økonomiske udfordringer ved finansieringen af forløbet, udfordringer ved at inddrage andre aktører i forløbet, som fx skolerne, eller udfordringer i forhold til bestemte målgrupper, fx elever som ikke har været motiveret for at deltage, eller elever, som har oplevet læringsforløbet som en for stor omvæltning.

Note: Tallene summerer til mere end 100 %, da nogle erfaringer falder i mere end en kategori.

3

ERFARINGER FRA DE
OTTE CASES

Målgrupper, formål og fokus i de intensive læringsforløb

Otte udvalgte intensive læringsforløb

Som beskrevet i indledningen har Epinion gennemført casestudier af otte udvalgte intensive læringsforløb. I dette afsnit redegøres for tværgående tendenser i de otte cases. For uddybende viden om de enkelte cases henvises til de individuelle casebeskrivelser.

De otte udvalgte intensive læringsforløb er:

- DrengAkademiet, LøkkeFonden
- Klart på vej, Hvidovre Kommune
- Lær for Livet, Egmont Fonden
- Læringscamp på Parkvejens Skole i Odder Kommune
- MILIFE, Horsens Kommune
- Plan T, Odense Kommune
- Tidlig Matematikindsats, Metropol
- WASP, Tønder Kommune

På side 25 gives et overblik over de otte cases.

Mål og formål i de intensive læringsforløb

Mål og formål varierer mellem de intensive læringsforløb og afhænger naturligvis i høj grad af målgruppen for forløbet. Der er enkelte forløb, som har et klart fagligt mål om at forbedre eleverne specifikt i læsning eller specifikt i matematik, da det er der, eleven har læringsvanskeligheder. Andre forløb er mere helhedsorienterede. Her har målgruppen typisk også i højere grad både faglige og personlige udfordringer. Målet i disse forløb er derfor at styrke elevens faglige, sociale og personlige udvikling.

Det langsigtede mål er ofte, at eleverne via det faglige løft er bedre i stand til at gennemføre folkeskolen samt efterfølgende ungdomsuddannelse. Derudover ønskes at øge elevernes livskvalitet og selvværd – på kort og på langt sigt.

Fokus i de intensive læringsforløb

Da læringsforløbene er intensive i en afgrænset periode, ligger fokus typisk på at hjælpe eleverne til selv bedre at kunne tage ansvar for egen læring og livssituation, hvad enten det sker gennem læse- eller matematikstrategier, som eleven direkte kan anvende i undervisningen, eller gennem arbejde med karaktertræk og personlige mestringsstrategier, som er væsentlige for at kunne gennemføre en uddannelse. Desuden er motivation ofte et vigtigt omdrejningspunkt – enten som forudsætning eller mål.

Forskelle og ligheder ved målgrupperne i de intensive læringsforløb

I denne erfaringsopsamling har målgruppen for de intensive læringsforløb været defineret som elever i læringsvanskeligheder, jf. side 6. Det bliver dog i flere af de intensive læringsforløb nævnt, at tiltagene vil være til gavn for alle typer af elever, dvs. også elever, der ikke er i læringsvanskeligheder.

De otte læringsforløb, der har været i fokus i erfaringsopsamlingen, er udvalgt med udgangspunkt i at opnå en vis variation i målgrupper. Der er dog også nogle generelle tendenser og ligheder på tværs af casene.

- **Uforløst potentiale:** Eleverne bliver ofte beskrevet som havende et uforløst potentiale, som læringsforløbene kan hjælpe med til at frigøre. Eleverne er typisk fagligt udfordrede, men har ikke behov for et specialtilbud.
- **Samspil mellem faglige og personlige udfordringer:** Eleverne har ofte både faglige og personlige udfordringer. I nogle tilfælde er der tale om omfattende udfordringer – også af fx social karakter – mens der i andre tilfælde er tale om elever, der i en periode mangler motivation eller ikke trives i skolen. Der er dog meget stor variation i, hvor meget de forskellige læringsforløb fokuserer på elevernes personlige eller sociale udfordringer i læringsforløbene.
- **Motivation:** I de fleste af de otte læringsforløb lægges vægt på, at eleverne er motiverede for at deltage og til at forbedre deres faglige niveau. I et enkelt læringsforløb er udvælgelsen sket ved lodtrækning for at sikre en sammenlignelig forsøgs- og kontrolgruppe.

Organisering, tilrettelæggelse og ressourcer

Organisering

De otte cases repræsenterer læringsforløb, der er organiseret og tilrettelagt på forskellige måder. De indeholder således læringsforløb, der er blevet udviklet af skoler og/eller kommunale aktører, fx Parkvejens Skoles læringscamp eller MILIFE Camp Horsens, såvel som læringsforløb, der udbydes af eksterne, som fx LøkkeFondens DrengAkademi eller Egmont Fondens Lær for Livet. En anden type af læringsforløb er Tidlig Matematikindsats, hvor matematiklærere uddannes eksternt af Metropoli til selv at kunne tilrettelægge intensive læringsforløb med eleverne på skolen.

I flere af de otte intensive læringsforløb arbejdes med perioder inden og efter selve læringsforløbet for at forberede og følge op på indsatsen. Den intensive indsats – fx en camperperiode på to uger – suppleres således med yderligere støtte omkring eleven.

Ressourceforbrug

Da de otte læringsforløb, der indgår som cases i erfaringsopsamlingen, er meget forskellige med hensyn til eksempelvis varighed og organisering, er det vanskeligt at sammenligne ressourceforbruget. Fælles for alle otte forløb er dog, at de har en højere personalenormering end i den almindelige undervisning.

Ud af de otte udvalgte forløb er omkostningerne pr. barn størst i Lær for Livet, hvilket dog bl.a. hænger sammen med, at der samlet set er tale om et 6-årigt forløb for hvert barn. Samtidig er der tale om en meget høj personalenormering på Lær for Livets Learning Camps med over 40 voksne til ca. 100 børn.

Tidlig Matematikindsats til Marginalgrupper (TMTM) er også meget intensivt med hensyn til personalenormering, men foregår over en kortere periode, idet hver elev i 12 uger har ca. to lektioner om ugen alene med en lærer.

Det mindst ressourcekrævende af de otte læringsforløb er "Klart på vej" i Hvidovre Kommune. Her finansierer skolerne selv forløbet inden for deres budget. Ressourceforbruget varierer lidt mellem skolerne, men eksempelvis på Dansborgskolen

er der tale om, at en læsevejleder har 72 lektioner (plus forberedelse mv.) i løbet af skoleåret for et hold bestående af 11 elever. Omkostningerne i de øvrige læringsforløb ligger fra ca. 20.000 kr. til ca. 50.000 kr. pr. elev.

Der er også forskel på, hvordan de otte forløb finansieres. DrengAkademiet er 100 pct. finansieret af LøkkeFonden. Lær for Livet finansieres hovedsagligt af Egmont Fonden, men med en kommunal medfinansiering (i 2015: 60.000 kr. pr. barn for et 6-årigt forløb). Plan T i Odense Kommune og TMTM er ligeledes delvist finansieret af fondsmidler.

WASP i Tønder Kommune finansieres af Ungdomsskolen uden medfinansiering fra skolen, hvorimod finansieringen af MILIFE i Horsens Kommune er delt mellem Ungdomsskolen, elevens skole og kommunen. Endelig finansieres både camps på Parkvejens Skole i Odder og "Klart på vej" i Hvidovre Kommune inden for skolernes eksisterende økonomiske ramme.

Personalegrupper og kompetencer

Der indgår læreruddannet personale i alle otte læringsforløb, og i mange af forløbene vurderes det afgørende, at det er lærere med særlige specialkompetencer eller/og de suppleres af andre personalegrupper. I flere af projekterne varetages undervisningen eksempelvis primært af læse- eller matematikvejledere i undervisningen (TMTM, "Klart på vej" og Plan T). I andre projekter lægges vægt på at rekruttere personale med kompetencer og lyst til at gennemføre en alternativ, kreativ eller praktisk betonet undervisning; og som udover arbejdet med elevernes faglige udfordringer også kan og vil arbejde med deres personlige og sociale udvikling.

Udover læreruddannet personale indgår primært pædagoger/socialpædagoger og lærerstuderende i flere af de otte læringsforløb. Derudover har flere af projekterne tilknyttet enten frivillige eller betalte mentorer og rollemodeller.

Adskillige interviewpersoner på tværs af projekterne understreger, at læringsforløbenes succes afhænger af medarbejdere, der brænder for at løse opgaven, vil yde en ekstra indsats og som kan skabe gode relationer til de deltagende elever.

Hvad kendetegner undervisningen i de intensive læringsforløb?

I de intensive læringsforløb anvendes en bred vifte af undervisningsmetoder og –tilgange. De følgende punkter er sammenfatninger af de forskellige metoder og tilgange, der bliver brugt i de otte intensive læringsforløb i casebeskrivelserne. Generelt kan det konkluderes, at de intensive læringsforløb anvender mange af de metoder, der netop lægges vægt på i Folkeskolereformen, eksempelvis læringsmålstyret undervisning, varieret undervisning, praktiske læringsformer, motion og bevægelse. Så selvom der i alle tilfælde er tale om forløb, der på forskellig vis bryder med den vante undervisning, er der typisk tale om de samme undervisningsmetoder og –tilgange, der fremhæves som god praksis i den almindelige undervisning (jf. John Hattie, Hilbert Meyer, m.fl.).

Et andet generelt træk på tværs af de otte læringsforløb er, at der ofte lægges større vægt på at give eleverne strategier, redskaber og motivation til at lære – med andre ord hjælp til øget læring på sigt – end på at opnå konkrete færdigheder og viden.

- **Intensitet:** Fælles for forløbene er selvfølgelig intensiteten, der kan arbejdes med. Ofte er fokus på specifikke fag, matematik og/eller læsning, og eleverne kan således intensivt fordybe sig i disse. Intensiteten muliggør, at der kan opnås hurtig progression, og at der kan fokuseres på fagspecifikke udfordringer.
- **Differentieret undervisning målrettet den enkelte elev:** Undervisningen i intensive læringsforløb kan være meget målrettet til den enkelte elev. Dette gælder både ift. elevens læringsniveau i det pågældende fag og specifikke faglige udfordringer, men også ift. elevens interesser. Der arbejdes således ofte med at gøre faget så relevant for eleven som mulig. Afhængig af mål- og aldersgruppen kan dette være ved at fokusere på vigtigheden af fx læsning ift. at kunne tage den ønskede ungdomsuddannelse (udskolings elever) eller fx ved at inddrage elevens fritidsinteresser ved at bruge fodboldkort til matematikundervisningen (fx i indskolingen).
- **Læringsmålstyret undervisning og fokus på (synlig) progression:** I størstedelen af læringsforløbene arbejdes læringsmålstyret, hvor eleven selv er med til at opstille sine mål. Derudover lægges vægt på, at eleven opnår faglig progression, hvilket dels er et mål i sig selv, og dels skal motivere eleven til at arbejde yderligere med faget – også efter forløbet.

- **Afvekslende og aktive undervisningsformer:** Undervisningen er ofte præget af flere skift, hvor aktiviteter og praktisk undervisning indgår. Skiftene er vigtige for at fastholde elevernes koncentration og motivation. Det er dog væsentligt, at afveksling og systematik går hånd i hånd.
- **Systematik, ritualer og klare rammer:** Mange læringsforløb vægter systematik, ritualer og klare rammer højt. Dette gælder især i læringsforløb med elever, der også har sociale og personlige udfordringer, hvor klare rammer er med til at støtte eleverne. Især når eleverne samtidig skal arbejde med nye og afvekslende undervisningsformer og indgå i nye sociale relationer.
- **Anerkendende tilgang:** Underviserne på de intensive læringsforløb fremhæver væsentligheden i en anerkendende tilgang overfor eleverne. Da eleverne i de intensive læringsforløb står i faglige og eventuelt personlige udfordringer, oplever de ofte ikke at være tilstrækkelige og kunne slå til. Ved at fokusere på deres fremskridt, succeser og anderkende det, de kan, styrkes elevernes tro på egne evner og motivation. Der bruges kræfter på at skabe en tillidsfuld kultur, både mellem elever og undervisere og eleverne imellem.
- **Nye faglige strategier og tilgange:** Især i de intensive læringsforløb, der har et klart fagligt formål, som fx Klart på vej og Plan T, der skal styrke elevernes læsefærdigheder, eller Tidlig Matematikindsats, der skal styrke elevernes matematikfærdigheder, anvendes nye strategier og tilgange til fagene, som skal hjælpe eleverne til det fremadrettede faglige arbejde. I Plan T er det fx også et helt centralt element i læringsforløbet, at eleverne bliver fortrolige og øver rutinemæssig brug af IT-redskaber i forbindelse med undervisning, også når de kommer tilbage i folkeskolen.
- **Konkurrenceelementer:** I flere af de intensive læringsforløb arbejdes med konkurrenceelementer, enten i form af kåringer for fx "Dagens kammerat" (socialt) eller "Dagens højdespringer" (fagligt) eller i form af faglige lege, hvor eleverne dystes mod hinanden. Begge dele kan virke motiverende for eleverne, som derfor lægger en ekstra indsats. Konkurrenceelementerne skal dog i højere grad handle om at lege end om at vinde.

Hvordan inddrages aktiviteter og det personlige arbejde?

Det personlige arbejde

Motivationen er afgørende i alle læringsforløb, da motivationen for læring og for faget er væsentlig for, at eleverne vil opleve faglig progression.

I læringsforløbene med målgrupper, der står i sociale og/eller personlige udfordringer, vægtes netop arbejdet med elevernes personlige og sociale udvikling højt. Typisk ses den personlige og sociale udvikling, som en forudsætning for den faglige udvikling. En vigtig brik i dette er, at eleverne lærer at tage ansvar for egen læring og dermed går fra en passiv til en aktiv rolle i egen læringsudvikling.

I flere læringsforløb arbejdes i en eller anden form med karaktertræk og værdier, som enten direkte er Seligmans syv karaktertræk eller som er stærk inspireret af disse syv. Karaktertrækkene/værdierne anses som væsentlige træk for at kunne gennemføre en uddannelse, og derfor prioriteres italesættelsen og arbejdet med dem højt i læringsforløbene. Et eksempel på dette kan være rollespil, hvor undervisere og elever prøver hensigtsmæssige og uhensigtsmæssig adfærd med udgangspunkt i dagens karaktertræk.

Aktiviteter uden for undervisningen

I flere af de intensive læringsforløb arbejdes der med andre aktiviteter end undervisning. Dette er især kendetegnende for camp-forløb, idet eleverne her enten tilbringer hele døgnet eller skoledagen sammen. Her kan læringsforløbet dermed i højere grad påvirke rammerne for læring, bl.a. via fysiske aktiviteter. Fysiske aktiviteter har en værdi, idet bevægelse øger velvære og koncentration, hvilket skaber bedre forudsætninger for læring.

Aktiviteterne kan også bruges til at styrke elevernes tro på egne evner og give succesoplevelser, hvilket kan overføres til undervisningssituationerne – hvis eleven kan overvinde sin frygt på mountainbike, kan frykten for læsning også overvindes. Fx i MILIFE udfordres eleverne dag for dag i mere og mere udfordrende bike-ruter for herved at give dem kropslige oplevelser af, at træning og øvelse giver succes. Disse oplevelser kan umiddelbart overføres til undervisningen.

I flere af læringsforløbene er der således også fokus på at motion og bevægelse i sig selv styrker evnen til efterfølgende at kunne koncentrere sig om mere faglige udfordringer.

Brobygning og det erhvervspraktiske fokus

Enkelte læringsforløb forsøger aktivt at bygge bro til ungdomsuddannelser og arbejdsmarked. I WASP i Tønder Kommune indgår bl.a. praktikforløb og virksomhedsbesøg, hvor de unge får muligheden for at se og opleve dagligdagen på en arbejdsplads. I Klart på vej i Hvidovre Kommune læser eleverne tekster fra deres ønskeuddannelse og besøger ungdomsuddannelser, så eleverne erkender vigtigheden af at kunne læse i deres fremadrettede liv.

Kapacitetsopbygning og overførsel af viden

Kapacitetsopbygning

Det primære formål med de intensive læringsforløb er naturligvis at styrke de deltagende elevers kompetencer. Men i flere af læringsforløbene er formålet derudover også at styrke undervisernes kompetencer og opbygge kapacitet og kapabilitet i skolerne.

Flere af de medvirkende aktører opfatter de intensive læringsforløb som modelafprøvning af virkningsfulde undervisningsmetoder, som ikke alene vil være til gavn for de elever, der deltager i dem, men også på længere sigt til gavn for hele folkeskolen. De intensive læringsforløb udvikler og raffinerer – gennem engagerede lærere og pædagoger – netop metoder som helt eller delvist kan implementeres i folkeskolen og således være modelskabende. Som det fremgår karakteriseres de anvendte metoder da også typisk som metoder, der af forskningen er udpeget som effektive og virkningsfulde (også i folkeskolen).

Mest eksplicit er målet om at styrke lærernes kompetencer i projektet Tidlig Matematikindsats, der netop uddanner matematiklærere i folkeskolerne til selv at kunne gennemføre læringsforløbet (interventionen) over for eleven. Men også i en række af de øvrige cases arbejdes med kompetenceudvikling, faglig sparring og videndeling for lærere, frivillige, m.fl. Dette gælder især i forhold til de personer, der gennemfører selve det intensive læringsforløb, men også i mindre grad i forhold til lærerne i elevernes almindelige klasser. Flere af læringsforløbene er således optagede af den faglige læring og refleksion, der sker i udvekslingen mellem læringsforløbene og folkeskolen. Dette sker gennem udvekslinger af lærere og pædagoger, mellem læringsforløb og folkeskole, gennem opfølgende forløb, hvor erfaringer tydeliggøres, og gennem demonstration af umiddelbare resultater.

Støtte så eleven kan fastholde og videreføre de gode resultater

De intensive læringsforløb anvender forskellige metoder og aktiviteter til at støtte eleverne i at fastholde og videreføre de gode resultater, når eleven vender tilbage i de vant rammer.

Nogle projekter forsøger at fastholde virkningen gennem opfølgingsforløb, hvor eleven kommer tilbage i det intensive læringsforløb – fx på en opfølgingscamp – efter et stykke tid, eller ved at forløbet tilrettelægges ved at veksle mellem perioder i det intensive læringsforløb og perioder i den almindelige klasse.

Andre projekter arbejder bl.a. med opfølgning og forankring i form af løbende skriftlig og mundtlig kommunikation mellem læringsforløbet og den almindelige skole – fx overleveringsmøder, overleveringsnotater eller ugebrev om, hvad eleven har lært i forløbet.

Endelig har elevens forældre, mentorer og rollemøder i flere af projekterne en vigtig rolle i forhold til fx at hjælpe med at fastholde elevens motivation, hjælpe med lektielæsning og holde fast i anvendelsen af de tilegnede strategier.

Hvad véd vi om effekterne af intensive læringsforløb?

Forskningsresultater om effekter af intensive læringsforløb?

Der er generelt begrænset forskningsmæssig viden om langtidseffekter af intensive læringsforløb, især uden for USA (Egmont Rapporten 2015; Dietrichson et al., 2015). SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd gennemførte i 2015 en systematisk forskningskortlægning af indsatser, der styrker de faglige præstationer for skoleelever fra familier med svag socioøkonomisk baggrund. Disse indsatser er delvist overlappende med de intensive læringsforløb, der er i fokus i denne erfaringsopsamling, nemlig intensive læringsforløb for elever i læringsvanskeligheder. Det konkluderes bl.a., at næsten alle de inkluderede studier i forskningskortlægningen stammer fra USA, og at der generelt mangler viden om de langsigtede effekter af indsatserne. ”Meget få studier rapporterer effekter mere end 3 måneder efter indsatsens afslutning” (Dietrichson et al., 2015).

Der findes derimod en række undersøgelser – både fra Danmark og udlandet – der viser, at intensive læringsforløb kan skabe meget markante faglige fremskridt på kort tid. Eksempelvis opnår drengene i DrengAkademiet i gennemsnit en faglig progression svarende til cirka 1 læringsår i stavning, 2 læringsår i matematik og 3 læringsår i læsning i løbet af blot to uger. Tilsvarende opnår børnene i Lær for Livets Learning Camp en gennemsnitlig faglig fremgang svarende til 0,8 – 1,1 læringsår i stavning, matematik og læsning i løbet af to uger. Dette er meget markante fremskridt, men der er metodiske usikkerheder knyttet til resultaterne, og der mangler altså endnu viden om, i hvilket omfang progressionen kan fastholdes på længere sigt.

Lektor Søren Langager fra Aarhus Universitet, der er ansvarlig for følgeforskning i forbindelse med Lær for Livet forklarer: ”At et intensivt fagligt boost kan være skelsættende for et barn, korresponderer godt med aktuell psykologisk og læringspædagogisk forskning, der viser, at udvikling sker i spring [...] Intensive læringsforløb kan give børn den følelse af at kunne noget betydningsfuldt, og dér ligger det helt store potentiale” (Egmont Rapporten 2015).

Hvordan evalueres effekterne i de udvalgte cases?

De otte udvalgte cases varierer meget med hensyn til, hvordan forløbenes resultater og effekter evalueres. På den ene side har tre af de udvalgte cases (DrengAkademiet, Lær for Livet og TMTM) tilknyttet egentlige følgeforskningsgrupper, der systematisk indsamler og analyserer både kvantitative og kvalitative data. TMTM gennemføres som et randomiseret kontrolforsøg og i både DrengAkademiet og Lær for Livet følges deltageres faglige og personlige kompetencer over tid via test, spørgeskemaundersøgelser mv. På den anden side er der i flere af de øvrige cases ikke foretaget en systematisk opfølgning på, hvordan eleverne klarer sig efterfølgende.

Det gælder også for de otte udvalgte læringsforløb i denne erfaringsopsamling, at der på nuværende tidspunkt ikke findes sikker viden om langtidseffekterne. Dette skyldes for det første, at det tager mange år, før man kan konstatere, hvordan deltagerne klarer sig videre i livet med hensyn til eksempelvis gennemførelse af en ungdomsuddannelse. For det andet er der en række metodiske udfordringer i forhold til at dokumentere, i hvor høj grad deltageres resultater – især på længere sigt – skyldes det intensive læringsforløb eller andre faktorer i deres liv. På sigt vil forskningen imidlertid kunne præsentere resultater om langtidseffekterne af nogle af disse indsatser.

Til gengæld er der i de otte læringsforløb indsamlet en del viden om effekter og resultater på kortere sigt, og om hvordan både elever og voksne oplever virkningen af forløbene. Disse resultater er sammenfattet på de næste sider.

Elevernes faglige, sociale og personlige udvikling

Faglige kompetencer

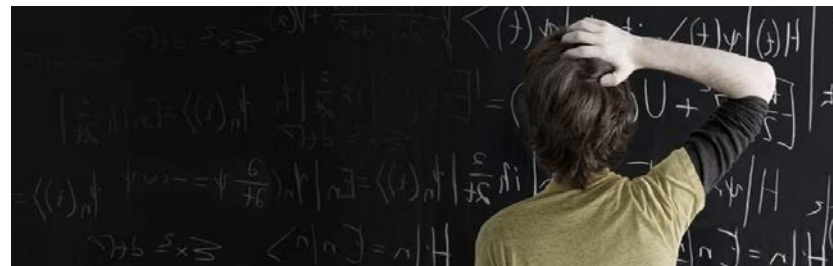
Som det fremgår på side 5 er de otte læringsforløb blandt andet udvalgt, fordi der på forhånd var tegn på positive erfaringer. Det kan derfor ikke overraske, at centrale aktører i alle otte forløb oplever, at indsatsen virker.

Flere af de intensive læringsforløb kan dokumentere meget markante faglige fremskridt på kort tid. Det er ikke ualmindeligt, at testresultater i stavning, læsning og matematik viser en fremgang svarende til et helt læringsår eller mere i løbet af nogle få uger.

Lige så vigtigt er det, at eleverne ofte selv oplever markante faglige fremskridt og ikke mindst øget lyst til læring.

Til gengæld viser casestudierne et par eksempler, hvor lærere til elever, der har været på camp og opnået væsentlige forbedringer i testresultater, ikke oplever nævneværdige faglige fremskridt, når eleven vender tilbage til den almindelige skole. Dette indikerer, at de faglige fremskridt kan være vanskelige at overføre til den almindelige undervisning efterfølgende.

Endelig er der i de otte læringsforløb endnu stort set ingen viden om, i hvor høj grad eleverne kan fastholde den faglige fremgang på længere sigt. Der er ligeledes begrænset viden om, hvorvidt de intensive læringsforløb øger sandsynligheden for at eleverne gennemfører en ungdomsuddannelse. Flere af projekterne følges som nævnt af forskere, der i løbet af de kommende år forventer at kunne offentliggøre studier om langtidseffekterne.

Personlige og sociale kompetencer

Som det er nævnt flere gange, har alle de otte udvalgte læringsforløb også fokus på elevernes personlige og sociale kompetencer i større eller mindre grad.

Erfaringerne fra de otte projekter tyder på, at det som regel lykkes at styrke elevernes motivation, selvtillid, selvværd og forventninger til egne evner og præstationer. Dette sker bl.a. gennem faglige og personlige succeser samt coaching og samtaler både individuelt og i grupper.

I mange af projekterne lægges også vægt på, at eleverne får nye venskaber og indgår i nye sociale relationer med både (anerkendende) voksne og andre børn og unge. Ikke mindst oplevelsen af venskaber med andre i samme situation (fx andre anbragte børn, andre i læsevanskeligheder, etc.) har ofte stor betydning for eleverne.

Ligesom med de faglige resultater findes der dog heller ingen viden om, hvorvidt eleverne fastholder fremgangen i deres personlige og sociale kompetencer på længere sigt.

Drivere og barrierer

Drivere

På tværs af de otte læringsforløb, er det ofte de samme faktorer, der fremhæves, som det, der gør den største forskel for eleverne. Nedenfor er de 'virkosomme' faktorer, som fremhæves i mange forløb, opsummeret:

- **Miljøskifte.** Da målgrupperne er elever i læringsvanskeligheder, er der tale om elever, som ofte har oplevet nederlag i skolen og som måske ikke profiterer optimalt af den almindelige undervisning. Derfor gør det en stor forskel for eleverne, at de i de intensive læringsforløb kan starte på en "frisk" og møder et anderledes undervisningsmiljø samt nye og varierede undervisningsformer.
- **Intensitet og høj normering.** Da der typisk er flere ressourcer til rådighed, er mulighederne for undervisningsdifferentiering og faglig støtte bedre i de intensive læringsforløb end i den almindelige undervisning.
- **Struktur.** Flere interviewpersoner fremhæver, at det er afgørende at arbejde struktureret og anvende en bestemt metode konsekvent, så eleverne oplever gentagelser og bliver helt fortrolige med de anvendte metoder og strategier.
- **Motiverede elever.** Nogle læringsforløb er frivillige, så tilmelding forudsætter en grad af motivation hos eleven (selvom det dog i praksis ofte er forældre eller andre voksne, der "opfordrer" eleven til at deltage). Uanset om indsatsen er frivillig eller ej, skal der dog typisk arbejdes på at motivere eleverne – især i starten af forløbet.
- **Helhedsorienteret indsats.** Den helhedsorienterede tilgang i mange af læringsforløbene, hvor der er fokus på både faglige, personlige og sociale udfordringer, fremhæves også af mange som en vigtig 'ingrediens' i de intensive læringsforløbs succes. I flere af forløbene arbejdes eksplicit med elevernes motions-, kost- og søvnvaner.
- **Engagerede og fagligt dygtige voksne.** Medarbejderne i de intensive læringsforløb er typisk enten personer, der selv har valgt at arbejde med netop det pågældende projekt, eller som er håndplukkede i kraft af deres kompetencer eller engagement.

Barrierer

Der er ligeledes en række barrierer eller udfordringer, der går igen i mange af de otte læringsforløb, herunder:

- **Fastholde resultater, når eleven vender tilbage til skolen.** På tværs af de otte udvalgte læringsforløb er den største udfordring uden tvivl, hvordan de gode resultater fra de intensive læringsforløb kan fastholdes og 'overføres', når eleven vender tilbage til de vante rammer. Som nævnt er det ofte miljøskiftet, elevens motivation, nye undervisningsformer, etc., der får eleverne til at løfte sig fagligt, personligt og socialt. Men hvordan undgår man et tilbagefald, når disse faktorer forsvinder igen? Hvordan sikrer man, at eleven kan anvende de nye læringsstrategier og metoder, når de vender tilbage i en klasse, hvor der anvendes andre strategier? Disse spørgsmål arbejder alle de otte projekter på at besvare. Der arbejdes bl.a. med opfølgning og forankring i form af løbende skriftlig og mundtlig kommunikation mellem læringsforløbet og den almindelige skole samt med at anvende mentorer eller rollemodeller, der kan medvirke til at fastholde de gode takter hos eleven.
- **Samarbejde med eksterne parter.** I flere af de læringsforløb, hvor der arbejdes med øget samarbejde eller brobygning mellem forskellige aktører, er det ofte udfordrende at få etableret eller fastholdt samarbejdet med 'eksterne' parter som fx andre forvaltninger (socialforvaltning mv.) eller ungdomsuddannelsesinstitutioner.
- **Skaffe mentorer og rollemodeller.** I de læringsforløb, hvor der anvendes mentorer eller rollemodeller, er det ofte en udfordring at finde (frivillige) mentorer eller rollemodeller, der har lyst til og kan magte opgaven.

Hvilke intensive læringsforløb er velegnede til systematisk afprøvning?

Som nævnt i indledningen er resultaterne af erfaringsopsamlingen blevet præsenteret og drøftet på en workshop med repræsentanter fra de udvalgte intensive læringsforløb samt personer med tværgående viden om intensive læringsforløb (se side 27). Et formål med workshoppen var at udarbejde anbefalinger til det videre arbejde med intensive læringsforløb i satspuljeprojektet baseret på de indsamlede erfaringer. Nedenfor følger dermed anbefalinger og overvejelser om, hvilke typer af intensive læringsforløb, der egner sig til at blive afprøvet i projektet.

Formål

Vi foreslår, at målet med de intensive læringsforløb er, at eleverne består folkeskolens prøver og gennemfører en ungdomsuddannelse. Det er derfor væsentligt, at forløbene især har fokus på at styrke elevernes faglige kompetencer gennem nye faglige strategier og øget motivation. Derudover kan forløbene fokusere på at styrke elevernes alsidige og personlige kompetencer som en forudsætning for at skabe faglig progression.

Især en styrkelse af elevernes kompetencer i dansk og/eller matematik vil have afgørende betydning for deres muligheder for læring i alle øvrige fag og for deres muligheder videre i uddannelsessystemet, herunder bl.a. som følge af kravet om mindst 2,0 i gennemsnitskarakter i både dansk og matematik for at blive optaget på en erhvervsuddannelse.

Målgruppe

Hvis målet er, at eleverne består folkeskolens prøver samt gennemfører en ungdomsuddannelse, er det hensigtsmæssigt at fokusere på elever i udskolingen. Man kan også anvende intensive læringsforløb for yngre elever, men der peges i flere cases på, at det kræver en vis modenhed af eleverne, og at folkeskolens prøver er en vigtig motivationsfaktor. Omvendt peger flere workshopdeltagere på, at det er for sent i 9. klasse, hvor der desuden er fokus på mange andre ting, ikke mindst forberedelse til folkeskolens prøver.

Derfor foreslår vi, at målgruppen afgrænses til elever i 7.-8. klasse, der er fagligt svage i dansk og/eller matematik, og på den baggrund risikerer ikke at kunne bestå folkeskolens prøver og gennemføre en ungdomsuddannelse. Udvalgelsen kan bl.a. baseres på

elevers resultater i de nationale test i 6. klasse, evt. suppleret af andre udvælgelses-kriterier, fx højt fravær, manglende trivsel eller motivation i skolen, mv. Der skal være tale om elever på almenområdet, dvs. elever, der ikke modtager specialundervisning.

Form og indhold

Et miljøskifte fremhæves som en af de vigtigste "ingredienser" i mange intensive læringsforløb. Til gengæld kan en vis tilknytning til elevens almindelige skole gøre det lettere at overføre og fastholde de gode resultater, når eleverne vender tilbage i de vanter rammer. Vi anbefaler derfor, at de udvalgte modeller for intensive læringsforløb skal indeholde et vist miljøskifte for eleverne, men at dette ikke nødvendigvis forudsætter, at forløbet skal foregå uden for skolen, men kan foregå uden for klassen og med andre undervisere på elevens skole. Læringsforløbene kan foregå i eller uden for skoletiden, herunder fx i ferier.

For at opnå en målbar effekt skal der være tale om en intensiv indsats (fx minimum 35 timers undervisning) over en kortere periode. Samtidig med kravet om et vist minimumsomfang er det dog vigtigt at sikre, at forløbene kan gennemføres inden for nogle økonomiske rammer, der er realistiske både i forhold til de afsatte midler fra SATS-puljen, og i forhold til at kommunerne efterfølgende kan videreføre forløbene, hvis der opnås positive resultater. Det vil i praksis betyde, at et læringsforløb skal kunne gennemføres for under 10.000 kroner pr. elev.

Undervisningen bør tilrettelægges med udgangspunkt i tilgange og metoder, der ifølge forskning har god effekt. Der kan eksempelvis stilles krav om, at de udvalgte intensive læringsforløb skal være baseret på principper fra Visible Learning.

Der skal i et vist omfang være mulighed for at tilrettelægge forløbene i henhold til lokale forhold, men det bør forudsættes, at de udvalgte intensive læringsforløb redegør for:

- Hvilke konkrete, faglige strategier eleverne skal arbejde med?
- Hvordan elevernes motivation og non-kognitive kompetencer styrkes?
- Hvordan projektet bidrager til opbygning af kapacitet på elevernes skoler og hvordan eleven støttes i at fastholde resultaterne, når forløbet er afsluttet?

Overblik over de otte cases

Intensivt læringsforløb	Udbyder	Målgruppe	Formål	Form	Pris pr. elev
DrengeAkademiet	LøkkeFonden	Fagligt svage drenge i alderen 14-16 år	Sætte fagligt svage drenge i stand til at indhente deres efterslæb i skolen	2-ugers sommercamp samt et etårigt mentorprogram	Ca. 40.000 kr. pr. elev
Klart på vej	Hvidovre Kommune	Elever i udskoling med læsevanskeligheder	Styrke læsekompetencerne så de unge kan gennemføre en ungdomsuddannelse	Foregår på elevens skole. Typisk 30-50 timer i alt, der planlægges forskelligt fra skole til skole	Varierer fra skole til skole, men ikke dyrt
Lær for Livet	Egmont Fonden	Anbragte børn i alderen 10-13 år	Øget selvværd, faglige successer og et stærkere tilhørsforhold til skolen	Camps af 14, 5 og 3 dages varighed samt en 6-årig mentorordning	Over 100.000 kr. barn over en 6-årig periode
MILIFE	Horsens Kommune	Elever i 8.-9. klasse, som er vurderet ikke-uddannelsesparate	Gøre de unge i stand til at bestå en 9. klasses afgangseksamen med karakteren 02, som minimum	4 ugers camp i alm. skoletid, men uden for skolen	Ca. 20.000 kr. pr. elev
Parkvejens Skole Læringscamp	Parvejens Skole, Odder	Varierer, men typisk elever, der både er fagligt, socialt og personligt udfordret	Styrke elevens faglige, sociale og personlige udvikling	4 ugers camp på fuld tid uden for skolen	Ca. 40.000 kr. pr. elev
Plan T	Odense Kommune	Elever i 7.-8. kl. i Odense Kommune, som er markant forsinket i læseudvikling	Give deltagerne teknikker, læseredskaber, personlige kompetencer og lyst til at lære at læse	1 dags introduktion, 4 ugers intensivt internat samt opfølgingsforløb	Ca. 50.000 kr. pr. elev
Tidlig Matematikindsats	Metropol	Elever i eller på vej ud i matematikvanskeligheder	Fagligt matematisk løft og større lyst til matematik blandt eleverne samt styrke lærernes kompetencer	Metropol udbyder kursus og materialer, mens skolerne står for interventionen	Ca. to individuelle lektioner pr. elev om ugen i 12 uger
WASP	Tønder Kommune	Unge i 6.-10. klasse, der ikke trives i den almindelige skolegang	Medvirke til at flere unge får en ungdomsuddannelse	6-8 forløb af 1-2 ugers varighed om året	Afhænger af varighed (ca. 20.000-40.000 kr. pr. elev om året)

4

METODE OG
DATAGRUNDLAG

Metode og datagrundlag

Erfaringsopsamlingen bygger på forskellige datakilder og et miks af forskellige metoder, der tilsammen er med til at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb i Danmark samt giver et indblik i otte udvalgte læringsforløb.

Survey

Undersøgelsen er indledt med en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltninger i kommunerne, som dels har til formål at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb og dels at finde relevante læringsforløb, som kan indgå i casestudierne. Surveyen er en kombineret web- og telefonundersøgelse, hvor respondenterne først har fået en invitation til undersøgelsen sammen med linket på mail, så de har mulighed for at besvare undersøgelsen direkte ved at klikke på linket. Dernæst er der så vidt muligt blevet gennemført telefoninterview med de kommuner, der ikke havde svaret elektronisk.

Spørgeskemaet er udsendt til en skolechef/-direktør eller tilsvarende i hver af landets 98 kommuner, som enten selv har besvaret spørgeskemaet eller henvist til en anden person i kommunen (fx en pædagogisk konsulent i forvaltningen) med viden om aktuelle læringsprojekter i kommunen.

I alt har 75 kommuner svaret på undersøgelsen, hvilket svarer til en svarprocent på 77.

Desk research

Der er blevet foretaget to former for desk research. En overordnet research af litteratur, studier og erfaringer på området samt en desk research for hver af de otte udvalgte cases med udgangspunkt i dokumenter, som casepersonerne har stillet til rådighed samt en bredere søgning. Der er samlet set blevet gennemgået ca. 100 forskellige dokumenter. Al desk research er struktureret ud fra den samme struktur.

Kvalitative interview med casepersoner

Erfaringsopsamlingens vigtigste kilde er kvalitative interview. Der er blevet gennemført interview med i alt 62 informanter, som er tilknyttet de otte læringsforløb.

Informanterne dækker over repræsentanter fra de otte projekters ledelse/projektledelse, undervisere i læringsforløbet, elever der har deltaget i læringsforløbet, repræsentanter fra de deltagende elevers skole, dvs. enten lærer eller skoleleder, forskere, der har stået for følgeforskning samt andre personer med tilknytning til projekterne som fx UU-vejleder og rollemodel). Nogle informanter har flere roller i projektet, fx både del af projektledelsen og underviser i forløbet, men grupperet efter deres primære rolle fordeler informanterne sig således:

- 17 repræsentanter fra de otte projekters ledelse/projektledelse
- 10 undervisere fra læringsforløbene
- 20 elever fra de otte læringsforløb
- 7 repræsentanter fra de deltagende elevers skole, dvs. enten lærer eller skoleleder
- 3 forskere, der har stået for følgeforskning ifm. tre af projekterne
- 5 andre personer med tilknytning til projekterne (fx UU-vejleder og rollemodel) eller tværgående viden om flere projekter

Kvalificeringsworkshop

Afslutningsvist er resultaterne blevet valideret, kvalificeret og suppleret på en workshop med 17 deltagere, heraf syv personer med tilknytning til de otte cases, tre repræsentanter fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, én fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, to repræsentanter udpeget af Børne- og Kulturchefforeningen, to forskere fra DPU, Aarhus Universitet, én fra Egmont Fonden og én fra Ungdomsskoleforeningen.

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANN'S PLADS 1-3
DK - 8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: SMU@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION COPENHAGEN

RYESGADE 3F
DK - 2200 COPENHAGEN
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

AUSTRIA DENMARK GERMANY GREENLAND NORWAY SWEDEN UNITED KINGDOM VIETNAM

DRENGEAKADEMIET

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING

LØKKEFONDEN

DECEMBER 2015

Overblik

"DrengeAkademiet"

Ansvar for gennemførelse: Løkkefonden og Implement

Tidsperiode: Påbegyndes som pilotprojekt i sommeren 2012 og rulles ud fra 2013

Målgruppe: Fagligt usikre drenge i alderen 14-16 år, som er motiverede og har viljen til at forbedre deres faglige niveau.

Formål: At sætte fagligt usikre drenge i stand til at indhente deres efterslæb i skolen gennem faglig og personlig træning.

Tilrettelæggelse: Akademiet er en 2-ugers sommercamp med intensiv faglig og personlig læring, der følges op med et etårigt mentorprogram.

Kontaktperson:

Lisbet Nørgaard, uddannelseschef

Tlf.: 2253 4561

Email: ln@lokkefonden.dk

Overblik over det intensive læringsforløb

- DrengeAkademiet er en 2-ugers sommercamp for fagligt usikre drenge i aldersgruppen 14-16 år, som ønsker at forbedre sig fagligt.
- DrengeAkademiet er blevet afholdt årligt i tre år, siden det startede som pilotprojekt i 2012. I 2013, 2014 og 2015 blev der optaget 100 drenge på Akademiet. Udover selve camp-perioden i sommerferien er der en introcamp i en weekend i juni samt et etårigt mentorforløb i forlængelse af akademiet. Forløbet koster omtrent 30.000 kr. per elev.
- DrengeAkademiets mål er at sætte drengene i stand til at indhente efterslæb i skolen, og forventningen er, at drengene efter DrengeAkademiet kan deltage i og være inkluderet i den almindelig skolegang i folkeskolen.
- Drengene har fagmoduler inden for læsning, stavning og matematik, moduler i præsentationsteknik, moduler med fokus på de syv karaktertræk, testmoduler og personlige samtaler samt fysiske aktiviteter og træningscafé. Undervisningsmetoder spejles i Hatties højeffektparametre.
- Læringsforløbet er sammensat af træning og udvikling af personlige og faglige kompetencer. Forventningen er, at arbejdet med den faglige og personlige udvikling giver et markant større afkast, end hvis der kun fokuseres på en af delene. Arbejdet med Seligmans syv karaktertræk tillægges her stor betydning.
- DrengeAkademiet følges af DPU mfl. og der er blevet gennemført en række evalueringer af akademiet. Overordnet set viser evalueringerne, at DrengeAkademiet fører til en tydelig faglig og social progression ved drengene, som typisk løfter sig et til flere læringsår igennem de to uger og udvikler større motivation for skolegangen.
- Forskerne har ligeledes undersøgt, hvordan det går med drengenes læring og trivsel i skoleåret efter sommercampen. Resultaterne tyder på, at opholdet for langt de fleste af drengene har forårsaget et positivt vendepunkt, både fagligt og personligt. Det er endnu for tidligt at vurdere, hvordan drengene klarer sig i forhold til at gennemføre en ungdomsuddannelse og videre i livet.

Målgruppe og formål

Målgruppe

Målgruppen for DrengAkademiet er fagligt usikre drenge i aldersgruppen 14-16 år. Det forudsættes, at de tilmeldte drenge er motiverede, og at forældrene understøtter forløbet. De optagede drenge har ikke "svære diagnoser" og er ikke "hardcore kriminelle", men er udfordret på det faglige og har et behov for et "fagligt boost".

Drengene har typisk mistet gnisten og motivationen i forhold til folkeskolen og er "skoletrætte". Ofte kobles drengenes faglige udfordringer med personlige udfordringer.

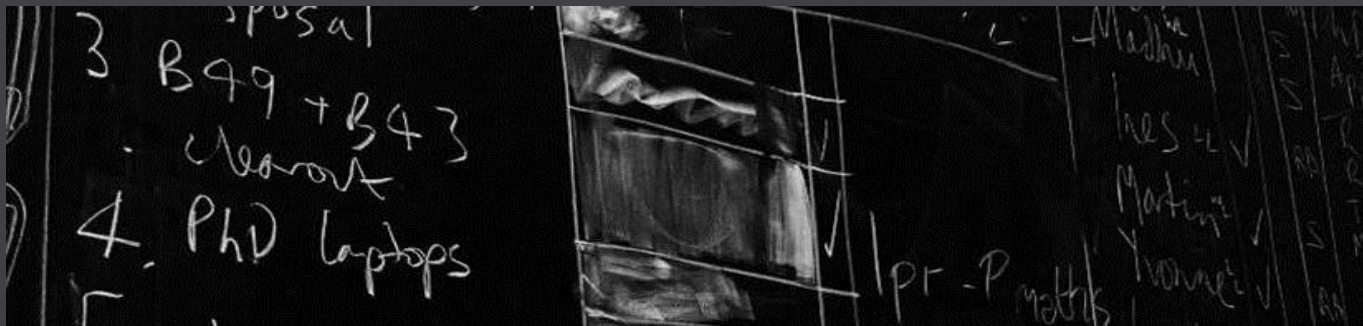
Drengene (eller deres forældre) tilmelder sig selv ved at indsende et ansøgningsskema, hvor de angiver fagligt niveau (karakterer eller beskrivelse). Derudover skal drengene skrive en motivation for, hvorfor de ønsker at deltage i DrengAkademiet. Drengenes motivation for deltagelsen er væsentlig. I 2015 var der omtrent 350 ansøgninger til de 100 pladser.

Formål og mål med forløbet

DrengAkademiets mål er at øge drengenes motivation for skolegang. Drengene skal sættes i stand til at indhente deres efterslæb i skolen, og forventningen er, at drengene efter DrengAkademiet kan deltage i og være inkluderet i den almindelig skolegang i folkeskolen. Udover at kunne gennemføre afgangsprøve efter 9. klasse, skal drengene på længere sigt kunne gennemføre en efterfølgende erhvervsrettet eller gymnasial uddannelse.

Formålet er, at drengene oplever en faglig progression samt reflekterer over egen læring og bliver mere selvregulerende. Det sociale og personlige arbejde er lige så meget i fokus som det faglige, da det faglige, sociale og personlige opfattes som hinandens forudsætninger.

Målsætningen følges gennem fokus på fysisk, mental og faglig træning samt gennem Seligmans syv karaktertræk: Selvkontrol, Engagement, Vedholdenhed, Social intelligens, Nysgerrighed, Taknemmelighed og Optimisme.

Undervisning og aktiviteter

Tilrettelæggelse

Campen har nogle klare strukturer og regler, som fx ingen sukker, begrænset tid med mobiltelefonen mm. Der er klare regler for omgangstonen, og drengene opfordres til at give hånd, dyrke karaktertrækkene og forholde sig til egen læring.

På campen er drengene organiseret i en række forskellige grupper. Fra værelset som mindste enhed, over "buddy team" på 13-16 drenge henover "klassen" til alle drenge på Akademiet.

Dagen følger en klar struktur med morgensang, morgengymnastik, morgenmad, faglige timer, pause med bevægelse, frokost, pause med mobil, timer, motion, fællesmøder, spising og lektiecafé.

Campen er blevet suppleret med et etårigt mentorprogram, der skal støtte drengene i at fastholde udviklingen derhjemme.

Forældrene holdes informeret undervejs og der er et ønske om at inddrage dem yderligere. Det er dog forskelligt, hvor meget forældrene kan understøtte eleverne.

Undervisning og aktiviteter

Undervisningsformerne tager udgangspunkt i "alt, hvad man kan komme i tanke om", der kan føre drengene nærmere deres læringsmål. Projektet er ikke dogmatisk mht. læringsstile, men tager udgangspunkt i nogle tilpassede spørgsmål omkring læringsstile. Det er især spejlet af Hatties højeffektsparametre, der har betydning for arbejdet med eleverne.

Drengene har fagmoduler, moduler i præsentationsteknik, moduler med fokus på de syv karaktertræk, testmoduler og personlige samtaler samt fysiske aktiviteter og træningscafé.

Fagmodulerne læsning, stavning og matematik følger samme struktur. Undervisningsmoduler varer 1 ½ time og indledes med tjek ind på en skala fra 1 til 4 på energiniveau, 5-minutters opstart med udgangspunkt i de 7 karaktertræk, fælles aktivitet og efterfølgende arbejde med læringsmålene. Der er stort set ingen tavleundervisning, men en løbende understøttende undervisning/udveksling og dialog mellem lærere og elever. Typisk vil én gruppe arbejde med læringsmål, mens en anden gruppe arbejder selvstændigt f.eks. med digitale portaler, som Khan Academy i matematik. Drengene undervises på det niveau, de individuelt er på, hvilket giver en øjeblikkelig mestrings-oplevelse og øger motivationen. Undervejs i undervisningen er der indbygget pauser af 5-10 minutters varighed med mindfulness eller bevægelse. Endelig slutter man altid af med refleksion over egen læring (fx til sin makker eller samlet). Drengene checker ud igen med energi fra 1 til 4, så underviser kan følge op på, om deres energi er gået op eller ned og på, hvem der måske er "flade" på energi.

Udover undervisning har drengene også en pause med fysisk aktivitet, fx Coopers Test, styrketræning, fodbold mm., om eftermiddagen. Hver aften er der træningscafé kl. 19.30-20.30, hvor drengene selv vælger, hvilken faglighed de går til. Det skal gerne være den faglighed, de har mest brug for, selvom det måske ikke er det, de har mest lyst til. Selvom eleverne har meget undervisning, oplever de, at tiden går hurtigt, da de er meget aktive.

Eleverne testes i matematiske færdigheder (tal og algebra), læsning og stavning i starten, midtvejs og slutningen for at måle deres progression og gøre den synlig for drengene selv. I hverdagen har drengene deres læringsmål nedbrudt, som de skal skrive under på, når de har opnået dem. I de personlige samtaler med drengene er de derudover med til at drøfte, hvilke udviklingsområder, de skal arbejde med for at kunne forløse deres potentiale.

Proces og tilrettelæggelse

Proces

DrengAkademiet er blevet afholdt årligt i fire år, siden det startede som pilotprojekt i 2012. Mens campen i 2013 kørte i tre uger, er den reduceret til to uger i 2014 og 2015.

Der arbejdes på løbende at evaluere, justere og formidle projektet, hvilket indebærer, at læringsforløbet gradvist videreudvikles. Evalueringens resultater flyder ind i videreudviklingen af akademiet, som fx indførelsen af mentorordningen, da det har vist sig at være svært for drengene at fastholde den positive udvikling.

Derudover arbejdes flere steder med lokale "Drengakademier" i bl.a. København og Esbjerg. Der gennemføres projekter, hvor det prøves at implementere dele af Akademierne i den almindelige skole, som fx på Bramdrup Skole i Kolding Kommune.

Organisering

LøkkeFonden er opdragsgiver, initiativtager og har det faglige ansvar for udviklingen af DrengAkademiet, mens Implement har ansvaret for eksekveringen. DrengAkademiet er et eksternt forløb, som er fuld finansieret af LøkkeFonden. Forløbet koster omtrent 30.000 kr. per elev.

DrengAkademiet foregår i sommerferien og varer på nuværende tidspunkt to uger,

hvor eleverne overnatter på campen. Inden campen inviteres drengene til en introcamp i en weekend i midten af juni, hvor de præsenteres for deres hold, holdleder samt primære lærere. Derudover giver introcampen muligheden for at afprøve den stramme struktur i campen. Efter campen er der et etårigt mentorprogram, som skal støtte drengene i at fastholde den positive udvikling og vise menteen, hvad der skal til for at kunne gennemføre en uddannelse. LøkkeFonden samarbejder med "Mentor Danmark", som udgør omtrent en tredjedel af mentorerne, mens den resterende del er frivillige mentorer tilknyttet LøkkeFonden.

Inden campen har underviserne et fagligt kick-off, hvor alle mødes og klædes på ift. undervisningen. Undervisningen varetages af uddannede folkeskolelærere med en pædagogisk tilgang, der matcher DrengAkademiet, og som har lyst til at arbejde med drengenes udvikling. Normeringen i DrengAkademiet er højere end i folkeskolen. Således er der omtrent 3 undervisere samt evt. 1-2 vejledere per "klasse", dvs. omtrent 30-35 dreng, hvilket giver gode muligheder for at tilrettelægge en hensigtsmæssig undervisning. Underviserne kan primært fokusere på fagligheden, mens vejlederen også har øje på relationer og hurtigt kan gribe ind, hvis der opstår konflikter e.l. Det er dog krævende for underviserne at være med i Akademiet, da der både ligger en del forberedelse inden campen, og underviserne er meget på i løbet af campen. Medarbejderne oplever en klar og tydelig ledelse, som bakker op omkring dem, hvilket er med til at styrke og motivere deres indsats.

Forandringsteori

Hvordan forventes indsatsen at virke?

Målsætningen om, at drengene består folkeskolens afgangsprøve og gennemfører en ungdomsuddannelse, forfølges gennem fokus på fysisk, mental og faglig træning samt arbejdet med Seligmans syv karaktertræk. I det faglige arbejdes i høj grad med læringsmål på et individuelt og detaljeret plan. Via en anerkendende tilgang og en høj grad af differentiering prøves det at møde eleverne i øjenhøjde. Der stilles positive forventninger til drengene og deres engagement.

Arbejdet med karaktertrækkene vurderes at være afgørende. Karaktertrækkene har stor betydning for at kunne gennemføre en uddannelse. Ved at blive præsenteret for og selv prøve at anvende karaktertrækkene øges drengenes chancer for at kunne gennemføre deres uddannelse. Drengene skal kunne forstå at karaktertrækkene og deres faglige udvikling hænger sammen. Forventningen er, at arbejdet med den faglige og personlige udvikling giver et markant større afkast, end hvis der kun fokuseres på en af delene.

Der anvendes en stram struktur, også ift. kostvaner, motion, mobiltelefoner mm. Dette skal dels skabe et bedre klima for læring og dels vise drengene, at de har et valg ift. fx kostvaner, hvor de selv har indflydelse. Drengene skal fra en passiv til en mere aktiv rolle for selv at tage ansvar for egen læringsproces.

Illustration af sammenhæng mellem aktiviteter i læringsforløbet og forløbets mål

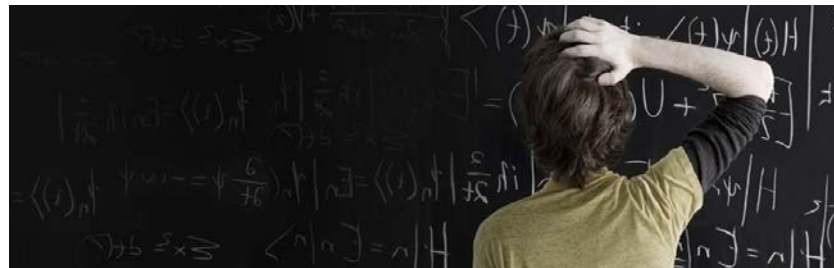

Erfaringer og resultater

Erfaringer og resultater

- DrengAkademiet følges af DPU mfl., og der er blevet gennemført en række evalueringer af akademiet. Overordnet set viser resultaterne en tydelig progression hos drengene og der er ligeledes tegn på klare positive effekter i forhold til drengenes læring og trivsel i skoleåret efter sommeropholdet. Det er endnu for tidligt at vurdere, hvordan drengene klarer sig i forhold til at gennemføre en ungdomsuddannelse og videre i livet.
- Den faglige progression måles med en før- og eftertest. Her er gennemsnittet for de hidtil gennemførte forløb en stigning fra 2,1 til 2,9 læringsår. Drengene løfter sig i gennemsnit med, hvad der svarer til 1 læringsår i staving, 3 læringsår i læsning og 2 læringsår i matematik på de to uger.
- Learning Rating Scale (LRS) er i 2013 afprøvet til at måle læring. Forskningen viser, at LRS er korreleret med faglig læring og anses derfor for en god indikator. Resultaterne fra DrengAkademiet viser et gennemsnitligt løft fra 32,5 til 34,5 på en skala fra 0 til 40. Dette indikerer at "det lykkes at skabe resultater over en kort periode". Dette er dog ikke en fast del af programmet.
- Der gennemføres desuden KT-test (karaktertrækttest) som er en delvist kvalitativ test, og her indikeres ligeledes fremskridt. Drengene oplever selv, at de genvinder selvtilliden og er mere motiverede for skolegangen. Eleverne oplever, at den skiftende undervisningsdag med sund kost og motion gør, at de er mere "klare i hovedet". De kan derfor bedre koncentrere sig om undervisningen og lærer mere.

Drivere

- Frivilligheden og dermed elevernes motivation er en vigtig medspiller i forløbet. Derudover vil forældreopbakningen yderligere støtte drengene, især efter tilbagevenden fra campen, hvor også mentorordningen forsøger at støtte dem.
- Miljøskiftet og rammerne på DrengAkademiet med en intens indsats døgnet rundt, sund kost og motion mm. giver optimale muligheder for at øge drengenes faglige progression. Den forholdsvis høje normering sammen med en høj grad af undervisningsdifferentiering og meget engagerede undervisere, der har lyst til at hjælpe drengene med at udvikle sig, er yderligere med til at fremme udviklingen.

Barrierer

- Der er endnu ikke nogen længerevarende studier, og ifølge forskere er den store risiko/barriere for at resultaterne holder på længere sigt, at de positive spor forsvinder, når dagligdagen og det velkendte sociale og kulturelle miljø sætter dagsordenen igen. Selvom drengene rykker sig markant på de to uger, er flere af dem fortsat bagud ift. deres klassekammerater, når de kommer tilbage i folkeskolen, hvilket ligeledes kan være en udfordring, når eleven kommer hjem. Mentorprogrammer osv. skal søge at fastholde den tillærte nye praksis, og der er indikationer på, at dette sker i flere tilfælde.

Datagrundlag og metode

Metode

- Erfaringsopsamlingen bygger på forskellige datakilder og et miks af forskellige metoder. Undersøgelsen er indledt med en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltningen i kommunerne, som dels har til formål at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb og dels at finde relevante læringsforløb, som er blevet udvalgt til casebeskrivelser. Der blev i alt udvalgt otte intensive læringsforløb, som hver især belyses nærmere i en casebeskrivelse.
- Den enkelte casebeskrivelse er udarbejdet på baggrund af interview med relevante aktører samt en desk research af tilgængelige dokumenter. Den konkrete udvælgelse af interviewpersoner og dokumenter afhænger af projektet, men det bestræbes at få en bred repræsentation af interessenter og aktører. En oversigt over interviewpersoner og dokumenter til udarbejdelsen af DrengAkademiet findes til højre.

Interviewpersoner

- Lisbet Nørgaard, uddannelseschef/Konsulent i Læring og Pædagogik, LøkkeFonden
- Bent Koch Nielsen, akademichef, Implement
- Henrik Ankersø, underviser
- Frans Ørsted Andersen, forsker
- To elever, som har deltaget i DrengAkademiet

Dokumenter

- Frans Ørsted Andersen (2014), "Dreng akademiet" forskningsrapport 1 for Løkkefonden
- Frans Ørsted Andersen (2015), "Dreng akademiet" forskningsrapport 2 for Løkkefonden
- Jesper de Hemmer Egebjerg (2014), "Dreng akademiet – Metoder og resultater" for Løkkefonden

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANN'S PLADS 1-3
DK - 8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: SMU@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION COPENHAGEN

RYESGADE 3F
DK - 2200 COPENHAGEN
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

AUSTRIA DENMARK GERMANY GREENLAND NORWAY SWEDEN UNITED KINGDOM VIETNAM

LÆR FOR LIVET

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING

LÆR FOR LIVET,
EGMONT FONDEN

DECEMBER 2015

Overblik

"Lær for Livet"

Ansvar for gennemførelse: Egmont Fonden

Tidsperiode: Programmet startede i 2013 og forventes at løbe indtil 2024

Målgruppe: Anbragte børn i alderen 10-13 år

Formål: Øget selvværd, faglige succeser og et stærkere tilhørsforhold til skolen

Tilrettelæggelse: Et barns forløb strækker sig over 6 år. Det første år gennemføres tre Learning Camps af hhv. 14, 5 og 3 dages varighed. Hvert af de efterfølgende år gennemføres en 3-dages camp.

Kontaktperson:

Jesper Lyders Andersen, programleder i Lær for Livet

Tlf.: 3023 4377

Email: jesper@laerforlivet.dk

Overblik over det intensive læringsforløb

- Egmont Fondens signaturprojekt, Lær for Livet, er et læringsprogram for anbragte børn i alderen 10-13 år.
- Det forventes, at 1.000 anbragte børn i perioden 2013-2024 vil deltage i Lær for Livet.
- For hvert barn strækker forløbet sig over seks år. Det første år deltager barnet i tre Learning Camps af henholdsvis 14, 5 og 3 dages varighed. De efterfølgende år deltager barnet i en enkelt camp af 3-dages varighed om året. Derudover tilknyttes barnet en frivillig mentor i hele perioden.
- Prisen pr. barn for hele det 6-årige forløb er ca. 100.000 kr., som finansieres dels af Egmont Fonden og dels ved kommunal medfinansiering.
- På Learning Camp undervises børnene i læsning, stavning og matematik samt i personlige og sociale kompetencer. Der veksles mellem faglig undervisning, fysiske og kreative aktiviteter, og der lægges vægt på alternative læringsmiljøer og undervisningsmetoder. Der tages bl.a. afsæt i elevernes styrkeprofiler og læringsstile.
- En følgeforskningsgruppe fra Aarhus Universitet undersøger projektets effekter og resultater. De foreløbige resultater er meget positive. Dels viser børnenes testresultater i starten og slutningen af Learning Camp, at de opnår en markant faglig fremgang i stavning, læsning og matematik i løbet af de to ugers camp. Dels viser evalueringer, at både børn og undervisere oplever, at børnene opnår en faglig fremgang.
- Det vurderes, at ikke mindst arbejdet med børnenes personlige og sociale kompetencer på Learning Camps er virkningsfuldt. Samt at en stor del af målgruppen har gavn af det miljøskifte og fællesskab med andre anbragte børn, som Lær for Livet kan tilbyde dem.
- Den måske vigtigste udfordring for Lær for Livet er at sikre, at børnene kan bygge videre på de faglige og personlige succeser, de har opnået på campen, når de vender tilbage til skolen.

Målgruppe og formål

Målgruppe

Lær for Livet er et læringsprogram for anbragte børn i alderen 10-13 år. Anbragte børn er målgruppen, da de generelt klarer sig dårligere gennem uddannelsessystemet end jævnaldrende ikke-anbragte børn. Der er ingen krav til børnenes faglige eller sociale udgangspunkt, men børnene skal kognitivt være inden for normalområdet. Nogle børn har faglige og sociale vanskeligheder, andre børn er fagligt dygtige, men kan have psykiske problemer. Dermed er deltagerne i Lær for Livet meget forskellige.

Programmet optager fra 2014 til 2024 ca. 100 børn om året. Langt flertallet af børnene går i en almindelig klasse i folkeskole eller privatskole. Omkring 40 procent har på et tidspunkt modtaget specialundervisning og ca. 15 procent går i specialklasse, på specialskole eller på en intern skole.

Det er samarbejdskommunerne, der står for at visitere anbragte børn til projektet. Det indebærer bl.a., at kommunerne vurderer, hvorvidt børnene falder inden for projektets målgruppe, tager kontakt til børnene og inviterer dem med i projektet.

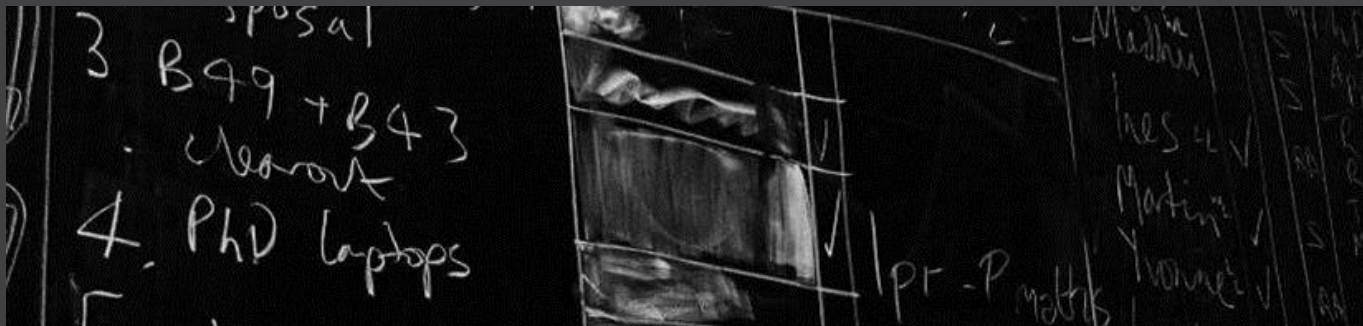
Formål og mål med forløbet

Det overordnede formål er at øge barnets selvværd, give barnet faglige succeser og et stærkere tilhørsforhold til skolen. Lær for Livet afholder en Learning Camp, hvis primære formål er "at udfylde faglige huller gennem en undervisning, som man forsøger at målrette de enkelte børns behov. Learning Camp skal desuden bidrage til, at anbragte børn får succesoplevelser, som kan være et afsæt for at se muligheder i livet og udvikle sig fagligt såvel som personligt og socialt." (Frørup, Ladefoged og Langager, 2015)

På kort sigt skal Lær for Livet bidrage til, at anbragte børn får øget selvværd, oplever faglig succes og bedre trivsel. Det er endvidere en målsætning, at den faglige støtte skal bidrage positivt til anbragte børns inklusion i folkeskolen.

På lang sigt skal Lær for Livet bidrage til, at børnene får en oplevelse af "normal" identitet, mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse og dermed forventeligt også mulighed for selvforsørgelse. Dermed vil barnet ultimativt få mulighed for at bryde med sin sociale arv (laerforlivet.dk).

Det faglige succeskriterium varierer fra elev til elev, da der er meget stor variation i børnenes faglige udgangspunkt.

Undervisning og aktiviteter

Tilrettelæggelse

Programmet rummer tre typer af indsatser, der tilsammen skal skabe fundamentet for en positiv udviklingskurve for barnet:

Learning Camps: Først og fremmest består projektet af Learning Camps af forskellig varighed. Hver sommer er der en 2-ugers Learning Camp, som alle børn deltager i én gang, når de starter i projektet. Her skal børnene få faglige succesoplevelser og få lukket faglige huller med individuel målrettet undervisning. Børnene undervises i læsning, stavning og matematik samt i personlige og sociale kompetencer ca. 7 timer om dagen på Learning Camp. De testes løbende for at måle den enkeltes faglige og trivselsmæssige udvikling. Learning Camp følges efterfølgende op af nogle kortere camps af 3-5 dages varighed, jf. næste side.

Mentorordningen: Mentorordningen fungerer under hele det 6-årige forløb. Mentor og barnet (mentee) mødes ca. 3-4 gange om måneden og laver lektier eller andre faglige og almindelige aktiviteter. De kan mødes hjemme hos barnet, hos mentoren eller på eget initiativ kan de eksempelvis tage i biografen, gå på biblioteket eller tage med mentoren på arbejde, hvis det pågældende barn har interesse i mentorens arbejde (evt. fremtidsbeskæftigelse).

Et dialog- og kompetencecenter: Indsamler og formidler viden om anbragte børn og unge med særlig fokus på inklusion i almenundervisningen. Dette sker gennem løbende faglige test og trivselsmålinger af børn, som deltager i programmet, gennem workshops med socialrådgivere, plejefamilier, lærere m.fl. og gennem spørgeskemaer til voksne, som er tæt på Lær for Livets Learning Kids.

Undervisning og aktiviteter

I løbet af dagen veksles der mellem faglig undervisning og fysiske samt kreative aktiviteter. Børnene modtager undervisning hver dag i dansk og matematik. Der lægges vægt på at anvende andre undervisningsformer og -metoder end børnene oplever i skolen, fordi mange af børnene har oplevet ikke at slå til i skolen. Eleverne roterer mellem forskellige værksteder, hvor der arbejdes med samme emne ud fra forskellige tilgange.

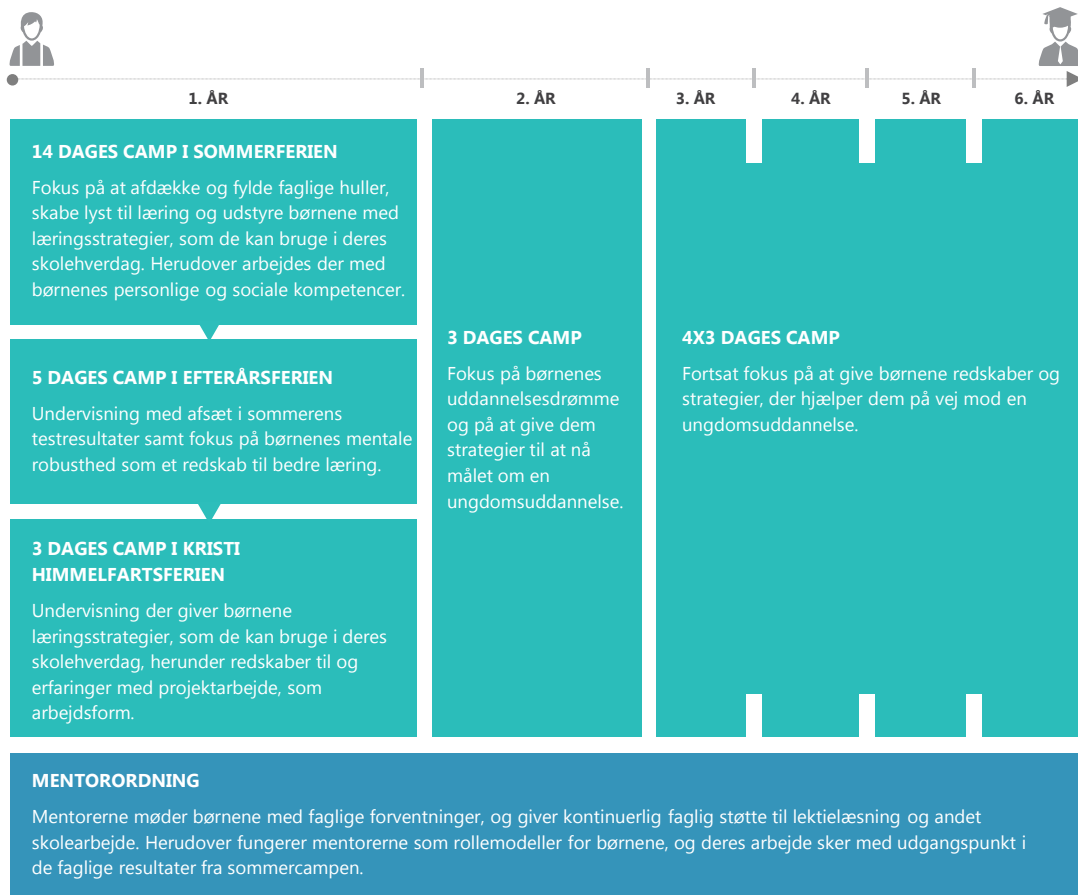
På Learning Camp er traditionelle klasseværelser med borde og stole overvejende skiftet ud med et alternativt læringsmiljø, der hjælper børnene med at koncentrere sig og opnå fordybelse. Undervisningen kan f.eks. foregå på frie arealer, hvor kroppen er i bevægelse, eller i mindre puderum, hvor kroppen kan slappe af. I hvert undervisningsmodul er indbygget genkendelige elementer (fx startmusikken) for at skabe forudsigelighed og tryghed for børnene.

For at fastholde læringsudbyttet og hjælpe børnene på længere sigt er det vigtigt, at børnene udvikler strategier og handlegkompetencer. Som redskab hertil er der på campen fokus på styrkeprofiler, læringsstile, læsetime og læringsdagbøger (noteres i en læringsmappe). Læringsstile baserer sig på Dunn og Duns læringsteori.

Læringsstilene gøres op i henholdsvis en holistisk eller analytisk læringsstil, hvor der skelnes mellem behovet for at arbejde systematisk og kronologisk (analytisk) eller arbejde i helheder (holistisk) med flere opgaver ad gangen og uden særlig kronologisk orden. Desuden gøres læringsstilene op i, hvorvidt børnene først og fremmest er taktile, kinæstetiske, auditive eller visuelle. Dog udsættes børnene for alle slags læringsstile, så de oplever, at der er forskellige måder at lære på: "Det ene værksted lytter man, det andet værksted mærker man, og det tredje sted hopper man" (Jesper Andersen, programleder).

Der er morgensamlinger hver dag, hvor der synges sange og gives information. Der er aktiviteter uden for undervisningen, hvor børnene deles op efter interesser – fx fysiske og kreative aktiviteter. Ydermere er der oplæsning for at vække litteraturappetitten, og børnene kan låne bøger på Lær for Livets bibliotek.

Proces og tilrettelæggelse

Figur: Barnets forløb – Lær for Livet

Proces

Lær for Livet startede i 2013 og skal foregå til 2024. 1.000 anbragte børn skal i denne periode gennem forløbet. Camps foregår uden for elevens skoletid, typisk i weekender og ferier. Dertil er der mentorordningen, som foregår løbende under hele forløbet. Til venstre er forløbet for et såkaldt Learning Kid illustreret.

Organisering

Egmont Fonden har etableret Lær for Livet som et program med eget sekretariat, egen bestyrelse og et Advisory Board. Lær for Livet har samarbejdsaftaler med 31 kommuner fordelt over hele landet. Samarbejdsaftalerne rummer bl.a. aftaler om visitation, medfinansiering og udveksling af viden om børnenes trivsel og læring. Der er en mindre kommunal medfinansiering per barn. For børn, der tilmeldes i 2015, er prisen 60.000 kroner per barn. For perioden 2013-2018 støtter Egmont Fonden projektet med 40 mio. kroner. Hertil kommer knap 3 mio. kroner til følgeforskning til Lær for Livet.

På den 14 dage lange camp i sommerferien er der tilknyttet mere end 40 forskellige voksne, herunder bl.a. en campleder, en fagfaglig ansvarlig, en counsellor (yder støtte og vejledning til børn, som har brug for en kompetent voksen til at håndtere indre konflikter), en facilitator (ansvarlig for undervisningen i personlige og sociale kompetencer), 10 erfarne folkeskolefaglærere med omfattende erfaring med undervisning af børn og ca. 30 lærerassistenter (lærerstuderende).

Derudover tilknyttes hvert barn som nævnt en frivillig mentor, som følger børnene gennem hele projektperioden. Mentorerne skal være ressourcestærke og interesserede i at lægge tid i barnet og give faglig støtte.

Forandringsteori

Hvordan forventes indsatsen at virke?

Lær for Livets målgruppe er anbragte børn, og derfor er der ofte tale om børn, der har oplevet meget turbulens i tilværelsen. Dette kan komme til udtryk ved, at børnene har negligeret skolegangen eller oplever psykiske og sociale problemer. Fælles for de fleste børn er dog, at de har brug for skolemæssige succesoplevelser og motivation for skolen. Lær for Livet forsøger at indfri disse elementer via Learning Camps samt en mentorordning, hvor en fast mentor er tilknyttet det enkelte barn.

På næste side vises Lær for Livets egen illustration af programmets forandringsteori. Nedenfor gennemgås kort nogle af de centrale elementer.

Learning Camps:

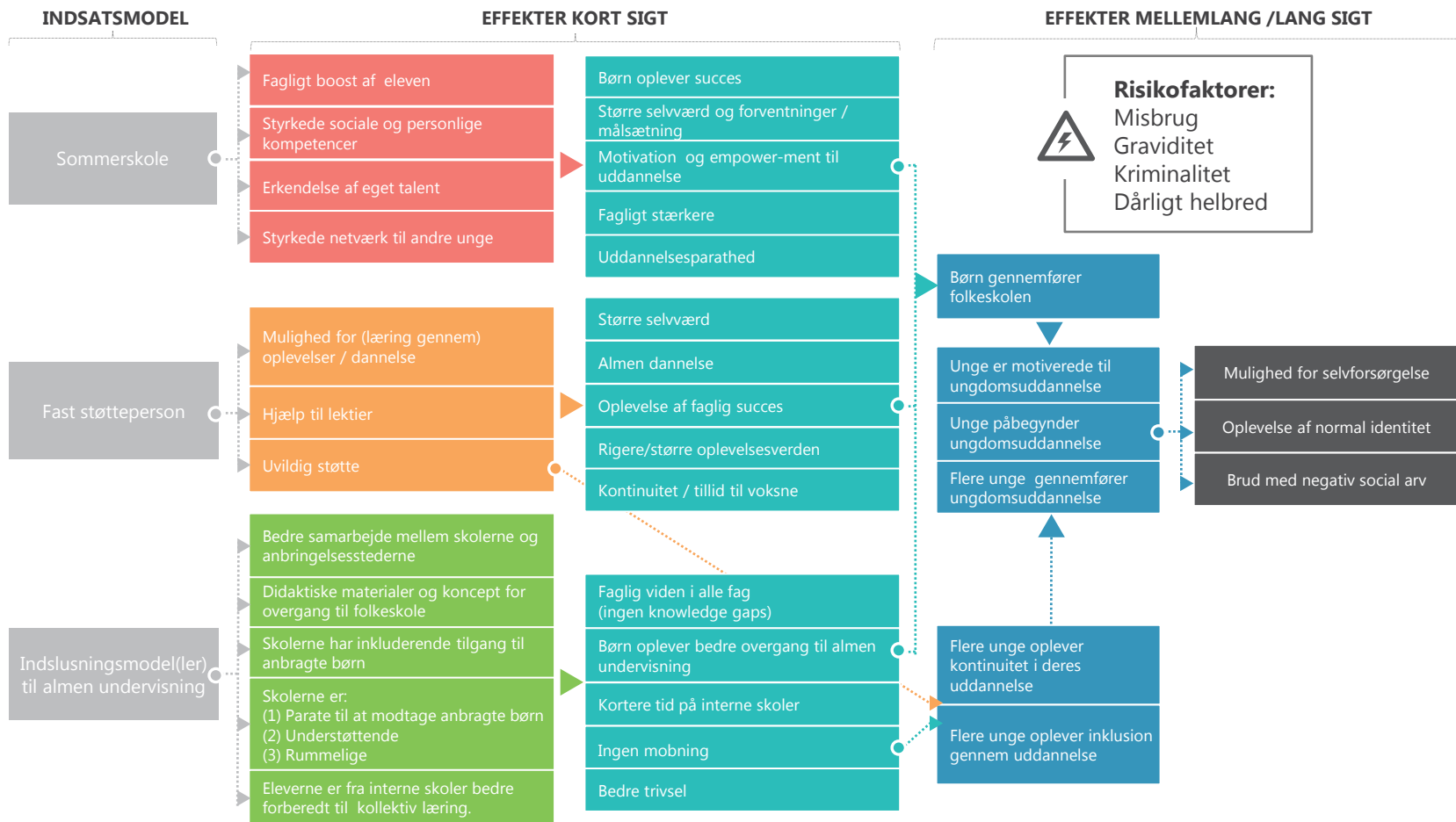
Den 2 uger lange Learning Camp i sommerferien fungerer som et fagligt og personligt boost for det enkelte barn. Barnet kan på campen opleve en afgørende opmuntringseffekt. Her oplever barnet faglig succes og en faglig kunnen, som det ikke tidligere har oplevet. Nogle af de centrale elementer er:

- **Måltrettet den enkelte elev:** Tilgangen til undervisningen er, at den tilrettelægges efter den enkelte elevs behov og interesser. Behov diagnosticeres, og interesser klarlægges ved campens start.
- **Positive forventninger:** Forskning fremhæver, at læreres forventninger til og ambitioner for børnene har væsentlig betydning for børnenes læring. Det er derfor centralt, at lærerne på Learning Camp har høje forventninger til alle børnene, men med blik for differentiering velvidende, at der er forskellige krav og forventninger til børnene. Positive forventninger, motivation og støtte er derfor væsentlige elementer i opbygningen af en bedre, mere betydningsfuld skoletilknytning. Mange af børnene har i skolen været vant til, at der er lavere forventninger til dem, fordi de er anbragte børn. Det medfører, at nogle af børnene underpræsterer og har et uforløst kognitivt potentiale, som forsøges forløst gennem positive forventninger. Deraf indser børnene, at de kan mere, end de hidtil har været klar over.
- **Motivation og tro på egne evner:** Mange anbragte børn mangler motivation for skole, da de har så meget andet at tænke på. Det er afgørende, at de oplever skolen som noget positivt og bliver mere robuste, når de møder udfordringer med opgaver. De oplever, at "det ikke er så vanskeligt endda".
- **Leg og sport:** Det erfarer, at børnene motiveres af konkurrenceelementet i de forskellige undervisningsaktiviteter. Det virker i den sammenhæng som om, at børnene har nemmere ved at klare pres og stress, når det pakkes ind i leg og sport, fremfor når de sidder med papir og blyant. Ofte glemmer børnene, at de er i gang med brøker eller orddeling.

Mentorordning:

En voksen "mentor" tilknyttes barnet og har kontakt til barnet under hele forløbet (6 år). Mentoren er med til at understøtte indsatsen fra Learning Camps og skal give barnet faglig støtte samt fungere som en kontinuerlig relation. For mange børn har det en positiv effekt, da børnene oplever, at mentorerne engagerer sig frivilligt og ikke får penge for det. Det har en væsentlig betydning for børnene, da de er vant til, at voksne har en professionel tilknytning til dem.

Forandringsteori

Figur: Lær for Livets illustration af projektets forandringsteori

Erfaringer og resultater

Erfaringer og resultater

Der indsamles og analyseres et meget omfattende materiale omkring effekter og resultater af Lær for Livet. Der er tilknyttet en følgeforskningsgruppe fra Aarhus Universitet, der følger projektet i perioden 2013-2018 med det formål at udforske sammenhængen mellem den indsats, der ydes, og den virkning indsatsen har for børnene, særligt i forhold til skolegang og uddannelsesforløb. Der evalueres både via kvantitative og kvalitative data.

Kvantitativt evalueres indsatsen på baggrund af en bred vifte af kvantificerbare data udarbejdet af Lær for Livet, herunder faglige test, SDQ og trivselsmålinger. Kvalitativt evalueres indsatsen bl.a. ved, at der er udpeget en række casebørn. Der foretages interview af flere omgange med børnene og personer i deres omgivelser (lærer, sagsbehandler, mentorer, etc.). Derudover foretages der observationer på camps.

Generelt er projektets resultater meget positive, både hvad angår børnenes evaluering og den læringsmæssige evaluering. I "Camp Report 2013" fremgår det, at børnene opnåede positive faglige resultater i matematik, dansk og læsning. Således bevægede de sig som gruppe fra at ligge under landsgennemsnittet i alle tre fag, inden de startede på Learning Camp, til at ligge over landsgennemsnittet efter 14 dages forløb. Blandt de frivillige og lærerne på kurset opleves det ligeledes, at børnene opnår stor gevinst på flere områder. Dels rykker de sig væsentligt fagligt, men ikke mindst styrkes børnenes tro på egne evner, og de opbygger nogle sociale bånd, der er medvirkende til at øge trivslen.

Lær for Livet har en målsætning om at give anbragte børn faglige og personlige succeser. Hovedparten af de adspurgte lærere og pædagoger vurderer, at denne målsætning er opfyldt. Således svarer 84 procent, at målet i høj grad er opfyldt, mens 16 procent vurderer, at det i nogen grad er opfyldt.

Fra børnenes side fremhæves venskaberne som noget særligt, der opbygges under camp-forløbet. Derudover fremhæver langt de fleste af børnene, at de lærer meget, som de kan overføre til skolen. De oplever, at skolen kan være noget andet end nederlag. Et barn fremhæver, at nogle lærte lige så meget på to uger, som ved et helt års skolegang, og barnet tildeler lærerne stor del af succesen. "De presser os på en anderledes og opmuntrende måde" (elev).

Nogle af de faglige resultater er uddybet på næste side.

Drivere

For det første er den daglige undervisning på Learning Camp målrettet den enkelte elev. Ved campens start besvarer alle børn diagnostiske fagprøver i dansk, matematik og læsning. Disse har til hensigt at afdække børnenes faglige niveau samt evt. faglige huller. Derudover besvarer børnene en læringsstilsundersøgelse, som identificerer børnenes primære læringskanaler. På den baggrund tilrettelægges undervisningen til børnenes individuelle behov og interesser.

Et andet vigtigt element for de positive vurderinger af forløbet er, at Learning Camp gennem daglig undervisning i sociale og personlige kompetencer åbner op for børnenes lyst til læring ved at skabe et tillidsfuldt og trygt læringsmiljø. Børnene gøres bevidste om vigtigheden af sociale relationer og evnen til at overkomme indre konflikter og til at løse eksterne konflikter. Derudover udstyres børnene med værktøjer, der kan være med til at styrke deres selvbillede som handlende individer, der er i stand til at influere på egen læring.

På Learning Camp møder børn andre anbragte børn, og der opbygges et stærkt fællesskab: "Det er sjovere at være her, fordi man møder andre børn, der er i samme situation" (elev).

En tredje vigtig faktor er, at børnene oplever et miljøskifte. De kommer væk fra skolen og prøver at gå i skole på en anden måde. På campen kender ingen deres fortid, og de kan starte på en "frisk".

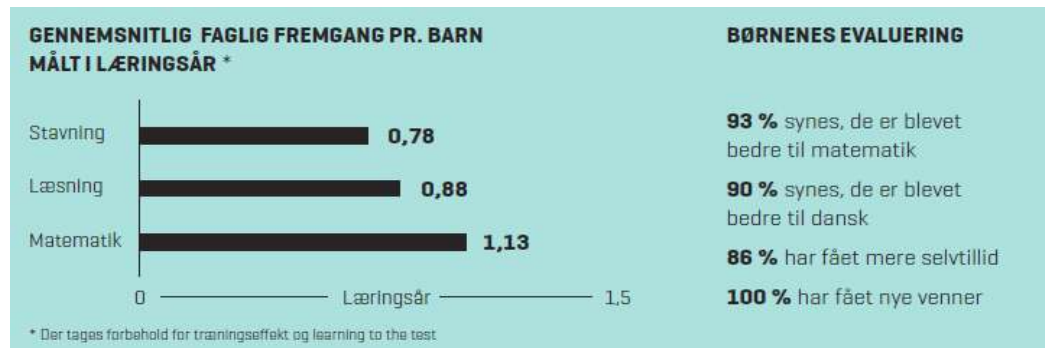
Barrierer

En central udfordring for Lær for Livet er, hvordan der bygges videre på de succeser, børnene har opnået på campen, når de vender tilbage til skole. Udfordringen ligger i at bygge bro til elevernes skoler og overføre de strategier, der hjælper det enkelte barn. Skolerne opererer med andre undervisningsmetoder og en del af metoderne fra Lær for Livet passer ikke ind i skolen.

Der arbejdes på at give en mere detaljeret information til mentoren, så denne kan arbejde videre med børnene efter endt campforløb.

En anden barriere er at finde mentorer i visse landdistrikter. Nogle gange må Lær for Livet sige nej til børn, da der ikke er mentorer nok i området.

Resultater

Figur: Faglig fremgang i læringsår samt børnenes evaluering. Kilde: "Lær for Livet: Fakta"

BØRNEBESVARELSER AF LEARNING CAMP I SOMMEREN 2015

- 94 pct. af børnene synes, at de har lært noget, de kan bruge i deres egen skole.
- 93 pct. af børnene synes, at de er blevet bedre til matematik.
- 90 pct. af børnene synes, at de er blevet bedre til dansk.
- 92 pct. af børnene siger, at de har fundet flere styrker ved sig selv.

Kilde: Lær for Livet (2015), "Resultater af børns evaluering, sommercamp 2015"

Om måling af Lær for Livets effekter

Lær for Livet og Egmont Fonden gør meget ud af at indsamle viden om og dokumentere projektets effekter. Det er dog samtidig relevant at være bevidst om en række begrænsninger eller forbehold i forhold til resultaterne på nuværende tidspunkt, påpeger Søren Langager, der er leder af følgeforskningsgruppen.

- Det er først muligt at sige noget om de langsigtede effekter ved at følge elevernes uddannelsesforløb over en længere periode.
- De kortsigtede effekter kan være påvirket af såkaldte træningseffekter og "learning to the test".
- Der er tale om en særlig gruppe af børn, hvor det ikke er muligt at identificere en identisk kontrolgruppe, som ikke deltager i Lær for Livet. Derfor er det vanskeligt at besvare det hypotetiske spørgsmål om, hvordan disse børn ville have klaret sig, hvis de ikke deltog i projektet.
- Forskning peger på, at mange udsatte/anbragte børn oplever et fagligt dyk (negativ faglig progression) omkring 5.-7. klassetrin. Derfor kan selv en faglig stilstand i visse tilfælde være et positivt resultat for målgruppen.
- Selve projektet er meget dynamisk, og forløbet ændrer sig over tid. Det er for eksempel gået fra en lille til en stor camp, ændret mentorpraksis, og der er ændret lidt på målgruppen. Næste år vil der tilmed være to camps. Konceptet er under udvikling, hvilket giver metodiske udfordringer i forhold til sammenligningsgrundlaget.

Datagrundlag og metode

Metode

- Erfaringsopsamlingen bygger på forskellige datakilder og et miks af forskellige metoder. Undersøgelsen er indledt med en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltningen i kommunerne, som dels har til formål at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb og dels at finde relevante læringsforløb, som er blevet udvalgt til casebeskrivelser. Der blev i alt udvalgt otte intensive læringsforløb, som hver især belyses nærmere i en casebeskrivelse.
- Den enkelte casebeskrivelse er udarbejdet på baggrund af interview med relevante aktører samt en desk research af tilgængelige dokumenter. Den konkrete udvælgelse af interviewpersoner og dokumenter afhænger af projektet, men det bestræbes at få en bred repræsentation af interessenter og aktører. En oversigt over interviewpersoner og dokumenter til udarbejdelsen af "Lær for Livet" findes til højre.

Interviewpersoner

- Jesper Lyders Andersen, programleder for Lær for Livet
- Trine Borgen Holm, lærer på Learning Camp
- Søren Langager, lektor på Aarhus Universitet og leder af følgeforskningsgruppen
- Elev i Lær for Livet (6. klasse)

Dokumenter

- Egmont Fonden (2013), "Camp Report 2013"
- Epinion (2013), "Undersøgelse af Lær for Livet", rapport udarbejdet for Egmont Fonden
- Frørup, Anna Kathrine (2014), "Projekt 'Lær for Livet' – de første erfaringer med Mentorordningen 2013-14", Aarhus Universitet
- Frørup, Anna Kathrine; Lars Ladefoged og Søren Langager (2015), "Projekt 'Lær for Livet' - Camp rapport fra Learning Camp Sommeren 2014", Aarhus Universitet.
- Lær for Livet (2015), "Lær for Livet: Fakta"
- Lær for Livet (2015), "Evaluering for frivillige voksne, LC 1 – 2015"
- Rasmussen, Sanne Feldt (2014), "Rapport, efterårscamp 2014"

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANNS PLADS 1-3
DK - 8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: SMU@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION COPENHAGEN

RYESGADE 3F
DK - 2200 COPENHAGEN
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

AUSTRIA DENMARK GERMANY GREENLAND NORWAY SWEDEN UNITED KINGDOM VIETNAM

PLAN T

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING

UNGDOMSSKOLEN UNG VEST

DECEMBER 2015

Overblik

"Plan T"

Ansvaret for gennemførelse:

Ungdomsskolen Ung Vest

Tidsperiode: Startede i 2009/10.

Målgruppe: Elever i 7-8 klasse i Odense Kommune som er markant forsinket i læseudvikling

Formål: At give deltagerne teknikker, læseredskaber, personlige kompetencer og lyst til at lære at læse og dermed mod på at fortsætte i et uddannelsesforløb.

Tilrettelæggelse: 1 dags introduktion, 4 ugers intensivt internat og efterfølgende opfølgingsforløb i skolen

Kontaktperson:

Carsten Djursaa, ungdomsskoleleder

Tlf.: 63 755 755

Email: cdj@odense.dk

Overblik over det intensive læringsforløb

- Med støtte fra Egmont Fonden har Plan T siden 2009 gennemført seks læsecamps på lejrskolekolonien Jørgensø på Nordfyn. Campen gennemføres årligt i september måned. Der optages 16 elever af gangen. Eleverne kommer kun hjem i weekenderne.
- Eleverne optages efter indstilling fra skolerne i Odense Kommune. For at komme i betragtning skal eleverne være markant forsinket i læseudvikling og motiverede for at ændre på dette. Skolerne betaler 10.000 kroner per elev og forpligter sig samtidigt til, at en eller flere af elevernes lærere deltager i tilrettelæggelsen en eller flere dage på læsecamp og især i det opfølgende forløb efter campen.
- Samlede omkostninger inklusiv opfølgingsforløb er ca. 800.000 kroner årligt. De 160.000 kroner finansieres af deltagerbetaling fra skolerne, ca. 380.000 kommer fra Odense Kommunes Børn- og Ungeforvaltning, og de resterende er tidsbegrænsede midler fra Egmont Fonden til en styrkelse af sammenhængen mellem det intensive og den almene. Prisen per elev er således ca. 50.000 kr.
- Plan T opholdet ledes af 2 lærere og 2 pædagoger som i samarbejde opbygger relationer til og mellem de deltagende elever.
- På campen benyttes en variation af anerkendte og dokumenterede undervisningsmetoder og pædagogiske metoder. Med udgangspunkt i IT-baserede værktøjer oplæringsfunktioner mv. arbejdes der med læse/staveindlæring, grammatik og tekstforståelse. Udgangspunktet for tilrettelæggelsen er læringsstile, cooperative learning, anerkendende tilgang, feedback og feed forward og belønninger mv.
- Der veksles mellem individuelt arbejde, gruppearbejde, fysisk betoned øvelser, leg og læring, motion mv.
- Hver elev tildeles en bærbar computer med læse- og skrivestøtteprogrammer. Under opholdet træner eleverne brugen af disse og de beholder computeren til fortsat integreret brug i undervisning efter campen.
- For Plan T er det afgørende at der arbejdes løbende for tilbageslutning til skolen og at der sikres en kontinuitet og sammenhæng med de tillærte redskaber, teknikker og personlige og sociale kompetencer. Der er ikke gennemført systematisk effektforskning e.l. Men via test af eleverne fremgår det, at læsekompetencer forbedres markant som konsekvens af forløbet. Projektledelse, lærere og pædagoger betoner dog, at de tillærte kompetencer, redskaber og øget selvtillid, der er resultater af opholdet, er de vigtigste resultater, fordi det er fastholdelsen af læsning og læring efter forløbet, der giver den langvarige effekt.

Målgruppe og formål

Målgruppe

Elever i 7.-8. klasse med markant forsinket læseudvikling (2-4 år) og som derfor har vanskeligt ved at profitere af undervisning i klassen:

- Har været/er modtagere af specialpædagogisk bistand uden mærkbar fremgang
- Udpræget ordblinde bør tildeles anden undervisning
- Eleverne har typisk mindre sociale og/eller personlige udfordringer af forskellig karakter, men elever med omfattende AKT problemer er ikke målgruppe
- Elever forventes at være motiverede
- Elevernes forældre forventes at understøtte forløbet (herunder sikre at eleverne bringes og hentes på campen)
- Skoleledelse og lærere skal vurdere, at deltagelsen i et intensivt læringsforløb vil kunne hjælpe dem

Eleverne indstilles af folkeskoler i Odense kommune og optages efter nærmere vurdering af et optagelsesudvalg, nedsat af projekt og kommune. Der har ikke været plads til alle ansøgere. Optagelsesprocedure igangsættes i skoleåret – foråret – umiddelbart forud for campen.

Formål og mål med forløbet

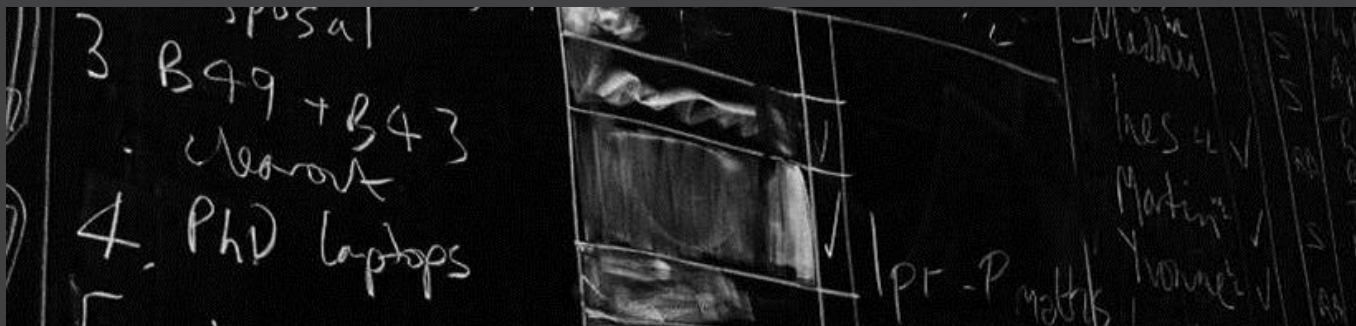
Formålet med forløbet er at give deltagerne teknikker, læseredskaber, personlige kompetencer, tro på sig selv og lyst til at lære at læse og dermed mod på at fortsætte i et uddannelsesforløb.

Succeskriterierne er 1) at alle deltagende elever opnår dokumenteret spring i deres læsekompetence og dermed sikre bedre forudsætninger i deres videre skolegang. 2) At eleverne får styrket selvværd, og at de efter opholdet selv er i stand til at anvende de tillærte værktøjer og kompetencer.

Hertil er der stort fokus på, at eleverne skal styrke deres sociale kompetencer og opbygge relationer på campen. Mange elever er meget generte og har problemer med at fremlægge foran andre, og der er stor fokus på at ruste dem til det. Eleverne har forskellige niveaumæssige udgangspunkter og derfor laves der løbende målsætninger af elev og lærere. Personligt, socialt og fagligt.

Før men især efter campen er skolerne forpligtet til at deltage i et samarbejde/efterforløb, hvor elevens nye kompetencer bedst muligt anvendes i det fortsatte skolearbejde.

Hver elev udstyres med relevant IT udstyr (læseprogrammer mv.) Udstyret beholdes efter campen og integreres bedst muligt i elevens fortsatte skolegang i folkeskolen.

Undervisning og aktiviteter

Tilrettelæggelse

- Efter udvælgelse samles eleverne til introduktionsdag.
- Ultimo august eller primo september interneres 16 elever sammen med fire til fem lærere og pædagoger.
- Forud for campen har deres klasselærer eller anden kontaktlærer medvirket i at udvælge læsebøger, informeret elevens klasse og udvalgt en "makker" (en klassekammerat), som løbende skal orientere og orienteres, især når eleven vender tilbage.
- I starten er fokus i intenatet især på de sociale aktiviteter, men hurtigt fokuseres på træning og undervisning i læsning, skrivning og personlige kompetencer mv.
- Undervejs testes og afdækkes elevernes faglighed, læsehastighed og self efficacy. I takt med elevernes udvikling følges op med læsetest og belønninger mv.
- Forældrene inddrages i så høj grad som muligt via information, men de kommer ikke på uanmeldte besøg (kun ved ankomster og afgang).

Undervisning og aktiviteter

- Det overordnede udgangspunkt for tilgangen til eleverne er læringsstile og Cooperative learning, og herunder arbejdes med fokus på relationer, anerkendelse og positive forventninger.
- Der opstilles læringsmål og i forbindelse med opnåelsen af disse, arbejdes med forskellige former for belønning og anerkendelse mv.
- I samarbejde med lærere og pædagoger sætter eleverne selv mål og stiller handlemuligheder op. Her søges det præciseret, hvad der skal til for at eleven opnår sine mål. Eksempelvist helt elementære ting, såsom hvad der skal til for at eleven tør læse foran klassen etc.
- Campen giver unikke muligheder for at lade eleven opleve fokus og intensitet i trygge rammer. Denne mulighed skal udnyttes optimalt til nye erkendelser.
- I løbet af dagene er der således vægt på intensitet i træning og progression. Undervisningsform og indhold er afvekslende mellem stillesiddende øvelser, bevægelsesorienteret læring mv., dialogorienteret læring mv. Der er vægt på systematik, forudsigelighed, og styring – med indlagte pauser. Pauserne kan være helt ned til et minuts varighed.
- De fagligt udfordrende fag afløses og afveksles med f.eks. teatersport, dramaøvelser mm., som understøtter elevernes evner i f.eks. oplæsning.
- Hver elev gennemfører desuden et sammenhængende coachingforløb.

Proces og tilrettelæggelse

Proces

Plan T er i sin tid udviklet med udgangspunkt i Plan B, fordi man kunne se et behov for at understøtte og intensivere indsatsen for læsesvage elever i Odense Vest. Med dette udgangspunkt rekrutterede man de dygtigste lærere og pædagoger på området og satte sig sammen med læsekonsulenter mfl. til at udvikle eget koncept. Det var ifølge projektlederne afgørende vigtigt, at man fra begyndelsen inddrog de dygtigste fagfolk og dermed de didaktiske og pædagogiske metoder og værktøjer med dokumenteret og erfaret virkning. Her var man ikke dogmatisk tilhænger af særlige tilgange men udvalgte "det bedste fra det bedste".

Vigtigt for de centrale planlæggere var det ligeledes, at man udviklede og benyttede en undervisningsform og en pædagogisk tilgang, som kan genkendes og benyttes i det "ordinære" skolesystem. Herved stimuleres nemlig den vigtige sammenhæng og opfølgning med den skole, som eleverne skal tilbage til.

Desuden lagde man i planlægningen og nu i tiltagende grad fremadrettet vægt på, at der ikke alene sker læring og progression for de deltagende elever, men *også* læring fra projektet til folkeskolen. De erfaringer og metoder, der udvikles og bruges i Plan T, skal gerne overføres til folkeskolernes lærere gennem udveksling. Dels via lærerudvekslinger og dels via den erfaring, der overføres i det fælles arbejde med eleverne.

Projektet dækker nu hele Odense Kommune, og alle skoler kan således indstille elever. Indtil videre prioriteres ét årligt hold, men målgruppen for en udvidelse er til stede.

Organisering

Plan T tilrettelægges og gennemføres i samarbejde mellem Ungdomsskolen Ung Vest og Odense Kommune. Det er således Ungdomsskolen, der er ansvarlig for den overordnede organisering og rekruttering i samarbejde med styregruppen og medarbejdere. Den samlede udgift for drift, organisering, undervisning, campen og opfølgningsforløbet "Læring for alle" er ca. 800.000 kroner årligt. De 160.000 kroner finansieres af deltagerbetaling fra skolerne, ca. 380.000 kommer fra Odense Kommunes Børn- og Ungeforvaltning, og de resterende er tidsbegrænsede midler fra Egmont Fonden til en styrkelse af sammenhængen mellem det intensive og den almene.

De lærere og pædagoger, som gennemfører campen, er resten af året tilknyttet skoler og institutioner i kommunen. Deres arbejdspladser kompenseres med vikarmidler.

Desuden deltager 2x2 lærere fra Odense Kommune i afviklingen af selve opholdet, som en slags kursusforløb, for at sprede erfaringerne fra Plan T. Deres arbejdspladser kompenseres med vikarmidler for de syv dage.

Skolerne i kommunen er positive og anerkendende indstillet overfor Plan T. De betaler gerne deltagerprisen, ligesom de understøtter og formidler lærernes medvirken i internaterne og i forløbene.

En vurdering er, at det lykkes at etablere og gennemføre rigtig gode forløb på ca. halvdelen af skolerne. På ¼ af skolerne svinger den samlede indsats noget, mens der på den sidste ¼ ikke er optimale opfølgninger. Det afhænger ikke kun af lærerne på skolen, men også af skoleledelsen, og selvfølgelig af eleven selv.

Forandringsteorien

De forventede virkninger

Eleverne bliver trukket ud af den ramme, der fastholder forventninger til dem selv, og bliver rystet sammen med andre, der har samme udfordringer. At være samme sted hvor andre er "ligesom mig" betyder, at de kan puste ud og ærligt og åbent lære at arbejde med det, de synes er svært. Her kan de smide undvigemanøvrerne og overlevelsestrategierne, der efterhånden er blevet en ureflekteret normal del af skolegangen. Kombinationen af lige dele fokus på det sociale og det faglige er vigtig.

Pragmatisk udgangspunkt i læringsstile er virkningsfuldt, og Cooperative Learning (CL) fungerer rigtig godt, for eleverne har brug for nogle definerede roller og tryghed, hvilket CL skaber. Med de erhvervede nye redskaber, øget tro på egne evner og kompetencer står eleven styrket til på ny at indgå i klasserumsfællesskabet på godt og ondt. Og her er samarbejdet med skolen og lærerne om opfølgning af afgørende vigtighed for resultaterne.

Illustration af sammenhæng mellem aktiviteter på læringsforløbet og forløbets mål

Plan T - forløb

Inden campen

FORBEREDELSE

Efterår

LÆSECAMPEN

Efter campen

OPFØLGNING

Inden og lige efter sommerferien

Informationsaften: Elever og forældre mødes og får informationer om Plan T og hilser på lærere og pædagoger.

Informationsmøde: Lærere og læsevejledere fra skolerne får informationer om Plan T, og der laves en forventningsafstemning og opgavefordeling.

Introdage: Eleverne mødes til to introduktionsdage inden campstart. Her hilser eleverne på hinanden og introduceres til forløb og forventninger.

Elevmakker: Eleven får tildelt en elevmakker fra sin klasse, således at eleven kan holde kontakt med sin klasse under forløbet.

Elevcoach: Eleven får tildelt en elevcoach, der skal fungere som sparringspartner for eleven under og efter campen.

4 ugers camp

Fuldtid: Campen begynder i september og eleverne bor på campen under de 4-ugers forløb (hjemme i weekenderne).

Fokus: Grundtanken er, at den faglige, personlige og sociale udvikling går hånd i hånd. Eleven laver individuelle målsætninger undervejs.

Undervisning: Der er både fokus på læseundervisning, undervisning i IT-redskaber/computer og bevægelsesorienteret undervisning.

Elevers lærer (fra daglig skole) besøger eleven på campen og deltager i en skoledag.

Elevernes forældre deltager også i dele af en skoledag.

Tilbage i skolen

Oplæg: Ved tilbagevenden til skolen skal eleven lave et oplæg om opholdet foran klassen.

Elevmakker: Makkerordningen fortsættes i nogle uger, efter eleven er vendt tilbage.

Overleveringsmøde: Lærere og evt. ledelse og ressourceperson deltager i mødet. Med afsæt i elevens nye kompetencer formuleres en handleplan for eleven, herunder nye læringsmål.

4 opfølgningstorsdage: Fire opfølgningstorsdage, hvor teamet omkring Plan T mødes med eleverne. Det gøres for at bevare de sociale bånd.

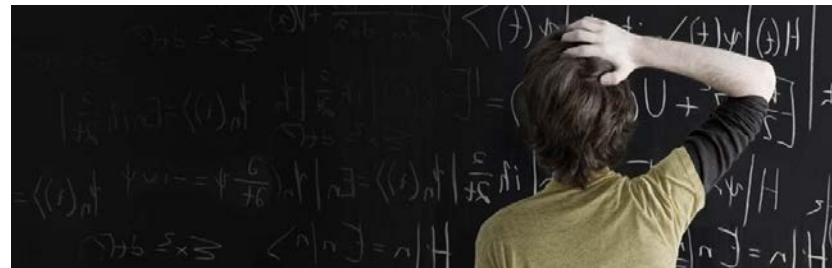
Møde med elevcoach: To gange om måneden i en halv time mødes elev og elevcoach. Her gøres status på, hvordan det går, ligesom der sættes fremadrettede målsætninger. Dette forløb fortsætter i ca. et halvt år.

Erfaringer og resultater

Erfaringer og resultater

- Elevernes egenforventninger er styrkede efter forløbet (self-efficacy test)
- Elevernes læsehastighed, tekstforståelse og grammatiske kompetence er bedret (parallel-test)
- Elevernes fortrolighed med IT-redskaber er forandret (ny praksis, hvor de nu bruges rutinemæssigt)
- Elevernes "udstråling" og tro på sig selv er styrket: "de kommer krumryggede ind til campen og bredskuldrede ud. I starten kan man ikke få dem til at åbne munden og holde øjenkontakt. Det kan de, når de forlader stedet". "Børnene får skabt stærke relationer til andre, der har svært ved tingene. Det giver dem mod på at træde ud et sted, hvor det er ukendt."
- "Det, der flytter eleverne, er i udgangspunktet det læsefaglige og de læsefaglige redskaber de lærer, men de erhvervede sejre og personlige kompetencer er de væsentligste." "Der er ingen tvivl om, at selve forløbet giver en større selvtillid og selvværd. Konkrete eksempler er, at vi ser i praksis, at de tager nogle personlige valg. De finder styrken til at træffe afgørende valg." "Eleverne kommer tilbage til klassen med ranket ryg, og det er betydningsfuldt, for nu kan de med lærernes hjælp ændre roller og træde mere ind på scenen. De bliver selvhjulpne og tør at spørge og deltage aktivt uden at gemme sig." (Vurderinger fra centrale aktører)

Drivere

- Miljøskift, lærerskift (specialkompetencer) og intensitet kombineret med fokus på både social, personlig og faglig udvikling.
- Gruppefællesskab med andre læsesvage og dermed en platform uden stigma.
- Erhvervelse af nye læringsredskaber, oplevelse af læsefaglige sejre og fremskridt, tro på egne evner.
- IT-redskaber, nye læseteknikker og dermed fornyet mod og kompetence til deltagelse i klassefællesskabet efter tilbagevenden til folkeskolen.
- Det efterfølgende forløb i klassen med understøttende og opmærksomme lærere der fastholder og træner den nye praksis.

Barrierer

- Svigtende opmærksomhed fra forældre og lærere og dermed "tilbagefald til gamle vaner og praksis.

Datagrundlag og metode

Metode

- Erfaringsopsamlingen bygger på forskellige datakilder og et miks af forskellige metoder. Undersøgelsen er indledt med en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltningen i kommunerne, som dels har til formål at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb og dels at finde relevante læringsforløb, som er blevet udvalgt til casebeskrivelser. Der blev i alt udvalgt otte intensive læringsforløb, som hver især belyses nærmere i en casebeskrivelse.
- Den enkelte casebeskrivelse er udarbejdet på baggrund af interview med relevante aktører samt en desk research af tilgængelige dokumenter. Den konkrete udvælgelse af interviewpersoner og dokumenter afhænger af projektet, men det bestræbes at få en bred repræsentation af interessenter og aktører. En oversigt over interviewpersoner og dokumenter til udarbejdelsen findes til højre.

Interviewpersoner

- Carsten Djursaa, ungdomsskoleleder, UngVest
- Lene Nygård, chef for folkeskolereform implementeringen i Odense Kommune
- Hanne Hermansen, læsekonulent i Odense Kommune og styregruppemedlem
- Jørgen Drost Hundebøll, styregruppe og skoleleder
- Vagn Hansen, skoleleder Hunderupskolen og tre lærere fra skolen.
- Birgitte Hestelund, underviser på Plan T og læringskonulent i Læring for alle
- Hanne Grete Hundebøll, underviser på Plan T
- Lars Sommer, pædagog på Plan T
- To elever fra hold 6 og tre elever fra hold 7

Dokumenter

- Plan T's hjemmeside: http://www.ungvest.dk/projekter/plan_t/
- www.ungvest.dk/læringforalle
- Folder fra UngVest
- Odense Kommune – Projektbeskrivelse fra 2013 – Læring for Alle
- Statusrapport fra år 1 og 2

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANN'S PLADS 1-3
DK - 8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: SMU@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION COPENHAGEN

RYESGADE 3F
DK - 2200 COPENHAGEN
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

AUSTRIA DENMARK GERMANY GREENLAND NORWAY SWEDEN UNITED KINGDOM VIETNAM

WASP – WORK AND SCHOOL PROJECT

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING

TØNDER KOMMUNE

DECEMBER 2015

Overblik

“WASP – Work and School Project”

Ansvar for gennemførelse: Tønder Kommune

Tidsperiode: Siden 2009

Målgruppe: Unge i 6.-10. klasse, der ikke trives i den almindelige skolegang

Formål: Medvirke til at flere unge får en ungdomsuddannelse

Tilrettelæggelse: I op til 6-8 forløb af 1-2 ugers varighed om året er den unge i WASP. Resten af tiden går den unge i sin egen klasse.

Kontaktperson:

Lene Faaborg Stenger, daglig leder af WASP

Tlf.: 21 38 18 31

Email: ls8@toender.dk

Overblik over det intensive læringsforløb

- WASP er et undervisningstilbud til unge i 6.-10. klasse i Tønder Kommune, der ikke trives i den almindelige skolegang, og som ofte har en del fravær og/eller ikke deltager aktivt i undervisningen.
- De unge er i WASP i op til 6-8 årlige forløb af 1-2 ugers varighed og følger undervisningen i deres almindelige klasse i de øvrige uger. Prisen pr. elev varierer med varigheden, men vil typisk være ca. 20.000 – 40.000 kr.
- Undervisningen i WASP fokuserer især på praktisk undervisning, erhvervspraktik, erhvervsbesøg, kreative og fysiske udfordringer, men der arbejdes også med skolefaglig undervisning. Endelig spiller samtaler og coaching en central rolle i WASP.
- De elever, der har lyst og behov for det, tilknyttes en rollemodel fra en af kommunens ungdomsuddannelser.
- Målet er at give de unge større lyst til skolearbejde og til at tage en ungdomsuddannelse.
- Resultaterne for de unge er ikke dokumenterede systematisk, men interviewpersonerne oplever, at WASP gør en positiv forskel for de unge, og at der i høj grad er behov for et tilbud som WASP.
- De tre væsentligste udfordringer, som kommunen har skullet arbejde med i forhold til WASP, har været at få skolerne til at anvende tilbuddet mere, at skabe sammenhæng mellem WASP og den almindelige klasse for eleven samt at det i forhold til nogle af de unge i WASP kan være vanskeligt at rekruttere unge rollemodeller med den rette profil, der kan varetage opgaven.

Målgruppe og formål

Målgruppe

"WASP er for unge i 6.-10. klasse, der ikke rigtig trives i den almindelige skolegang. [...] For at blive deltager i WASP er der fokus på, at de unge ikke har overskud til at tage del i undervisningen, har en del fravær, er meget usikre på, hvad de skal efter 9. klasse og f.eks. også har en fritid, der er præget af tilfældigheder." (Folder om WASP). Der er tale om normalt begavede unge, som tumler med sociale eller personlige vanskeligheder.

I 6.-7. klasse er det skolens afdelingsleder og i 8.-10. klasse elevens UU-vejleder, der i samarbejde med den unge, forældrene og klasselæreren, vurderer om den unge vil profitere af WASP. Herefter udfyldes et indstillingsskema, der tager udgangspunkt i de fire opmærksomhedspunkter i uddannelsesparathedsvurderingen, nemlig elevens motivation, personlige forudsætninger, sociale og relationelle forudsætninger samt faglige forudsætninger. Ansøgningen behandles af en visitationsgruppe. Tilmelding og behandling af ansøgninger sker løbende gennem hele året.

Forældrene inddrages i beslutninger om, hvorvidt eleven skal starte i og fortsætte i WASP. En elev, som vi har interviewet i forbindelse med erfaringsopsamlingen, fortalte, at det netop var forældrene, der overtalte ham til at starte i WASP, men at han nu er meget glad for at gå der og oplever, at flere af klassekammeraterne er misundelige over, at det ikke er dem.

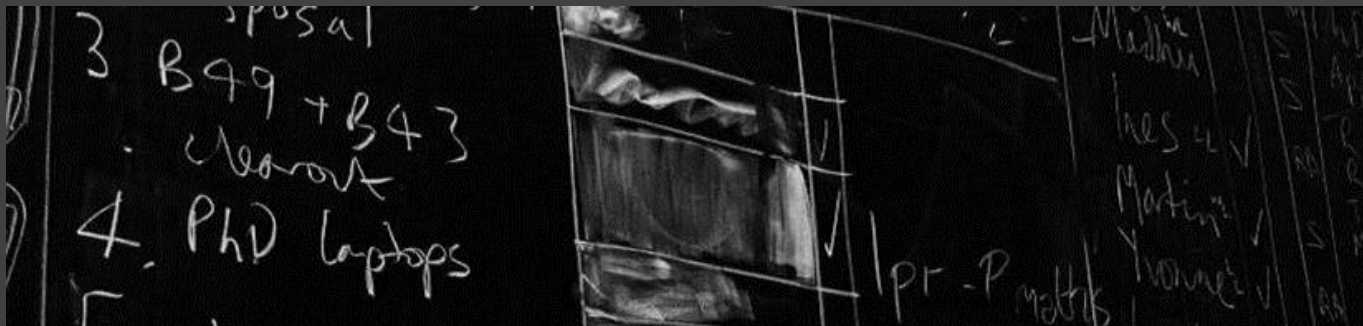
Formål og mål med forløbet

Projektets overordnede formål er at sikre, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Dette sker ved "at den unge igen får lyst til at tage del i skolens dagligdag, får lyst til at kaste sig ud i drømmeuddannelsen og igen synes, at dagligdagen er okay." (Folder om WASP).

Der er formuleret to overordnede succeskriterier for projektet, nemlig:

1. 100% af projektets deltagere påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse.
2. Projektet anvendes som en dynamisk del af elevernes skolegang og må på intet tidspunkt blive en permanent placering af en elev (Evaluering af "Alle har ret til et godt liv").

Derudover opereres med individuelle mål for hver enkelt elev, der formuleres i forbindelse med indstilling af den unge til tilbuddet. Udover at den unge skal påbegynde en ungdomsuddannelse, har de individuelle mål ofte fokus på motivation, netværk og et godt ungdoms- og fritidsliv.

Undervisning og aktiviteter

Tilrettelæggelse

I de uger, hvor den unge er i WASP, foregår hele skoledagen her, dvs. normalt kl. 9-14. De elever, der ellers ville have lang transporttid til Skærbæk, bliver hentet i bus.

Hver dag starter de med at spise friskbagte boller, som de unge selv forbereder dagen før. Under morgenmaden tales om dagens program og der kan drøftes ting, som optager de unge.

Der er intet fast skema og ingen faste pauser eller lign. Dagene varierer meget og undervisningen tilrettelægges med udgangspunkt i den enkelte unges behov og ønsker.

WASP har en daglig leder og derudover indgår forskellige af ungdomsskolens medarbejdere. Ressourceforbruget svarer typisk til ca. 1,5 fuldtidsstilling. Medarbejderne er typisk lærere og pædagoger, der også har andre faglige kompetencer (fx pt. en uddannet tømrer).

Kommunalbestyrelsen afsatte oprindeligt 1,4 mio. kr. årligt til projektet frem til 2014. Nu indgår det i Ungdomsskolens økonomiske ramme med et budget på ca. 1 mio. kroner om året.

Undervisning og aktiviteter

“Undervisningen i WASP veksler mellem skolefaglig undervisning, praktisk undervisning, erhvervspraktik og erhvervsbesøg, kreative udfordringer, fysiske udfordringer – og alle mulige andre former for undervisning.” (Evaluering af “Alle har ret til et godt liv”).

Det er den praktiske undervisning og de fysiske aktiviteter, der fylder mest. Det kan eksempelvis være arbejde på autoværkstedet, træværkstedet, det kreative værksted, madlavning, cykelture på mountainbike, fitness, aktiviteter i skoven, etc. Det afgørende er især, at arbejdet er konkret og tager udgangspunkt i den unges interesser.

Der indgår også en del praktikforløb og virksomhedsbesøg, hvor de unge får mulighed for at se og opleve, hvordan dagligdagen forløber på en arbejdsplads. Praktikforløbene kan vare fra et par dage til en uge. De unge har bl.a. været i praktik som brølægger, landmand, elektriker og kok.

Den skolefaglige undervisning fylder mindre i WASP end den gjorde tidligere, men de unge arbejder bl.a. med lektier og projektopgaver fra deres almindelige klasse. I WASP får de tid og faglig støtte til at lave opgaverne. “Hvis de aldrig har afleveret en stil til tiden, men de her kan få den lavet en uge før, så er det en succesoplevelse” (daglig leder). Hvis de unge ikke har lektier med fra skolen, læser de i stedet i en bog eller lign. Skolens fag integreres også i de praktiske aktiviteter, fx ved at de unge skal arbejde med matematik på et værksted.

Endelig spiller samtaler og coaching en central rolle i WASP. Når den unge starter i WASP afholdes en profilsamtale med fokus på bl.a. familie, venner, fritid, skole og fremtiden. Derudover afholdes løbende både individuelle og gruppesamtaler, hvor der lyttes til den unge, og hvor den unge bevidstgøres om sin egen situation og sine egne valg.

Rollemodeller

De elever, der har lyst og behov for det, tilknyttes en rollemodel fra en af kommunens ungdomsuddannelser. Pt. er der dog ingen af de unge, der har en rollemodel. Rollemodellerne er ansatte. Den unge og rollemodellen aftaler selv, hvad de vil lave sammen, fx cafébesøg, sport, besøger hinanden, etc. Det vigtigste er, at der opbygges en relation, og at den unge får indsigt i rollemodellens ungdomsliv med uddannelse, fritidsinteresser, fritidsjob, venner, etc.

Proces og tilrettelæggelse

Proces

Den 26. marts 2009 besluttede kommunalbestyrelsen i Tønder Kommune at oprette et nyt undervisningstilbud for elever i udkolingen og i slutningen af september samme år startede de første elever i WASP.

I 2011 gennemførte kommunen en evaluering af tilbuddet. Der er sket mindre justeringer af WASP i løbet af de seks år, tilbuddet har eksisteret, eksempelvis en udvidelse af målgruppen fra tre årgange (7.-9. klasse) til fem årgange (6.-10. klasse). Grundidéen i konceptet har dog været den samme i hele perioden.

Organisering

Projektet blev oprindeligt skabt i et samarbejde mellem Børne- og Skoleforvaltningen og Erhvervs- og Arbejdsmarkedsforvaltningen i Tønder Kommune, Tønder Ungdomsskole, Ungdommens Uddannelsesvejledning, Tønder Gymnasium, Tønder Handelsskole og EUC-Syd. I dag er der ikke længere tale om et projekt, men et fast uddannelsesstilbud under Tønder Ungdomsskole.

En af grundidéerne i WASP er, at den unge skal fastholde tilknytningen til sin almindelige klasse. Derfor deltager den unge i op til 6-8 årlige forløb af 1-2 ugers varighed i WASP og følger undervisningen i sin almindelige klasse i de øvrige uger. Hvor mange uger den unge skal være i WASP aftales individuelt.

Antallet af elever tilknyttet WASP varierer. Aktuelt er der 24 elever, men da hver elev som nævnt typisk er i WASP 6-8 uger om året, er der som regel 4-8 elever på stedet ad gangen.

Forandringsteori

Hvordan forventes indsatsen at virke?

WASP kombinerer fire "ingredienser", der til sammen har til formål at styrke de unges muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse og leve et "godt ungdomsliv":

- **Praktisk undervisning:** Det skal give mening og de unge skal opleve, at de gør en forskel. Det giver succesoplevelser, motivation og tro på egne evner.
- **Faglig undervisning:** De unge skal have tid til at arbejde med faglige opgaver (fra deres egen klasse) og mulighed for at få støtte.
- **Rollemodeller:** En del af de unge tilknyttes en rollemodel, som kan inspirere dem i forhold til uddannelses- og fritidsliv og medvirke til at styrke den unges netværk.
- **Livsstil og vaner:** Der sættes fokus på bl.a. kost, motion og søvn for at give de unge mulighed for at træffe fornuftige valg og leve et sundere ungdomsliv.

Illustration af sammenhæng mellem aktiviteter på læringsforløbet og forløbets mål

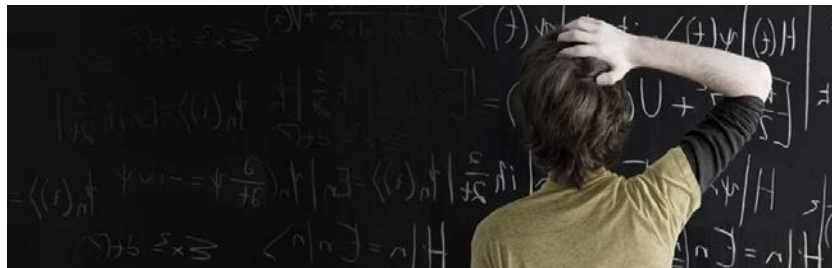

Erfaringer og resultater

Erfaringer og resultater

- I 2011, da WASP havde været i gang i to år, gennemførte kommunen en evaluering af tilbuddet. Siden er der ikke foretaget en systematisk opfølgning på resultaterne. Ifølge kommunens evaluering fra 2011 er det "lykkedes for Tønder Kommune at skabe et undervisningstilbud, der lever op til formålet. Det har vist sig at være meget nødvendigt at have et særligt undervisningstilbud til normalt begavede unge." (Evaluering af "Alle har ret til et godt liv").
- Evalueringen konkluderede, at projektets succeskriterium 2 var opfyldt, dvs. "at projektet anvendes som en dynamisk del af elevernes skolegang og må på intet tidspunkt blive en permanent placering af en elev." Til gengæld var det for tidligt at vurdere, om succeskriterium 1 – dvs. at projektets deltagere påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse – var opfyldt, men man observerede, at alle de deltagende elever fortsat var i skolesystemet og at flere deltagere målrettet var begyndt at overveje og drøfte, hvilken ungdomsuddannelse, der kunne være relevant for dem.
- Selvom der altså ikke findes egentlig dokumentation af resultaterne, deler interviewpersonerne en oplevelse af, at WASP gør en positiv forskel for de unge, og at der i høj grad er behov for et tilbud som WASP.
- En nuværende elev fortæller, at han uden WASP formentlig ville have fortsat med at pjække fra skolen, hvilket sker sjældent nu, og en tidligere elev fortæller, at WASP hjalp hende med at få større fokus på skolen, holde op med at pjække, få mere selvtillid og gav hende et fagligt løft.

Drivere

I interviewene og i et internt notat fra kommunen fremhæves bl.a. at de unge i målgruppen ofte har gavn af et miljøskifte og af anderledes undervisningsformer, herunder ikke mindst praktiske aktiviteter. Det fremhæves også, at rammerne i WASP giver mulighed for at bygge gode relationer både mellem de unge og mellem unge og voksne, at de unges selvindsigt øges gennem samtaler/coaching, og at der er gode erfaringer med rollemodellerne.

Barrierer

Den måske største barriere for WASP har været, at få skolerne til at anvende tilbuddet. Der er stor forskel på, i hvilket omfang kommunens folkeskoler benytter WASP til deres elever. Ifølge flere interviewpersoner afhænger det meget af, om elevens kontaktlærer ser WASP som et godt tilbud, og de påpeger, at mange lærere hellere vil forsøge selv at løse elevens udfordringer i klassen end at indstille dem til WASP.

En anden udfordring, som WASP har arbejdet meget med at imødegå, er at skabe sammenhæng mellem WASP og den almindelige klasse for eleven. Der udarbejdes eksempelvis individuelle ugebrev til elevens lærere, der fortæller, hvad eleven har arbejdet med i WASP, og hvad skolen kan arbejde videre med.

Som en tredje ting peger den daglige leder og den stedfortrædende skole- og dagtilbudschef på, at det i forhold til nogle af de unge i WASP kan være vanskeligt at rekruttere unge rollemodeller med den rette profil, der kan varetage opgaven.

Datagrundlag og metode

Metode

- Erfaringsopsamlingen bygger på forskellige datakilder og et miks af forskellige metoder. Undersøgelsen er indledt med en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltningen i kommunerne, som dels har til formål at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb og dels at finde relevante læringsforløb, som er blevet udvalgt til casebeskrivelser. Der blev i alt udvalgt otte intensive læringsforløb, som hver især belyses nærmere i en casebeskrivelse.
- Den enkelte casebeskrivelse er udarbejdet på baggrund af interview med relevante aktører samt en desk research af tilgængelige dokumenter. Den konkrete udvælgelse af interviewpersoner og dokumenter afhænger af projektet, men det bestræbes at få en bred repræsentation af interessenter og aktører. En oversigt over interviewpersoner og dokumenter til udarbejdelsen af WASP findes til højre.

Interviewpersoner

- Lene Stenger, daglig leder af WASP
- Lisbeth Hoff, stedfortrædende skole- og dagtilbudschef
- To nuværende elever i WASP
- En tidligere elev i WASP
- En tidligere rollemodel i WASP

Dokumenter

- Tønder Kommune (2011), "Alle har ret til et godt liv – ungdomsuddannelse for frafaldstruede elever", evaluering udarbejdet juli-august 2011.
- Tønder Kommune (2011), "Tønder Kommunes nye undervisningstilbud – Work And School Project", projektbeskrivelse af 31. januar 2011.
- Tønder Ungdomsskole (2011), "Noter fra Skolelederforum"
- Tønder Ungdomsskole (2015), "WASP", folder

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANN'S PLADS 1-3
DK - 8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: SMU@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION COPENHAGEN

RYESGADE 3F
DK - 2200 COPENHAGEN
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

AUSTRIA DENMARK GERMANY GREENLAND NORWAY SWEDEN UNITED KINGDOM VIETNAM

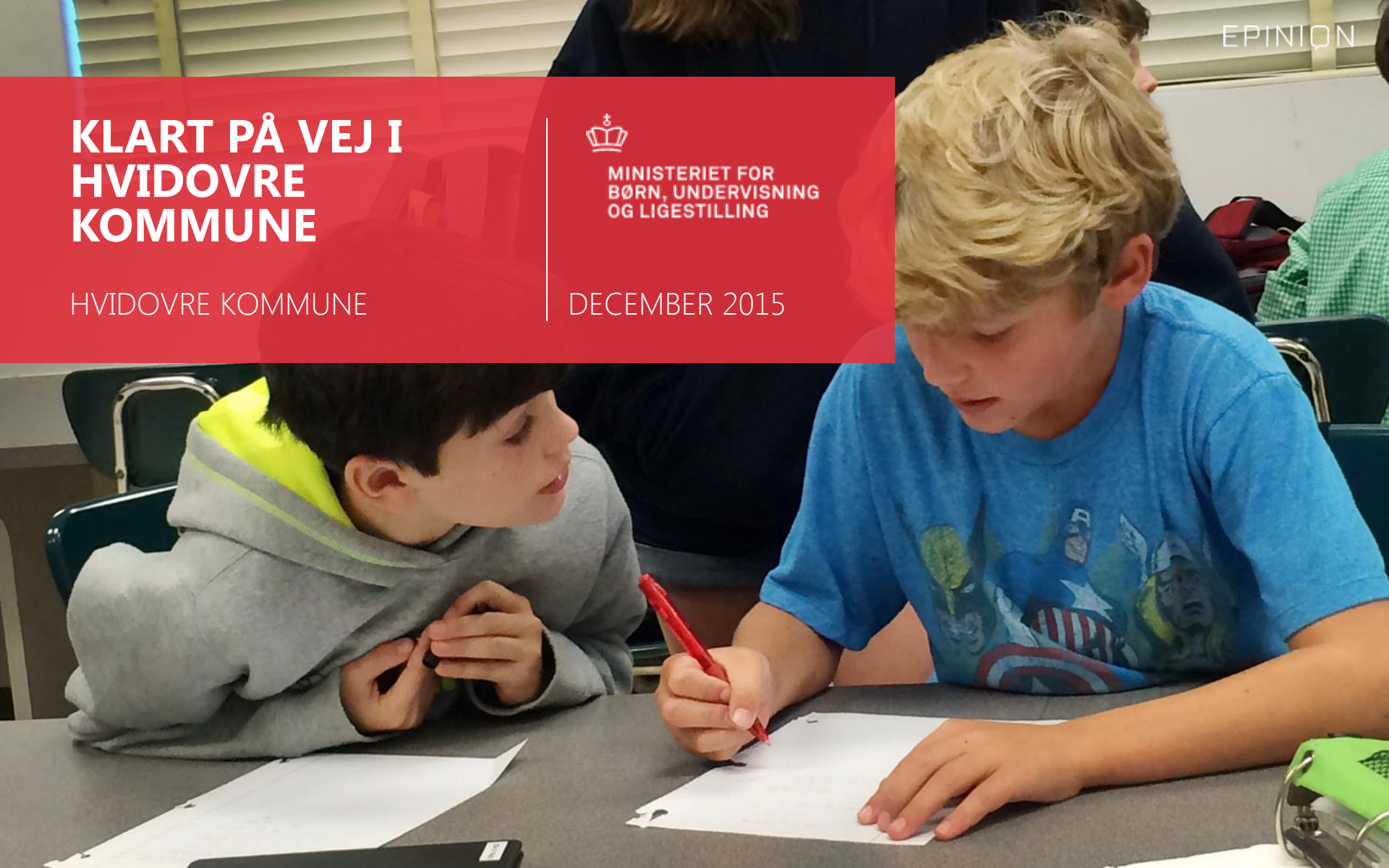
KLART PÅ VEJ I HVIDOVRE KOMMUNE

HVIDOVRE KOMMUNE

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING

DECEMBER 2015

Overblik

"Klart på vej"

Ansvar for gennemførelse: Hvidovre Kommune

Tidsperiode: Siden 2013

Målgruppe: Elever i udkolingen med læsevanskeligheder

Formål: At styrke læsekompetencerne hos unge, der har svært ved at gennemføre en ungdomsuddannelse

Tilrettelæggelse: Foregår på elevens skole. Typisk en årsnorm på 30-50 timer i alt, der planlægges forskelligt fra skole til skole

Kontaktperson:

Rie Borre Larsen, læsevejleder, Gungehusskolen

Tlf.: 5041 4572

Email: rieborge@yahoo.dk

Overblik over det intensive læringsforløb

- "Klart på vej" er et forløb for elever i 8.-9. klasse med læsevanskeligheder, der påvirker deres muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse og klare sig på arbejdsmarkedet.
- Undervisningen foregår på elevens skole, og det varierer lidt mellem skolerne, hvordan undervisningen er tilrettelagt. Der er typisk tale om 30-50 timer på mindre hold á 5-12 elever i løbet af et år. Det varierer om undervisningen ligger uden for den almindelige undervisningstid, er en del af den understøttende undervisning eller indgår som et valgfag. Skolerne finansierer læsevejlederens timer til projektet inden for skolens budget.
- Projektet fokuserer på at give eleverne læsestrategier og -redskaber, at øge elevernes motivation til at læse og at give dem selvværd og tro på sig selv.
- Et af de anvendte redskaber er læseguides, som skal give eleverne en grundlæggende forståelse for tekstlæsningens forskellige faser og de forskellige fasers indhold.
- Derudover fokuseres på brobygning mellem folkeskole og ungdomsuddannelsesinstitutioner, bl.a. ved at give eleverne kendskab til fagtekster fra deres ønskeuddannelse, ved besøg på uddannelsesinstitutioner og ved overdragelse af viden om elevens læseudfordringer til ungdomsuddannelsesinstitutionen.
- Der er ikke foretaget en systematisk evaluering af effekterne, men interviewpersonerne oplever, at indsatsen virker, og at eleverne er motiverede og udvikler deres læsekompetencer.
- Interviewpersonerne har generelt oplevet få barrierer for projektet, men et vigtigt opmærksomhedspunkt er at sikre, at eleverne også kan anvende de tillærte læsestrategier og -redskaber i den almindelige undervisning på skolen og i deres videre uddannelsesforløb. I 10. klasse har det været svært at opnå et stabilt fremmøde blandt eleverne, og på enkelte skoler har udskiftning i personalegruppen været en udfordring.

Målgruppe og formål

Målgruppe

"Klart på vej" er et frivilligt tilbud til elever i 8.-9. klasse med læsevanskeligheder, der påvirker deres muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse og dermed klare sig på arbejdsmarkedet. Målgruppen kan variere lidt mellem kommunens skoler, herunder eksempelvis om elever med dysleksi og tosprogede elever indgår eller ej. Elevernes læsefærdigheder varierer ligeledes en del, fra langsomme læsere til dyslektikere, men fælles for eleverne er, at de mangler læsestrategier og -værktøjer for at kunne klare læsningen på en ungdomsuddannelse.

Det er enten UU-vejlederen og/eller en læsevejleder i udskolingen, der sammen med lærerne på årgangen udvælger, hvem der skal have tilbuddet. Dette sker på baggrund af bl.a. de nationale test, standpunktskarakterer, uddannelsesparathedsvurderingen samt elevens øvrige personlige, sociale og faglige forudsætninger.

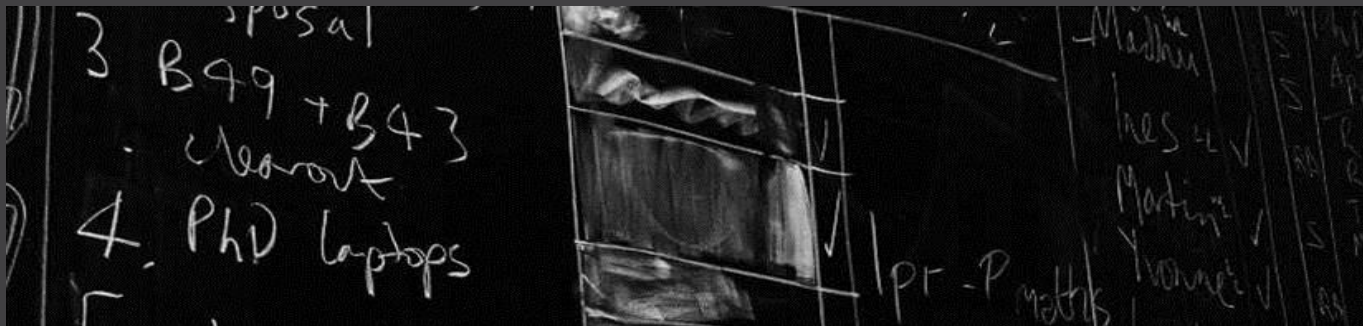
Næsten alle, der er udvalgt, siger ja til tilbuddet. Dette hænger bl.a. sammen med, at der gøres meget ud af at signalere, at der er tale om et attraktivt tilbud til de særligt udvalgte. De udvalgte elever og deres forældre inviteres til et fyraftensmøde på skolen, hvor de informeres om tilbuddet.

Formål og mål med forløbet

Projektets formelle formål er "At styrke læsekompetencerne hos den andel af unge mennesker, der har det svært med uddannelses- og arbejdsmarkedskravene, hvor bedre læsekompetencer formodes at have effekt derpå" (Læseprojekt Klart på vej).

Projektet fokuserer på at give eleverne læsestrategier og -redskaber, der kan være dem til gavn i læsning i alle fag. Derudover fokuseres på at øge elevernes motivation til at læse og at give dem selvværd og tro på sig selv. Endelig skal projektet styrke samarbejdet og brobygningen mellem folkeskole og ungdomsuddannelsesinstitutioner, bl.a. ved at give eleverne kendskab til de fagtekster, der indgår på den erhvervsuddannelse, eleven er interesseret i, og ved at elevens klasselærer og/eller læsevejleder udarbejder et brobygningsnotat, der vedlægges den unges ansøgning til uddannelsesstedet.

Succeskriteriet varierer fra elev til elev, men deltagerne skal som minimum bestå folkeskolens prøver. På kort sigt skal deltagelse i projektet som nævnt give eleverne nye læsestrategier og øget lyst til at læse, mens det på længere sigt skal medvirke til at eleverne gennemfører en ungdomsuddannelse.

Undervisning og aktiviteter

Tilrettelæggelse

Undervisningen foregår i mindre hold (typisk 5-12 elever) på elevernes skole. Et vigtigt element i indsatsen består i, at alle elever i projektet har læsevanskeligheder, så eleverne i højere grad er på samme faglige niveau (selvom der dog fortsat kan være en betydelig variation inden for holdet).

Det er typisk en læsevejleder i udskolingen, der står for undervisningen. Flere interviewpersoner understreger netop betydningen af, at "det skal være en læsevejleder", da det kræver stor viden om læseindlæring. De elever, der har deltaget i interview, oplever også primært dette som en fordel, men peger også på, at det kan være en ulempe, at det ikke er deres almindelige dansk lærer, der kender dem bedre.

Skolerne finansierer læsevejlederens timer til projektet inden for skolens budget. Det kan eksempelvis være ressourcer, der ellers ville være anvendt til støttetimer, tolærerordning, etc. Derudover betaler hver skole pt. 10.000 kr. om året til frikøb af den tværgående projektleder. Det er dog hensigten, at behovet for en tværgående projektleder på sigt fjernes, så skolerne ikke skal betale for at deltage.

Projektet indgår i den almindelige ledelsesopgave på skolerne, hvor skolens ledelse er ansvarlig for at skabe rammerne for projektet, bemande det og sørge for den nødvendige ledelsesmæssige bevågenhed.

Elevernes forældre spiller primært en rolle, når eleverne skal tilmeldes. Her inviteres elever og forældre til et fyraftensmøde, hvor de orienteres om tilbuddet. Det fremgår af elevernes udtalelser, at det ofte er forældrene, der kræver, at eleverne deltager: "Jeg vidste godt, at mine forældre ikke ville give mig lov til at sige nej" (elev). Herefter skal forældrene sammen med skolen sørge for, at eleven fastholdes i forløbet. Der gøres som tidligere nævnt en del ud af gøre tilmeldingen formel, så den opleves bindende og "vigtig" for eleverne.

Undervisning og aktiviteter

Da elevernes forudsætninger varierer lidt mellem skolerne, er der også lokale variationer i forhold til, hvordan undervisningen gennemføres. Der er dog også en række fællestræk.

Der tages typisk afsæt i en afdækning af, hvor den enkelte elevs læsekompetencer ikke er optimale. Derudover tages afsæt i den enkelte elevs uddannelsesønske, så der – udover tekster fra elevernes almindelige undervisning – også inddrages tekster fra 10. klasse samt de relevante erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser.

Flere interviewpersoner betoner vigtigheden af systematik og repetition i undervisningen. Derfor arbejdes med faste læsestrategier og "stilladser", som eleverne anvender igen og igen i forhold til forskellige tekster.

Et af disse "stilladser" er Læsekort. "Læsekortene giver eleverne en grundlæggende forståelse for tekstlæsningens forskellige faser og de forskellige fasers indhold. Læsekortenes enkle og meget konkrete opbygning tilgodeser de læsesvage elever og elever med særlige udfordringer, så denne gruppe også kan tilegne sig en "formel" til tekstlæsningen og tekstarbejdet" (Lærerguide til Læsekort).

Derudover arbejdes en del med at forberede eleverne til afgangsprøven i læsning, eleverne måler løbende udviklingen i deres læsetempo, der inddrages mange konkrete og fysiske øvelser og endelig inddrages en række forskellige apps og it-redskaber (fx AppWriter, CD-ORD, Kahoot!) i undervisningen.

Eleverne siger, at "det er meget anderledes end dansk", fordi man får mere støtte, det er mere fokuseret på læsning, og der er større mulighed for selv at påvirke indholdet.

Endelig arbejdes på flere skoler en del med at bygge bro mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne, fx i form af en beskrivelse af de udfordringer eleven oplever, som overleveres til uddannelsesinstitutionen.

Proces og tilrettelæggelse

Proces

Idéen til projektet blev udviklet i foråret 2013 i et samarbejde mellem en læsevejleder, UU-vejleder og ledelsen på Gungehusskolen samt læsekonsulent i Hvidovre Kommune og en centerleder i UU:Center syd. Disse personer udgjorde i starten en styregruppe, der løbende evaluerede og fulgte projektet.

Allerede i skoleåret 2013/14 startede det første hold elever i Klart på vej som et pilotprojekt på Gungehusskolen. Året efter – dvs. skoleåret 2014/15 – blev alle kommunens folkeskoler samt ungdomsskolen inviteret til at deltage i projektet. En enkelt skole vurderede ikke, at de havde elever i målgruppen, men de øvrige otte skoler i kommunen deltog.

Der arbejdes på løbende at evaluere, justere og formidle projektet, hvilket indebærer, at læringsforløbet gradvist videreudvikles. Eksempelvis har man på Dansborgskolen valgt at udvide varigheden af læringsforløbet fra 2014/15 til 2015/16, og man overvejer at udvide målgruppen, så de tosprogede elever også kan deltage. I kommunens 10. klassecenter har man valgt at målrette indsatsen mere imod de elever, der er i risiko for ikke at bestå folkeskolens prøver. Det er tanken at den primære formidling af projektets erfaringer skal ske i skoleåret 2016/17.

Organisering

På kommunalt niveau er projektet forankret hos en læsevejleder, der fungerer som daglig projektleder, tovholder og sparringspartner for de deltagende skoler, og den kommunale læsekonsulent. I skoleåret 2014/15 blev der afholdt flere møder, hvor læsevejledere fra de deltagende skoler drøftede projektet og gav hinanden sparring, mens der er mindre tværgående samarbejde mellem skolerne i forhold til projektet i indeværende skoleår.

Læringsforløbet er tilrettelagt lidt forskelligt på skolerne. Der er tale om ca. 30-50 timer i alt i løbet af et skoleår, der typisk placeres i kortere perioder hen over året (fx 6-8 uger i efteråret og 6-8 uger i foråret). På en enkelt skole gennemføres to lektioner om ugen fordelt over hele året. Tilrettelæggelsen afhænger altså helt af skolernes kapacitet, ressourcer mv. Det er ifølge flere interviewpersoner især projektets snævre fokus på læsning kombineret med de relativt små hold (typisk 5-12 elever), der gør læringsforløbet "intensivt".

Det varierer om undervisningen ligger uden for den almindelige undervisningstid, er en del af den understøttende undervisning eller indgår som et ekstra valghold, dvs. i stedet for et valgfag.

Foråret 2013	Skoleåret 2013/14	Skoleåret 2014/15	Skoleåret 2015/16	Skoleåret 2016/17
Projektidéen udvikles	Pilotprojekt på Gungehusskolen	Alle folkeskoler i Hvidovre Kommune på nær én deltager	Alle folkeskoler i Hvidovre Kommune deltager	Formidlingsår

Forandringsteori

Hvordan forventes indsatsen at virke?

Projektet er udsprunget af et ønske om at gøre mere for de unge, der på grund af læsevanskeligheder har svært ved at gennemføre en ungdomsuddannelse og finde sig til rette på arbejdsmarkedet. Nogle af de grundlæggende tanker bag er, at "Læsning er alle fags motor" og at "Et grundlæggende kendskab til brugbare og overskuelige læsestrategier er et klart skridt på vejen til en bedre læsning" (Lærerguide til Læsekort).

I selve undervisningen kan der især fremhæves fire faktorer, som forventes at have en positiv betydning for elevernes udbytte, nemlig:

1. Mindre hold (typisk ca. 5-12 elever), hvor der udelukkende fokuseres på læsning. "Man vil dræbe Klart på vej, hvis man sætter 20 personer ind i lokalet" (læsevejleder).
2. Det er læsevejledere med særlige kompetencer inden for læsning, der varetager undervisningen.
3. Systematik og gentagelser i arbejdet med læsestrategier. "For de læsesvage og for elever med særlige udfordringer [...] er det de mange konkrete gentagelser, det håndgribelige Læsekort med beskrivelserne af faserne samt trygheden ved, at metoden er lige ved hånden, der skaber mulighed for bedre læring." (Lærerguide til Læsekort)
4. Eleverne er motiverede til at være på holdet. Derfor gøres meget for at signalere, at der er tale om et attraktivt tilbud for de særligt udvalgte, fx at eleverne inviteres via et officielt brev med kommunens logo. Man understreger, at det er en hjælp til at klare sig bedre til folkeskolens prøver: "Der er nogle af de andre elever, der synes, at det er sådan lidt snyd [at de ikke er inviterede], fordi de heller ikke er de bedste selv" (elev). Desuden bestræber man sig på, at eleverne løbende ser synlige resultater og oplever succes.

Illustration af sammenhæng mellem aktiviteter på læringsforløbet og forløbets mål

Erfaringer og resultater

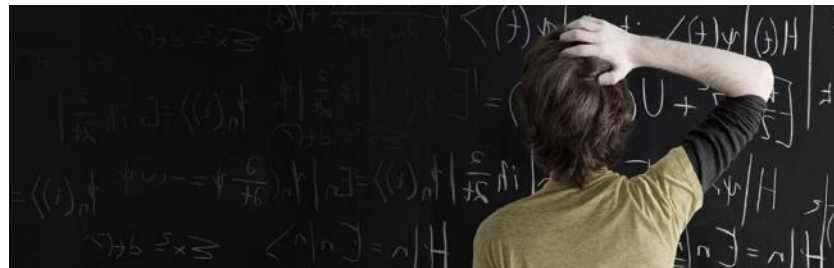
Erfaringer og resultater

Der er ikke foretaget en systematisk evaluering af effekterne, men både UU og de enkelte skoler følger op på, om deltagerne i projektet består folkeskolens prøver og fortsætter i 10. klasse eller ungdomsuddannelse.

Ifølge interviewpersonerne tyder resultaterne på, at flere af deltagerne består afgangsprøven i læsning og fortsætter i 10. klasse eller ungdomsuddannelse, end det ville være tilfældet uden den særlige indsats – men det er i sigens natur vanskeligt at vide med sikkerhed. På en af de deltagende skoler (Gungehuskolen) er 24 ud af de 25 elever, der har deltaget i projektet de seneste to år, i gang med 10. klasse, en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse.

Frem for alt oplever både skoleledere, læsevejledere og elever, at eleverne er motiverede og udvikler deres læsekompetencer, fordi de undervises eksplicit i læsestrategier løsrevet fra fag og pensum og på mindre hold. "Især de lærte strategier, tilgange til læsning af tekster, gav mening for eleverne og var et redskab, som de kunne bruge og brugte ikke kun under kursusundervisningen" (Læsepædagogen nr. 6/2014).

De to elever, der har deltaget i interview i forbindelse med erfaringsopsamlingen siger, at det er "sjovt", og at de ville anbefale "Klart på vej" til andre elever med læsevanskeligheder: "Jeg synes selv, at jeg kan mærke, at jeg er blevet bedre, men det er ikke sådan, at jeg er blevet superhurtig" (elev).

Drivere

- Det er vigtigt konsekvent at anvende en bestemt metode eller tilgang, fordi gentagelse og struktur virker for målgruppen.
- Det er motiverende for eleverne, at en del af teksterne er taget fra de uddannelser, som de ønsker at komme ind på efter 9. klasse.
- "Når du laver et mindre hold, der fokuserer på én ting, så rykker du" (læsevejleder).

Barrierer

Interviewpersonerne har generelt oplevet få barrierer for projektet: "Jeg synes faktisk ikke, at der har været sten på vejen" (læsevejleder). Der bliver dog påpeget enkelte udfordringer:

- Skoler, der har oplevet udskiftning blandt centrale medarbejdere, fx læsevejleder, har oplevet forsinkelser, fordi nye medarbejdere skal sættes ind i processerne.
- I 10. klasse har det været svært at opnå et stabilt fremmøde. Man har derfor i højere grad målrettet indsatsen imod elever, der har risiko for ikke at bestå afgangsprøven.
- Det er vigtigt – og til tider vanskeligt – at bygge bro mellem indsatsen og den almindelige undervisning: "Hvis det ikke bliver fulgt op igen mandag morgen, så virker det ikke" (læsevejleder).
- "Det er næsten for sent i 9. klasse" (elev).

Datagrundlag og metode

Metode

- Erfaringsopsamlingen bygger på forskellige datakilder og et miks af forskellige metoder. Undersøgelsen er indledt med en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltningen i kommunerne, som dels har til formål at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb og dels at finde relevante læringsforløb, som er blevet udvalgt til casebeskrivelser. Der blev i alt udvalgt otte intensive læringsforløb, som hver især belyses nærmere i en casebeskrivelse.
- Den enkelte casebeskrivelse er udarbejdet af Epinion på baggrund af interview med relevante aktører samt en desk research af tilgængelige dokumenter. Den konkrete udvælgelse af interviewpersoner og dokumenter afhænger af projektet, men det bestræbes at få en bred repræsentation af interessenter og aktører. En oversigt over interviewpersoner og dokumenter til udarbejdelsen af "Klart på vej" i Hvidovre Kommune findes til højre.

Interviewpersoner

- Rie Borre Larsen, projektleder og læsevejleder på Gungehuskolen
- Karen Kjær, udviklings- og læsekonsulent i Hvidovre Kommune
- Gert Wulff, UU-vejleder på Gungehuskolen og Risbjergskolen
- Carsten Juhl Nielsen, 10. klasse-koordinator på Engstrandskolen
- Christian Østergaard, viceskoleleder på Dansborgskolen
- Lisa Kinzi, læsevejleder på Dansborgskolen
- To elever på Dansborgskolen, som aktuelt deltager i "Klart på vej"

Dokumenter

- Larsen, Rie Borre (2015), "Læseprojekt Klart på vej – projektets forhistorie"
- Larsen, Rie Borre Larsen (2014), "Klart på vej... til en bedre læsning", Læsepædagogen nr. 6/2014
- Larsen, Rie Borre, "Lærerguide til Læsekort", Dansklærerforeningens Hus A/S

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANN'S PLADS 1-3
DK - 8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: SMU@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION COPENHAGEN

RYESGADE 3F
DK - 2200 COPENHAGEN
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

AUSTRIA DENMARK GERMANY GREENLAND NORWAY SWEDEN UNITED KINGDOM VIETNAM

MILIFE

UNGDOMSSKOLEN,
HORSENS KOMMUNE

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING

DECEMBER 2015

Overblik

"MILIFE Camp Horsens"

Ansvar for gennemførelse: Horsens Ungdomsskole

Tidsperiode: Fire uger i efteråret 2015 (uge 44-47)

Målgruppe: Målgruppen er 8.-9. klasses elever, som er vurderet ikke uddannelsesparate.

Formål: At gøre de unge i stand til at bestå en 9. klasses afgangseksamen karakteren 02, som minimum.

Tilrettelæggelse: Fire-ugers camp uden for skolens faciliteter. Campen foregår i den almindelige skoletid mandag-fredag fra kl. 9-15.

Kontaktperson:

Trine Bek Gold, Pædagogisk konsulent, Horsens Ungdomsskole

Tlf.: 3067 4094

Email: tbgo@horsens.dk

Overblik over det intensive læringsforløb

- MILIFE Camp Horsens 2015 er et pilotprojekt, og forløbet er derfor den første camp, som er blevet afholdt. Projektet er udviklet af Horsens Ungdomsskole i samarbejde med skolechefen i Horsens kommune og lederen af den tværgående enhed for Læring under uddannelse og arbejdsmarked. MILIFE Campen bliver afviklet af og på Horsens Ungdomsskole, og det er således et eksternt forløb, som ikke har nogen tilknytning til elevernes egne skoler. Campen koster 20.000 kr. pr. elev, og finansiering er delt mellem Ungdomsskolen (5.000 kr. pr. elev), elevens skole (5.000 kr.) og Horsens Kommune (10.000 kr.).
- Målgruppen for MILIFE Camp Horsens er 8.-9. klasses elever, som er erklæret ikke uddannelsesparate, men som er motiverede for at ændre deres faglige standpunkt.
- Formålet med MILIFE Camp Horsens er at gøre de unge i stand til at bestå en 9. klasses afgangseksamen med karakteren 02 som minimum. Dette skal gøres ved at give eleverne personlige redskaber, der kan hjælpe dem med at forbedre deres faglighed. Samspillet mellem det faglige, sociale og personlige er væsentlig for at kunne styrke eleverne fagligt.
- En af de gennemgående undervisningsformer i forløbet er MILIFE, som er et personligt kompetenceudviklingskoncept. I MILIFE arbejdes ud fra overbevisningen om at øget personlig kontrol gør en mere rustet til at imødekomme udfordringer. På campen undervises eleverne i MILIFE, som styrker de unges personlige og sociale kompetencer, bl.a. gennem outdoor, samarbejdsøvelser og individuel refleksion.
- Da MILIFE Camp Horsens er et pilotprojekt, som kun har været afviklet en gang, er der endnu ingen sikre resultater for projektet. Dog er de foreløbige resultater fra de interne start- og slutprøver, at alle elever har rykket sig enten indenfor dansk eller matematik eller begge dele. Det er dog svært for eleverne at fastholde de gode resultater.
- Ud over selve campperioden på fire uger indgår overleveringsmøder med lærere og forældrene samt opfølgende møder i det resterende skoleår. Planen er, at eleverne mødes månedligt for at se nærmere på elevernes udvikling og trivsel.

Målgruppe og formål

Målgruppe

Målgruppen for MILIFE Campen er karakteriseret ved:

- Elever, som går i 8. eller 9. klasse på skoler i Horsens Kommune
- Elever, som er vurderet ikke uddannelsesparate i UPV
- Elever, som har faglige udfordringer i dansk eller matematik
- Elever, som er motiverede for at ændre deres faglige standpunkt

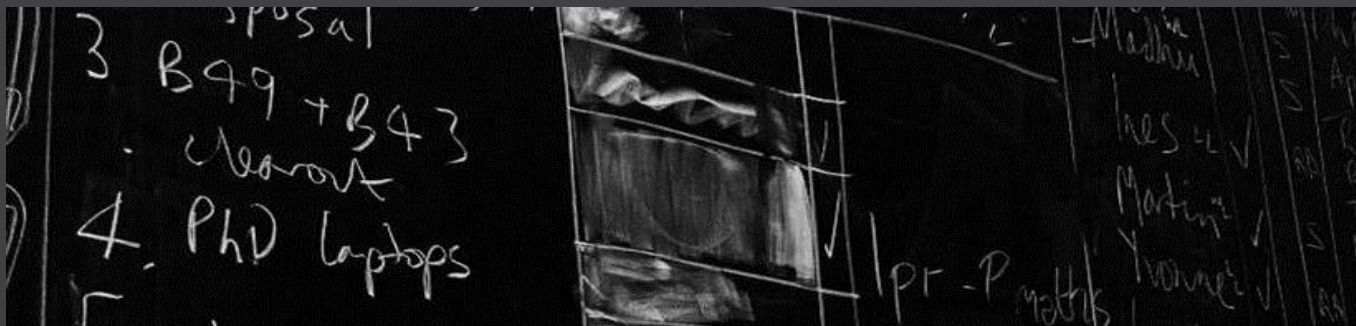
Det har været vigtigt at sikre et godt mix af elever, og eleverne blev udvalgt til at være på nogenlunde sammenlignelig niveau. Det er typisk "ikke de elever, som hænger i gardinerne, men derimod mere dem, som går i et med tapetet" (projektleder), som er i målgruppen. Elevernes motivation er afgørende, og derfor skal eleverne også selv skrive en motiveret ansøgning for at blive optaget på campen.

Rekrutteringen til campen er foregået gennem skolelederne i Horsens Kommune, som er blevet præsenteret for campen før sommerferien. Efter sommerferien har der været et informationsarrangement for lærere, børn og forældre. Efter mødet var der mulighed for at sende en motiveret ansøgning til campen, hvor både elever og lærere samt evt. forældre bidrog til ansøgningen. Herefter blev eleverne udvalgt og optaget.

Formål og mål med forløbet

Det overordnede formål med MILIFE Campen er, at de unge skal kunne bestå deres 9. klasses afgangseksamen med karakteren 02, som minimum. De unge skal altså blive uddannelsesparate. For at opnå dette formål er fokus på campen at gøre de unge mere robuste, selvsikre og læringsparate. Dette opnås igennem det faglige arbejde i dansk og matematik og lige så vigtigt igennem arbejdet med elevernes personlige og sociale udvikling, bl.a. ved hjælp af MILIFE aktiviteter. MILIFE Campen skal give eleverne "et kraftigt skub i den rigtige retning, når det kommer til uddannelsesparathed og livsduelighed".

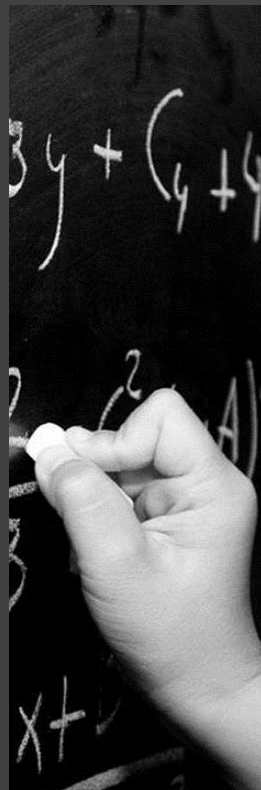
Campen fokuserer på at give eleverne strategier og redskaber for at igangsætte den faglige, sociale og personlige udvikling. Det er dog kun de første skridt på vejen. Som projektleder Trine Bek Gold siger: "De bliver ikke uddannelsesparate efter at have gået her, men de får nogle redskaber, så de kommer tættere på, og så de selv kan arbejde med de problemstillinger, de har."

Undervisning og aktiviteter

Tilrettelæggelse

- Et team af lærere og pædagoger står for tilrettelæggelsen og udførelsen af undervisningen. Der veksles i modulerne i mellem danskundervisning, matematikundervisning og MILIFE aktiviteter.
- Alle 16 elever i campen følger det samme overordnede program. I løbet af en dag er der et formiddags- og eftermiddagsmodul. Undervisningen foregår i et attraktivt læringsmiljø. Det har været muligt at anvende en hel overetage på Horsens Ungdomsskole, som har et stort rum og flere mindre lokaler, hvilket har givet mulighed for stillelokaler mm. Ligeledes har der bl.a. været sækkepudder og sofaer, som er behagelige at sidde og læse i.
- På de første tre dage af campen var eleverne på en form for hyttetur med overnatning. Formålet med turen var at "ryste gruppen sammen" og lave nogle aktiviteter, som udfordrede eleverne.
- For at vurdere elevernes aktuelle faglige standpunkt samt progression, blev eleverne testet i dansk og matematik i starten og slutningen af forløbet.
- Forældrene inddrages primært i slutningen af forløbet, hvor de på den sidste dag bliver inviteret på Ungdomsskolen. Her fortælles, hvad eleverne har lavet i løbet af de fire uger, og der bliver ligeledes vist billeder fra forløbet.

Undervisning og aktiviteter

En af de gennemgående undervisningsformer i forløbet er MILIFE, som er et personligt kompetenceudviklingskoncept. I MILIFE arbejdes ud fra overbevisningen om at øget personlig kontrol gør de unge mere rustet til at imødekomme udfordringer. På campen undervises eleverne i MILIFE, som styrker de unges personlige og sociale kompetencer, bl.a. gennem outdoor, samarbejdsøvelser og individuel refleksion. Derudover introduceres de unge til forskellige tænke- og læringsstile.

Fokus ligger på, at den unge selv bliver i stand til at tage ansvar for sin læring gennem bevidsthed om sit aktuelle niveau samt næste skridt på vejen. Her arbejdes der med principperne omkring synlig læring, selvevaluering og feedback. Helt konkret skulle eleverne udpege områder, hvor de gerne ville dygtiggøre sig, eksempelvis i forhold til de forskellige ordklasser i dansk. Herefter arbejdede de intensivt med deres område – enten alene eller med en makker. Dernæst blev deres nye viden efterprøvet, og hvis det var indlært, kunne eleven vælge et nyt fokusområde. Materialerne var både "traditionelle" ark, men også spil og mere visuelle opgaver var tilgængelige, hvilket mange profiterede af.

Udendørsaktiviteterne har derudover til formål at udfordre eleverne, så de prøver at overskride egne grænser og opnå succesoplevelser. Et eksempel kan være klatring. Ved at få eleverne til at overvinde deres frygt i klatring og give dem en succesoplevelse, forbedres elevernes selvtillid. Disse succesoplevelser anvender lærerne så overfor eleven i fx danskundervisningen, hvis vedkommende er ved at give op. Ud over MILIFE blev der arbejdet med seks værdier, som blev tillagt en særlig værdi; Vedholdenhed, optimisme, gode relationer, selvdisciplin, engagement og nysgerrighed. Disse værdier blev indtænkt som bindeled i de unges hverdag og læring.

Proces og tilrettelæggelse

Proces

MILIFE Camp Horsens 2015 er et pilotprojekt, og forløbet er derfor den første camp, som er blevet afholdt. Projektet er udviklet af Horsens Ungdomsskole i samarbejde med skolechefen i Horsens kommune og lederen af den tværgående enhed for Læring under Uddannelse og Arbejdsmarked.

Organisering

MILIFE Campen bliver afviklet af og på Horsens Ungdomsskole, og det er således et eksternt forløb, som ikke har nogen tilknytning til elevernes egne skoler. Eleverne bliver taget ud af undervisningen på deres egne skoler i de fire uger, som campen forløber over. Eleverne er på campen mandag til fredag fra kl. 9-15, og eleverne overnatter ikke på campen. En af fordelene ved dette er, at campperioden dermed i højere grad minder om elevernes normale hverdag, og omvæltningen for eleverne er mindre, når de vender tilbage til hverdagen. Dette er også en økonomisk fordel, da der er noget højere personaleomkostninger, hvis en del af personalet skal overnatte.

Horsens Ungdomsskole har både en dansklærer og en pædagog ansat, som er certificerede MILIFE-instruktører. Det har derfor ikke været nødvendigt at ansætte eksternt personale indenfor disse to områder. Der blev til gengæld ansat en ekstern matematiklærer på campen. I den forbindelse nævner projektledelsen, at det har været udfordrende at skulle finde en kompetent lærer, som også var ledig midt i skoleåret. Det er afgørende, at personalet på campen både er fagligt dygtig og kan tænke i kreativ undervisning. Eksempelvis nævner projektledelsen, at matematiklæreren især var god til at bringe spil ind i matematikundervisningen.

Finansiering af campen er delt mellem Ungdomsskolen, elevens skole og kommunen. For hver elev betaler henholdsvis Ungdomsskolen og elevens skole 5.000 kr., og Horsens kommune betaler 10.000 kr.

Udover selve campperioden på fire uger indgår overleveringsmøder med lærere og forældre samt opfølgende møder i det resterende skoleår. Planen er, at eleverne mødes månedligt for at se nærmere på elevernes udvikling og trivsel.

Forandringsteori

Hvordan forventes indsatsen at virke?

Formålet med MILIFE Camp Horsens er, at eleverne bliver uddannelsesparate. For at opnå dette arbejdes både med elevernes faglige, personlige og sociale udvikling inden og uden for undervisningen. Samspillet mellem den faglige og personlige udvikling er vigtigt.

Udfordringen er, at eleverne ofte mangler grundlæggende dele i matematik og dansk, hvilket gør det svært for dem at følge med i undervisningen. Undervisningen tilrettelægges derfor på et niveau, der kan samle disse elever op. Endnu vigtigere er dog, at eleven tager ansvar for sin egen læring og lærer, hvordan han eller hun selv kan sætte ind for at skabe øget faglig progression efter forløbet. Overordnet set ønskes at gøre eleverne selvhjulpne, så de efterfølgende kan anvende det lærte i folkeskolen og dermed fortsætte den faglige og personlige udvikling fra campen.

Projektet bygger overordnet på MILIFE-principperne, hvor eleverne får redskaber til at udvikle personlige og sociale kompetencer, så de derved selv kan tage mere ansvar for egen læring og trivsel. Der anvendes derudover aktiviteter, der udfordrer eleverne, for at give dem succesoplevelser ved at overskride egne grænser samt øge troen på egne evner og oplevelsen af at kunne noget, som eleven i første omgang ikke selv troede på at kunne løfte.

Illustration af sammenhæng mellem aktiviteter på læringsforløbet og forløbets mål

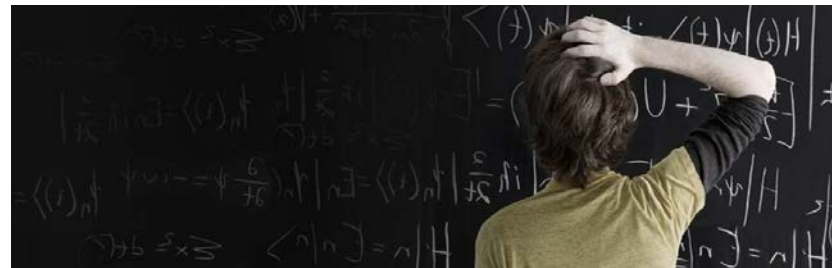

Erfaringer og resultater

Erfaringer og resultater

- Da MILIFE Camp Horsens er et pilotprojekt, som kun har været afviklet en gang, er der endnu ingen sikre resultater for projektet. Dog er de foreløbige resultater fra de interne start- og slutprøver, at alle elever har rykket sig enten inden for dansk eller matematik eller begge dele. Da endnu ingen af eleverne har været til 9. klasses afgangseksamen, er det svært at konkludere noget om de langsigtede virkninger. Projektlederen har dog en god fornemmelse af, at eleverne har fået læring som de kan bruge fremadrettet ud af campen – både på det faglige og personlige plan.
- Eleverne oplever selv, at de har opnået både personlig, faglig og social udvikling på de fire uger. De interviewede elever fortæller, at de bruger mange af redskaberne og værdierne i deres hverdag efter forløbet. Det er dog svært for dem at overføre alle dele til den almindelige undervisning. Mens eleverne fx var meget aktive i undervisningen i campen og rakte hånden op i undervisningen, har de sværere ved at deltage i undervisningen i deres almenklasse. Deres lærer oplever, at det er svært at se den faglige udvikling ved eleverne.

Drivere

- Camp-medarbejderne spiller en stor rolle. Eleverne fremhæver, at lærerne mødte dem på deres niveau. Det bliver ligeledes fremhævet, at lærerkapaciteten havde stor betydning for elevernes læring. Idet der altid var 2-3 lærere til stede, kunne eleverne få den hjælp, de havde brug for.

Barrierer

- Manglende samarbejde og kommunikation med elevernes skole kan have stor betydning. Et større samarbejde med elevens skole vil sikre, at eleven har større chance for at holde fast i det, som vedkommende har lært på campen. En interviewet lærer savnede kommunikation under og efter forløbet for at sikre en bedre indsats efterfølgende, som kan sikre eleverne i deres fortsatte progression.

Datagrundlag og metode

Metode

- Erfaringsopsamlingen bygger på forskellige datakilder og et miks af forskellige metoder. Undersøgelsen er indledt med en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltningen i kommunerne, som dels har til formål at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb og dels at finde relevante læringsforløb, som er blevet udvalgt til casebeskrivelser. Der blev i alt udvalgt otte intensive læringsforløb, som hver især belyses nærmere i en casebeskrivelse.
- Den enkelte casebeskrivelse er udarbejdet på baggrund af interview med relevante aktører samt en desk research af tilgængelige dokumenter. Den konkrete udvælgelse af interviewpersoner og dokumenter afhænger af projektet, men det bestræbes at få en bred repræsentation af interessenter og aktører. En oversigt over interviewpersoner og dokumenter til udarbejdelsen af MILIFE Camp Horsens findes til højre.

Interviewpersoner

- Trine Bek Gold, projektleder og dansklærer på MILIFE Camp Horsens
- Mads Kristensen, MILIFE-instruktør på MILIFE Camp Horsens
- To elever fra MILIFE Camp Horsens
- En folkeskolelærer og kontaktperson til to elever fra MILIFE Camp Horsens

Dokumenter

- Gold, Trine Bek (2015), "MILIFE Camp Horsens" i SPOT ON, Horsens Ungdomsskoles Ungemagasin, december udgave 2015
- Jensen, Rikke Schjøtz (2015), "Faglige huller lappes med viden og selvtillid" i Horsens Folkeblad, 19. november 2015
- Meldgaard, Henrik (2015), "Camp med nye læringsrum" i Ungdomsskolen, november udgave 2015
- Informationsbrev til skolelederne

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANN'S PLADS 1-3
DK - 8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: SMU@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION COPENHAGEN

RYESGADE 3F
DK - 2200 COPENHAGEN
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

AUSTRIA DENMARK GERMANY GREENLAND NORWAY SWEDEN UNITED KINGDOM VIETNAM

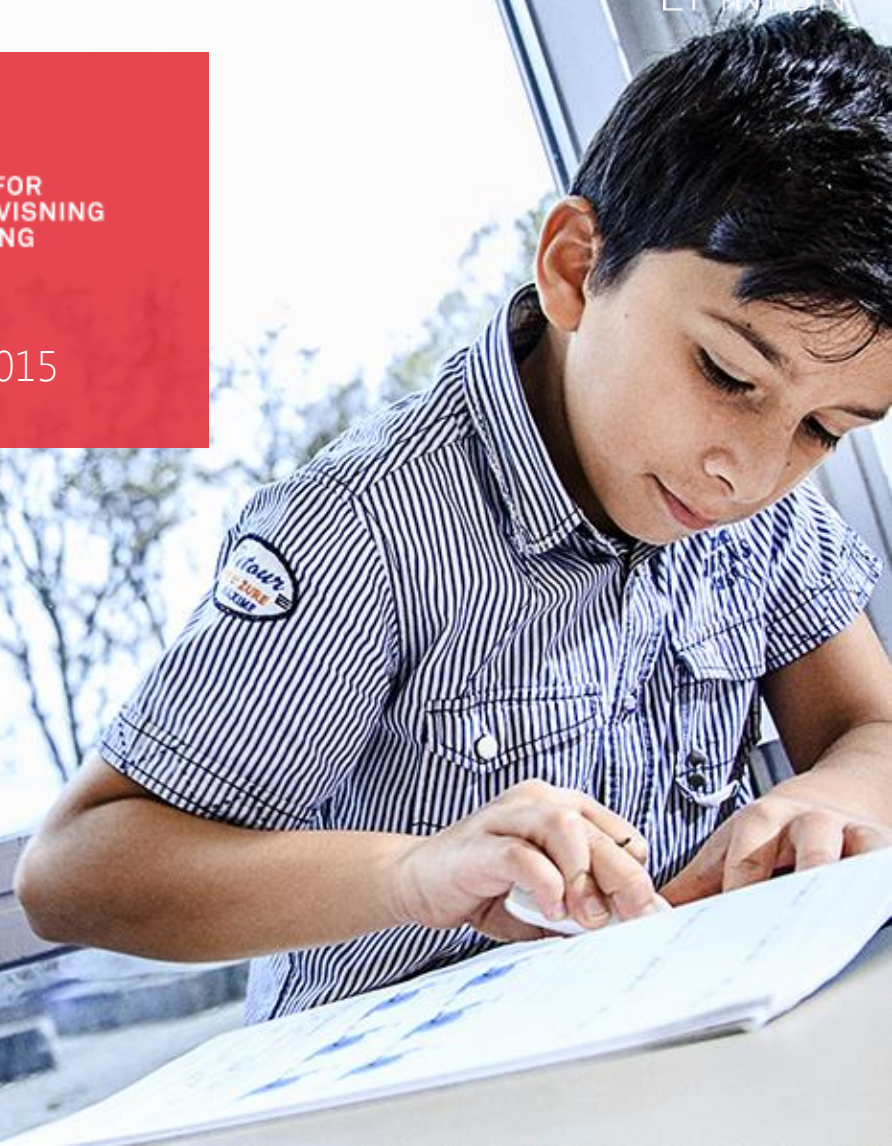
LÆRINGSCAMP

PARKVEJENS SKOLE,
ODDER KOMMUNE

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING

DECEMBER 2015

Overblik

"Læringscamp"

Ansvar for gennemførsel: Parkvejens Skole, Odder Kommune

Tidsperiode: Siden 2013 har Parkvejens Skole arbejdet med camps. Det nuværende læringscamp foregår i skoleåret 2015/2016.

Målgruppe: Typisk elever, der er i faglige, sociale og personlige udfordringer.

Formål: Formålet med læringscampene er at styrke elevens faglige, sociale og personlige udvikling. Målet er at hjælpe eleverne til at blive selvhjulpne og finde positive mestringsstrategier.

Tilrettelæggelse: 4-ugers camp på fuldtid uden for skolens faciliteter. Skolen står for tilrettelæggelse, gennemførelse og finansiering.

Kontaktperson:

Anders Gilleladen, projektleder af Læringscampen, Parkvejens Skole

Email: andersgilleladen@hotmail.com

Overblik over det intensive læringsforløb

- Parkvejens Skole har siden skoleåret 2013/2014 haft intensive læringsforløb i form af camps som et udviklingsområde. Målgruppe og fokus har været forskellige i de fire camps, som har været afholdt. Parkvejens Skole har ønsket at afprøve forskellige modeller og har fra camp til camp bygget videre fra tidligere erfaringer.
- Fokus i læringsforløbene er mange og varierer også for den specifikke målgruppe. Afhængig af målgruppens forudsætninger arbejdes især med de personlige og sociale kompetencer for efterfølgende at kunne bygge faglige kompetencer ovenpå. I indeværende læringscamp er et tydeligt fokus på elevernes mestringsevner og –strategier, så eleverne lærer at tage ansvar for egen læring og forstår, at deres adfærd har konsekvenser.
- Skolen står selv for tilrettelæggelse, gennemførsel, opfølgning og finansiering af læringscampene. Medarbejderne på læringscampene bakkes tydeligt op af skolens ledelse, både ift. at der afsættes ressourcer/timer til forløbet og dens forberedning samt kommunikationen til den øvrige lærergruppe. Læringscampen koster omtrent 40.000 kr. pr. elev og er en indsats for ti særlig sårbare elever.
- Skolen er overbevist om de opnåede resultater og arbejder fortsat på at videreudvikle læringscampene – gerne så de bliver en del af skolens drift frem for at køre som udviklingsprojekter. Eleverne er meget glade for deltagelse i campen og ville ønske en endnu længere campperiode. De udtrykker, at de har lært meget på campen og nyder roen, den afvæslende undervisning samt undervisere, der stille og roligt forklarer, hvad eleven skal arbejde med. Læringscampen fungerer derudover som et sted for fællesskabsdannelse, hvor eleverne kan knytte nye venskaber. Eleverne oplever dog også selv, at det kan være svært at komme tilbage til den almindelige undervisning.
- Et væsentligt opmærksomhedspunkt for Parkvejens Skole er opfølgning og forankring for at sikre, at de faglige og personlige resultater holder udover læringsforløbet. I indeværende læringsforløb er de fire uger derfor inddelt i tre perioder henover flere måneder, og hver elev får tilknyttet en mentor (lærer på skolen), som både arbejder med eleven og lærerteamet for at sikre varige resultater.

Målgruppe og formål

Målgruppe

I skolens nuværende camp er målgruppen udsatte eller sårbare elever på mellemtrinnet, som er udfordret i skolen samtidigt med at familien muligvis har en sag i socialforvaltningen. Udover faglige udfordringer har eleverne således også sociale og/eller personlige udfordringer. Eleverne rekrutteres via deres lærere, som præsenterer muligheden over for eleverne. Medarbejdergruppen i campen visiterer eleverne på baggrund af forskningsmæssige forståelser af udsathed og sårbarhed.

Parkvejens Skole har arbejdet med forskellige målgrupper i de fire forskellige camps. Gennemgående er dog, at det er:

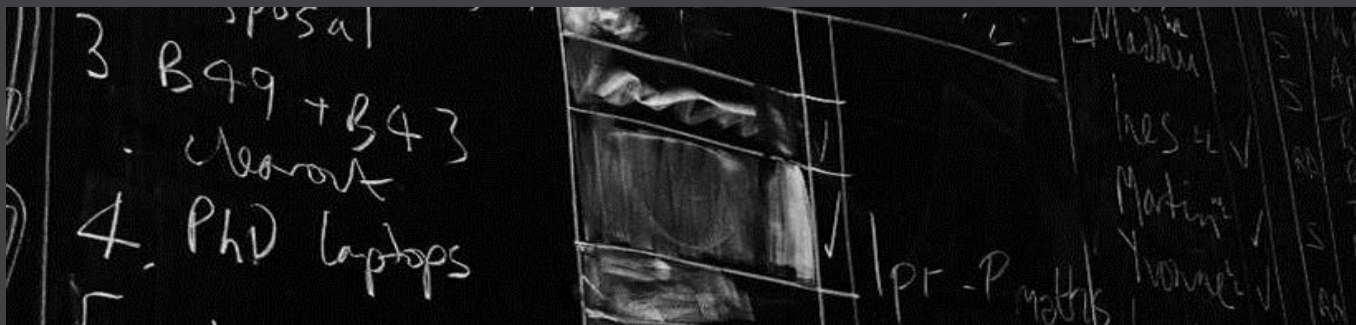
- Elever fra Parkvejens Skole
- Elever i mellemtrin og/eller udskolingen
- Elever med læringsvanskeligheder
- Elever, hvor skolen vurderer, at deltagelsen i et intensivt læringsforløb vil kunne hjælpe dem, og som virker til at være motiverede for deltagelsen

Skolen vil gerne fremadrettet udbyde flere camps til yderligere målgrupper og klassetrin, alt efter behov og ressourcer.

Formål og mål med forløbet

Det overordnede formål med indeværende læringscamp er, at flere sårbare børn og unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Det betyder på kortere sigt, at det overordnede mål er at skabe bedre faglige, sociale og personlige resultater for eleverne. Formålet er at udvikle en mere forebyggende og effektiv indsats ift. elevgruppen, således at skolens ressourcer anvendes bedst muligt. Læringscampen skal hjælpe eleverne til at blive selvhjulpne og give eleverne mulighed for at blive positive mønsterbrydere. Målsætningen er at "kick-starte" en faglig og personlig progression, hvor eleverne efterfølgende kan anvende de tillærte værktøjer i hverdagen for at sikre en langtidseffekt. Ønsket er, at eleverne oplever en progression og tro på egne evner for at kunne "gå ud med rank ryg i det videre liv og sige 'jeg kan godt og jeg tør godt'" (Skoleder, Parkvejens Skole).

Fokus i Parkvejens Skoles læringscamp er på elevernes faglige, sociale og personlige udvikling. Skolen har erfaret, at elevens sociale og personlige udvikling er en væsentlig forudsætning for elevens faglige udvikling. I skolens nuværende camp med sårbare unge vægtes arbejdet med de personlige og sociale kompetencer derfor meget højt, især i starten af campet. Der arbejdes ud fra en helhedstanke omkring udsatte eller sårbare elever, der inddrager skolen, forvaltningen, klubben, fritidstilbud og familien. Fokus ligger derudover på at læringscampen kan supplere stamklassen som den bærende enhed for fællesskabsdannelse, hvor nye venskaber kan opstå og fordomme nedbrydes.

Undervisning og aktiviteter

Tilrettelæggelse

- I det nuværende læringscamp undervises ti elever fra mellemtrinnet fuld tid (33 timer) i tre camp perioder på en anden lokation en skolen. Eleverne undervises primært i dansk og matematik, og fokus ligger i høj grad på elevernes sociale og personlige udvikling.
- Hver elev er tilknyttet en mentor (lærer), som også underviser på campen. Mentoren er kontaktpersonen før, under og efter læringscampen, og står for opfølgning med eleven, klasseteamet samt evt. familien og klub. Der er således opfølgning med klasseteamet om, hvordan lærerne i klassen kan gribe eventuelle udfordringer an.
- I starten er fokus i campen især på de sociale aktiviteter og på hvordan man arbejder med fokusering, målsætning, indsats mm. Derudover afdækkes elevernes faglige niveau. I takt med elevernes udvikling rykker fokus i højere grad på fagligheden.
- Forældrene inddrages i så høj grad som muligt. Forældrene modtager hver dag efter endt undervisningen en mail med billeder og en kort beskrivelse af dagens forløb. Alle forældre inviteres til afslutningen på læringscampen for at få et indblik i arbejdet.

Undervisning og aktiviteter

- Et team af lærer står for tilrettelæggelsen og gennemførslen af undervisningen og aktiviteterne. Der arbejdes både med det faglige, personlige og sociale ben, da eleverne typisk "står svagt på alle ben".
- Lærerne i læringscampene arbejder med flere undervisningsmetoder og -former samt forskellige pædagogiske tænkninger og metoder. Udgangspunktet er et relationelt menneskesyn, LP-modellens systemiske tilgang som styrings- og procesværktøj, KRAP-modellens (Kognitiv, Ressourcefokuseret, Anerkendende Pædagogik) kognitive læringsmetoder samt den narrative pædagogik. Underviserne anvender en tydelig klasseledelse, læringsmålstyret undervisning og arbejder med elevernes bevidsthed omkring mestringsstrategier, karaktertræk og elevens indflydelse på eget liv. Det er et elevcentreret læringsforløb med eleven i centrum.
- Dagen tilrettelægges med fælles morgensamling, morgenmad, fagligt arbejde, aktivitetstimer, udflugter og arbejdet med elevernes sociale og personlige udvikling ved hjælp af karaktertræk. Det er vigtigt med en klar struktur og ritualer samtidigt med at have et skift i aktiviteterne. Eleverne har mulighed for at arbejde i mindre rum tre elever ad gangen, og de sætter stor pris på arbejdsroen.
- Læringscampet har et helhedsorienteret fokus på hele barnet. Kost, motion, fritidsinteresser, skemaagt hverdage mm. er alt sammen punkter, der arbejdes med i campen ud over undervisningen. Der indgår derudover konkurrencemæssige elementer som yderligere motivation via fx diplomer til "dagens højdespringer" (faglig) og "dagens kammerat" (social).
- En aktivitet, som fremhæves særlig positivt af de interviewede undervisere og elever er rollespillet, hvor teamet er inspireret af ideerne bag forumteater. Underviserne arbejder med karaktertræk i rollespil, hvor de spiller situationer, hvor underviserne ikke agerer hensigtsmæssigt og fx skubber til en anden. Eleverne må overtage pågældendes rolle for på egen krop at mærke, hvordan det er at skubbe eller blive skubbet til. Underviser og elever diskuterer, hvilke handlingsmuligheder der er i situationen og hvilke positive mestringsstrategier man kunne bruge. Rollespillene har gjort stort indtryk på eleverne, idet "det var skåret helt ud i pap, sådan helt klart", og de "kan mærke det helt ind på kroppen" (Elev i Læringscamp).

Proces og tilrettelæggelse

Proces

Parkvejens Skole er for tiden i gang med sit fjerde intensive læringsforløb, som illustreret i tidslinjen på næste side. Det har været skolens camp-projektleder og AKT-koordinatoren, som har stået for udviklingen af campene. Tanken var bl.a. at sikre en bedre ressourcerudnyttelse af midlerne til den inkluderende specialundervisning i almenområdet, herunder faglig støtte og AKT.

Campene har haft forskellige målgrupper og dermed også forskelligt fokus. Erfaringerne fra de foregående camps har dog altid spillet med ind i det fremadrettede arbejde med de nye camps, selvom målgruppen har ændret sig. Ønsket er fremadrettet at kunne indarbejde campene i skolens daglige drift, at udvide målgruppen og dermed at tilbyde flere camps til flere elever. Indtil videre har kun Parkvejens Skoles egne elever deltaget i campene, men skolen drøfter med oplandsskolerne, om nogle af deres elever vil have gavn af deltagelse.

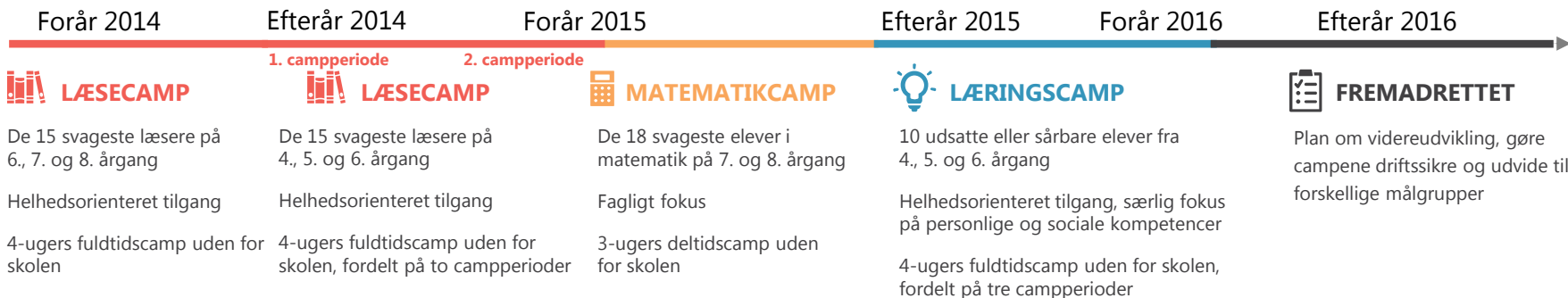
Erfaringerne med de tidligere camps har især medført læring om, at den faglige udvikling i høj grad hænger sammen med den sociale og personlige udvikling, samt at opfølgningen og forankringen efter læringsforløbet udgør den største udfordring. De første intensive læringsforløb vidste gode resultater, men udfordringen var at fastholde de positive resultater på sigt. Derfor har Parkvejens Skole videreudviklet campene og deres struktur til at omfatte mere opfølgning. Alle camps har været fire uger og har fundet sted uden for skolens faciliteter for at sikre et miljøskifte. I læse- og matematikcampene var eleverne på campene i fire uger ad gangen. Dette er ændret i læringscampen, som er inddelt i tre perioder ad henholdsvis to uger i starten, efterfulgt af to gange én uge senere i forløbet, jf. tidslinjen på næste side. Skolen prøver med denne ændring i organiseringen at styrke opfølgningen og forankringen. Læringscampen er på fuldtid, dvs. at eleverne tilbringer hele skoledagen i campen i alle ugens dage dog uden at overnatte. Matematikcampen har været på deltid, men denne model har ikke vist sig så succesrig som fuldtidsforløbene.

Organisering

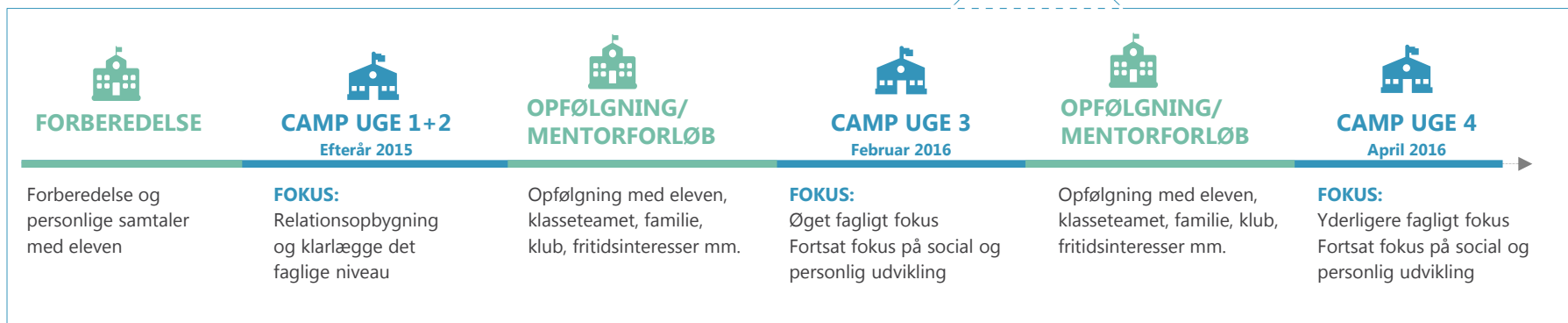
Det intensive læringsforløb tilrettelægges, gennemføres og finansieres af Parkvejens Skole, indtil videre uden brug af eksterne midler. Organiseringen af det konkrete forløb varierer fra camp til camp. Skoleledelsen prioriterer læringsforløbene og understøtter lærergruppen dels ved at frigøre ressourcer til læringsforløbet og dels ved at bakke tydeligt op omkring forløbet over for den øvrige medarbejdergruppe, forvaltningen og forældrene. Lærerne får afsat timer til forberedelse, gennemførelse og opfølgning ifbm. campen. Medarbejderne i campene har baggrund i AKT, specialklasserækken, faglig vejlederfunktion samt almenklassen. Deres arbejdstid dækkes med vikartimer, men det kan især for lærere med mange undervisningstimer være en udfordring at blive taget ud af deres almindelige undervisning, som de også føler et ansvar for. Dette er et fremadrettet opmærksomhedspunkt for tilrettelæggelsen af forløbet. Succesen i læringscampene afhænger af medarbejdere, der brænder for at løse opgaven og yde en ekstra indsats. Det er et stort arbejde at planlægge, tilrettelægge og gennemføre læringscampen, hvilket kræver engagement fra camp-medarbejdere, elever, forældre og klasseteamet.

Læringscampen koster omtrent 400.000 kr. og er en indsats for ti særlig udsatte eller sårbare elever. Midlerne findes i skolens budget på baggrund af skolelederens prioritering. Ønsket var et samarbejde med Socialforvaltningen for at lave en mere helhedsorienteret indsats over for eleverne, hvilket dog ikke kunne lykkes i denne omgang. Skolen søger for tiden puljemidler for at kunne udvide opfølgnings-, mentor- og dokumentationsarbejdet omkring læringsforløbet for at sikre et endnu større udbytte.

TIDSLINJE FOR PARKVEJENS SKOLES CAMPS

TIDSLINJE FOR LÆRINGSCAMP (2015-2016)

Forandringsteorien

De forventede mekanismer

- Relationen er ifølge camp-medarbejderne afgørende for, at arbejdet med eleven kan lykkes, da det er fundamentet for at eleven tør sætte sig selv på spil, vise sig selv og tør lade sig udfordre. I campen arbejdes meget med bevidstgørelsen af, at der er en sammenhæng mellem tanker, følelser og handlinger samt hvordan dette påvirker elevens muligheder. Der arbejdes derfor med mestringsstrategierne og karaktertræk med fokus på, hvordan eleverne kan udfordres i deres mønstre. Derudover arbejdes med den positive fortælling. Tankegangen bag den omfattende indsats er at højne antallet af beskyttende faktorer omkring eleven for at øge sandsynligheden for, at eleven bliver en positiv mønsterbryder. Ønsket er i så høj grad som muligt at inddrage klassen/skolen, familien, fritidsmuligheder og forvaltningen for at sikre en helhedsorienteret indsats.
- Forventningen er, at samspillet mellem det faglige, sociale og personlige er væsentligt for at opnå det overordnede mål for eleven på lang sigt. Der arbejdes bevidst med, at læringscampen supplerer stamklassen som den bærende enhed for fællesskabsdannelse, idet skolen kan indeholde mange trivselsfremmende fællesskaber.

Illustration af sammenhæng mellem aktiviteter på læringsforløbet og forløbets mål

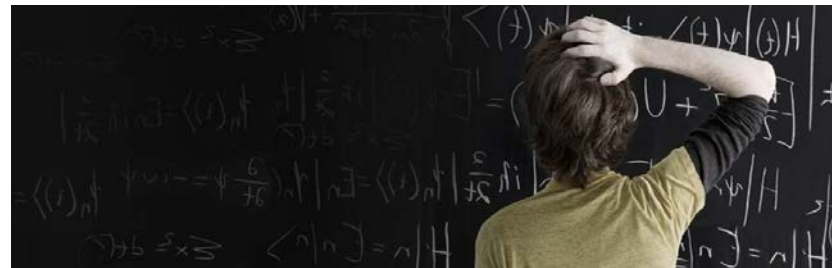
Aktiviteter	Trin på vejen	Trin på vejen	Trin på vejen	Umiddelbare resultater	Endelige resultater
Miljøskifte, fokus på progression og intensivt forløb med tydelig klasseledelse, klar struktur, undervisnings-differentiering og læringsmål	Eleven har nemmere ved at følge undervisningen Eleven ved, hvad der forventes	Eleven har faglige succesoplevelser	Eleven motiveres af at se en faglig udvikling og ser en mening med læringen	Eleven får bedre faglige resultater Positive strategier overtages i klassen (eleven bliver selvhjulpne)	Flere positive mønsterbrydere, flere udsatte eller sårbare børn gennemfører en ungdomsuddannelse og styrket tro på egne evner - Eleverne oplever en faglig udvikling og vil i højere grad være i stand til at gennemføre en uddannelse. - Forbedrede sociale og personlige kompetencer hjælper eleven fremadrettet. - Risikoen for at eleven ender på en overførselsindkomst mindskes.
Relationer, narrativ pædagogik, karaktertræk, anerkende tilgang: Opbygge relationer, den positive fortælling, positive forventninger og være anerkendende	Eleven opbygger tillid og oplever at blive anerkendt. Eleven bevidstgøres at kunne påvirke eget liv og lærer om karaktertræk.	Eleven tør at stå frem og kaste sig ud i opgaverne. Eleven oplever, at egne valg påvirker muligheder. Eleven begynder at anvende karaktertræk.	Eleven tager ansvar for egne handlinger. Eleven udvikler sig fagligt.	Eleven har mere selvtillid og selvværd. Eleven agerer på en måde, der sikrer større faglig progression.	
Helhedsorienteret tilgang: Mentor knyttes til hver elev som arbejder med eleven, klasseteamet, fritidstilbud og familien.	Eleven støttes i og mindes på de positive mestringsstrategier Klasseteamet klædes på til arbejdet med eleven	Eleven husker positive strategier i undervisningen Klasseteamet anvender hensigtsmæssige metoder over for eleven	Eleven anvender positive strategier i undervisningen Klasseteamet oplever positiv udvikling ved eleven	Elevens faglige, sociale og personlige progression fortsætter uden for campen. Flere beskyttende faktorer uden for campen.	

Erfaringer og resultater

Erfaringer og resultater

- Parkvejens Skole er overbevist om resultaterne i de intensive læringsforløb, hvorfor skolen også fremadrettet vil arbejde med campene. Resultaterne opleves både ift. elevernes personlige, sociale og faglige udvikling.
- Eleverne i nuværende læringscamp oplever, at det er nemmere at forstå, hvad lærerne beder dem om at løse, at det er sjovere at gå til undervisningen og at de har lært meget. I perioderne, hvor eleverne er tilbage i klassen, tænker de på karaktertrækkene som fx vedholdenhed og oplever selv, at "det handler om at være vedholdende, så jeg lærer noget". Eleverne oplever, at de lærer rigtig meget fagligt, og at de er blevet bedre til opføre sig ordentlig i undervisning.
- Læringscampen fortsætter i foråret 2016, så der foreligger endnu ingen evaluering. Parkvejens Skole har dog i tidligere camps haft positive evalueringer, som evalueringen af den første læsecamp (forår 2014) dokumenterer. På baggrund af en spørgeskemaundersøgelse viser evalueringen, at alle elever har oplevet en stor faglig fremgang i læsning under og 2 måneder efter campen, at deres læselyst er steget markant under opholdet, og at de har styrket troen på egne evner. Der er dog udfordringer med at fastholde de gode resultater, især de faglige, hvorfor der i indeværende læringscamp er særlig fokus på opfølgning og forankring.
- Parkvejens Skole bruger erfaringer og resultater fra tidligere camp-perioder til at videreudvikle campene, både organisatorisk, i tilrettelæggelsen, opfølgningen mm. Ønsket er fremadrettet at få indarbejdet intensive læringsforløbet i skolens drift samt at udvide konceptet til alle klassetrin.

Drivere

- Miljøskiftet og muligheden for at sætte intensivt ind over for den enkelte elev med fokus på både social/personlig og faglig udvikling
- Motivation og opbakning: Motiverede elever, forældre og undervisere samt skoleledelsens tydelige opbakning til læringsforløbene, både i form af ressourcer og i kommunikationen, er vigtige drivere.
- En helhedsorienteret indsats, hvor der samarbejdes med klasseteamet, fritidsklubber, forældrene og forvaltningen for at styrke eleverne mest muligt.

Barrierer

- Opfølgning og forankringen er et væsentligt opmærksomhedspunkt ved campene. Der arbejdes i indeværende camp med en tæt opfølgning, som dels sigter mod eleven og dels mod lærerteamet. Resultaterne af denne tætte opfølgning kendes dog endnu ikke, da læringscampen stadigvæk er i gang.
- Optimalt set skulle socialforvaltningen og arbejdet med familien også indgå tættere i samarbejdet ved målgruppen af udsatte eller sårbare elever, da eleverne kan være udfordrede derhjemme.
- At afsætte tid og ressourcer til underviserne, især undervisere, der har meget undervisning i special- eller almenklassen, kan være udfordrende. Selvom timerne dækkes med vikartimer, kan det være svært for underviserne at være væk fra deres klasser over flere uger.

Datagrundlag og metode

Metode

- Erfaringsopsamlingen bygger på forskellige datakilder og et miks af forskellige metoder. Undersøgelsen er indledt med en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltningen i kommunerne, som dels har til formål at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb og dels at finde relevante læringsforløb, som er blevet udvalgt til casebeskrivelser. Der blev i alt udvalgt otte intensive læringsforløb, som hver især belyses nærmere i en casebeskrivelse.
- Den enkelte casebeskrivelse er udarbejdet på baggrund af interview med relevante aktører samt en desk research af tilgængelige dokumenter. Den konkrete udvælgelse af interviewpersoner og dokumenter afhænger af projektet, men det bestræbes at få en bred repræsentation af interessenter og aktører. En oversigt over interviewpersoner og dokumenter til udarbejdelsen af "Parkvejens Skole – Læringscamp" findes til højre.

Interviewpersoner

- Dan Gjerrild Søgaard, skoleleder på Parkvejens Skole
- Anders Gilleladen, projektleder af Læringscampen på Parkvejens Skole,
- Susan Munk, AKT-koordinator på Parkvejens Skole,
- Fire elever fra Parkvejens Skole, som for tiden deltager i Læringscampen

Dokumenter

- Parkvejens Skole v/ Odder Kommune (2015), "Ansøgning til Pulje til lokal udvikling og kapacitetsopbygning af den nye folkeskole - Lærings-camp for udsatte elever i et reformperspektiv", 9. december 2015
- Parkvejens Skole (2014), "Læsecampevaluering"
- Parkvejens Skole (2014), "Pressemeddelelse – På Parkvejens Skole kan alle læse", 11. marts 2014

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANN'S PLADS 1-3
DK - 8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: SMU@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION COPENHAGEN

RYESGADE 3F
DK - 2200 COPENHAGEN
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

AUSTRIA DENMARK GERMANY GREENLAND NORWAY SWEDEN UNITED KINGDOM VIETNAM

TIDLIG MATEMATIKINDSATS

METROPOL

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING

DECEMBER 2015

Overblik

"Tidlig Matematikindsats"

Ansvar for gennemførelse: Metropol

Tidsperiode: Arbejdet med Tidlig Matematikindsats startede i 2007/2008. Tidlig Matematikindsats Til Marginalgrupper (TMTM) gennemføres i 2014-2016.

Målgruppe: Målgruppen for TMTM er elever i matematikvanskeligheder, eller som ser ud til at være på vej ud i vanskelighed.

Formål: Fagligt matematisk løft og større lyst til matematik blandt eleverne, styrke lærernes kompetencer og større bevågenhed om matematik.

Tilrettelæggelse: Metropol udbyder kursus og materialer. Skolerne står for interventionen over for eleven.

Kontaktperson:

Pia Beck Tonnesen, lektor, Metropol

Tlf. 7248 7279

Email: pito@phmetropol.dk

Overblik over det intensive læringsforløb

- Tidlig Matematikindsats er et intensivt læringsforløb, som uddanner matematiklærere i folkeskolerne til selv at kunne gennemføre interventionen over for eleven. Det er således ikke ét intensivt læringsforløb, men et efteruddannelseskoncept med en række støttematerialer, der skal styrke matematiklærerens evne til at tilrettelægge en undervisningsdifferentieret matematikundervisning, der udfordrer alle elever, så deres lyst til matematik styrkes/fastholdes, deres behov for støtte mindskes mm. Den tidlige indsats har derudover til formål at reducere støttebehovet på sigt.
- Metropol udbyder kursus og materialer, og skolerne står for interventionen over for eleven. Der deltager to lærere fra hver skole på en uges TMTM-kursus, hvilket svarer til 2x37 arbejdstimer. Dertil skal der afsættes tid til gennemførelsen af interventionerne (ca. 30 minutter om dagen, fire dage om ugen i 12 uger pr. elev).
- TMTM materialet indeholder fokuspunkter, spørgsmål og opfølgingsmuligheder samt ideer og forslag til, hvordan læreren kan arbejde med eleven. Der indgår også konkrete problembehandlingsopgaver, der direkte kan anvendes i undervisningen.
- Fagsynet på matematik adskiller sig fra det traditionelle, idet matematik ses som et landskab, hvor eleverne kan have forskellige "regnehuller", der skal afdækkes og udfyldes. Undervisningen er dialogbaseret, og der er således ikke en på forhånd fastlagt opgave.
- Tidlig Matematikindsats Til Marginalgrupper (TMTM) er et projekt, der tester konceptet fra Tidlig Matematikindsats. Til TMTM er elever udvalgt, der normalt karakteriseres som meget svage (lavtflyvende) eller særligt dygtige (højtflyvende) elever i 2. klasse. Her testes systematisk i et randomiseret forsøg med før- og eftermålinger, hvilken effekt indsatsen har for disse marginalgrupper. Evalueringen af de systematiske test er endnu ikke afsluttet, men peger hen imod, at indsatsen har en positiv effekt.
- Tidligere erfaringer med konceptet har været positive for eleverne, men det kan være svært at fastholde de positive resultater efter endt læringsforløb, især hvis tilgangen i den almene matematikundervisning divergerer meget. Matematiklærerne oplever, at de selv videreudvikler deres faglighed og får en bedre forståelse for elevernes matematikforståelse og -kunderskaber.

Målgruppe og formål

Målgruppe

Målgruppen for Tidlig Matematikindsats er elever i matematikvanskeligheder, eller som ser ud til at være på vej ud i vanskeligheder. Vanskelighederne måles ikke med karakterer, men tilgangen og holdningen til matematik samt deres begrebsforståelse og matematiske kompetence. Med Tidlig Matematikindsats er ønsket at nå eleverne tidligt i matematikforløbet, inden de matematiske udfordringer og vanskeligheder bliver alt for store.

Målgruppen er elever, der i hverdagssprog karakteriseres som meget svage (lavtflyvende) eller særlig dygtige (højtflyvende) elever i 2. klasse. De lavtflyvende elever har typisk mistet motivationen og lysten til matematikundervisningen, hvilken også kan være med til at forklare deres svage præstationer.

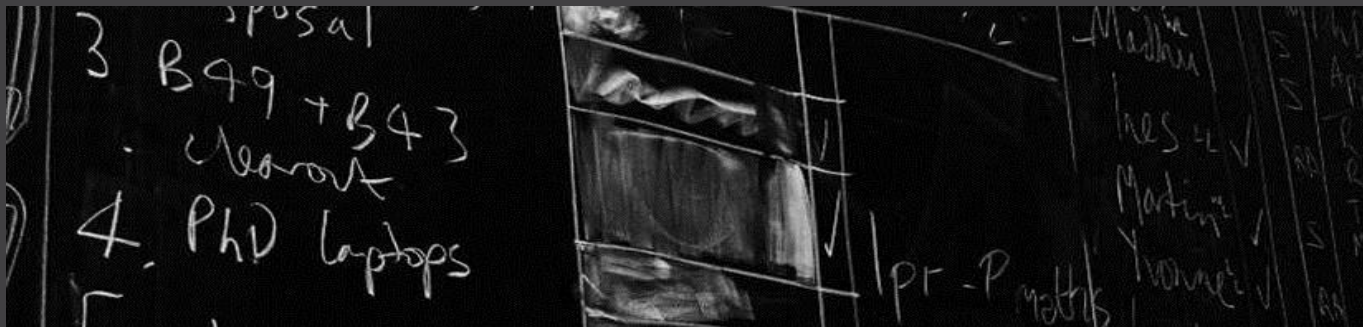
I princippet er TMTM egnet til alle elever, da alle elever har "regnehuller" og kan have øjeblikke, hvor de går i stå med matematikken. Det kan derudover komme frem i forløbet, at elever der traditionelt karakteriseres som dygtige, kan være udfordrede i matematikken, når der anvendes en mere problemløsningsorienteret og reflekterende tilgang.

Formål og mål med forløbet

Projektets mål er "at fremme og kvalificere samarbejdet i den personkreds, der inddrages, når elever er i vanskeligheder i matematik" (phmetropol.dk). Formålet er, at matematik giver mening for eleverne, så de kan deltage og får øget selvværd samt lyst til matematik. Den tidlige indsats har derudover til formål at reducere støttebehovet på sigt.

Formålet er således at give eleverne et fagligt løft i matematik samt (gen)skabe lysten til faget, øge deres deltagelse i matematik samt øge selvværdet. Derudover er målet over for lærerne at gøre dem fagligt dygtigere samt give dem erfaring med at arbejde mere problemløsende og procesorienteret med den pågældende elevgruppe.

Et generelt mål med projektet er derudover at øge fokus på at støtte op om elever, der har matematikvanskeligheder på samme niveau, som der støttes op om læsning. Det opleves, at matematikstøtte har været et forsømt område.

Undervisning og aktiviteter

Tilrettelæggelse

TMTM er en todelt indsats, idet den dels består af et kursus for matematiklærere, der skal udføre interventionen, dels af selve interventionen, som er det intensive undervisningsforløb over for eleven.

Forløbet med eleven starter med en screeningsamtale, der skal afdække faglighed, holdninger til faget og elevens sociale kompetencer. I samtalen afdækkes nøje, hvor eleven er god i matematik, hvor eleven har "regnehuller", og hvordan matematikundervisningen kan gøres relevant for netop eleven.

Eleven deltager fire dage om ugen i TMTM-undervisningen. Det er forskelligt organiseret på skolerne, hvorvidt eleven tages ud af sin almindelige fagundervisning, evt. understøttende undervisning, eller om undervisningen ligger uden for skolens almindelige undervisningstid. Typisk er eleven alene, men i enkelte tilfælde vælger man at undervise to elever samtidigt, da det kan skabe et godt samspil og tryghed. I TMTM-undervisningen anvendes materialerne fleksibelt af læreren i den dialogbaserede undervisning, som tilpasses eleven.

Kurset for lærerne er en blanding af undervisning, diskussion og opgaveløsning, hvor lærerne skal blive tryk med materialerne, tilgangen og metoden. Ud over det indledende kursus observeres lærernes TMTM-undervisning for at styrke deres kompetencer yderligere.

Undervisning og aktiviteter

TMTM konceptet bygger på en helhedsopfattelse af matematiklæring. Eleven skal ikke gennemgå bestemte niveauer i en bestemt rækkefølge, men matematik ses som et landskab, hvor der kan arbejdes i forskellige områder på forskellige niveauer. Fokus ligger på mere end blot talforståelse. Der arbejdes med alle dele i matematikken. Der arbejdes ligeledes med det matematiske sprog, som er en forudsætning for at forstå og kunne følge med i den almindelige undervisning.

Matematiklæreren tager udgangspunkt i de styrker, eleven har i matematikken, og arbejder aktivt med de "regnehuller", eleven har, for at forbedre elevens matematiske forståelse. Fokus er på at finde noget, som eleven tager til sig og skabe et matematisk problem, som eleven har lyst til at løse, fordi det opleves som relevant for eleven. Det kan fx ske via regnehistorier, hvor læreren eller eleven bygger en historie omkring regnestykket, eller ved at inddrage nogle af elevens interesser. Fokus ligger i høj grad på problembehandling, hvor elevens undren driver værket.

Undervisningen er dialogbaseret, og der er således ikke en på forhånd fastlagt opgave. I undervisningen undersøges det matematiske landskab, uden at det handler om at lære noget bestemt.

I TMTM bliver matematikundervisningen individuelt og løbende tilpasset den enkelte elev ud fra screeningssamtalen og de efterfølgende erfaringer med eleven i undervisningen. Det betyder fx også, at højtflyvende elever udfordres yderligere ved at konstruere mere krævende opgaver.

TMTM-materialet indeholder fokuspunkter, spørgsmål og opfølgingsmuligheder samt ideer og forslag til, hvordan læreren kan arbejde med eleven. Der indgår dog ikke konkrete materialer, der direkte kan anvendes i undervisningen. Disse udvikles selv af læreren.

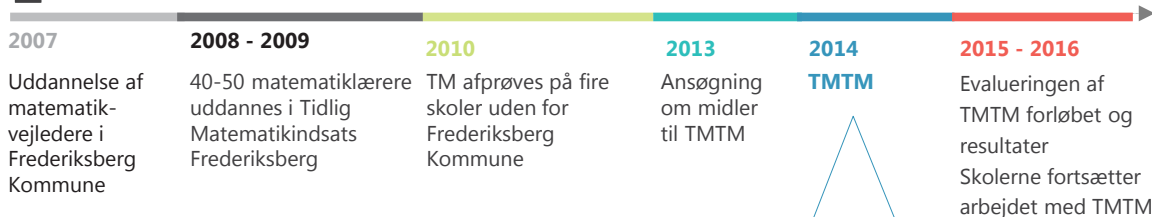
Den konkrete tilrettelæggelse af TMTM-undervisningen vil være forskellige fra lærer til lærer og elev til elev.

Proces og tilrettelæggelse

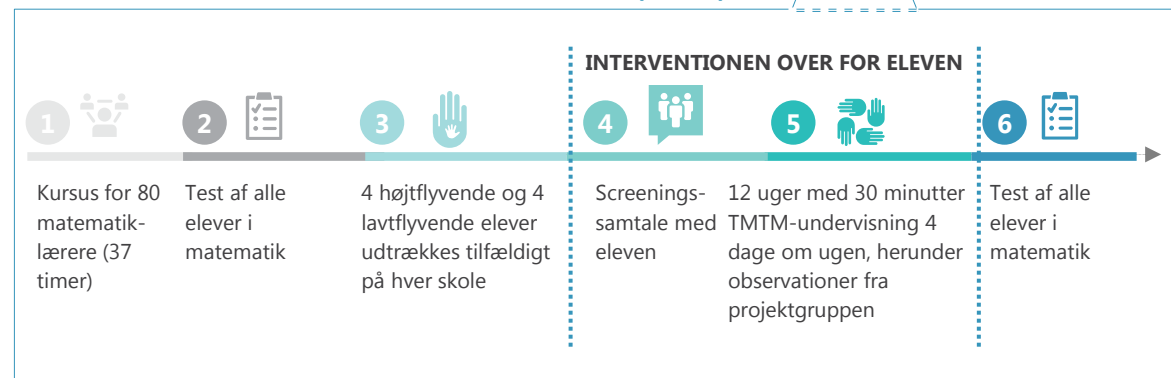
Proces

Tidlig Matematikindsats er et intensivt læringsforløb, som startede i Frederiksberg Kommune, hvor 40-50 matematiklærere blev undervist i Tidlig Matematikindsats og deres tilbagemeldinger på baggrund af deres afprøvninger fik indflydelse på udformningen af materialet. Sidenhen er Tidlig Matematikindsats blevet afprøvet uden for Frederiksberg Kommune i 2010 på fire skoler på Sjælland. Disse afprøvninger har affødt et ønske om at teste effekten af Tidlig Matematikindsats på bestemte målgrupper. Projektgruppen søgte derfor om midler til at udbrede Tidlig Matematikindsats til flere skoler i Danmark samt systematisk at teste effekterne. Med støtte af Egmont Fonden på 4,8 millioner kr. blev Tidlig Matematikindsats til Marginalgrupper (TMTM) således gennemført som forskningsprojekt på 39 skoler i 2014. Resultaterne fra TMTM evalueres, og flere af skolerne har valgt at fortsætte med TMTM efterfølgende.

UDVIKLING I TIDLIG MATEMATIK INDSATS

TIDLIG MATEMATIKINDSATS TIL MARGINALGRUPPER (TMTM)

Organisering

TMTM er et intensivt læringsforløb, som uddanner matematiklærere i folkeskolerne til selv at kunne gennemføre interventionen over for eleven. Lærerne deltager på et kursus i TMTM-undervisning, og der er rammer ift. mængden af undervisning mm., som er illustreret i tidslinjen for TMTM. Den konkrete tilrettelæggelse varierer dog mellem skolerne.

Skolerne skal finde ressourcer til, at lærerne kan gennemføre kurset og interventionerne. Det har været forskelligt, hvordan skolerne har finansieret dette. Der deltager to lærere fra hver skole på en uges TMTM-kursus, hvilket svarer til 2x37 arbejdstimer. Dertil skal der afsættes tid til gennemførelse af interventionerne (12 uger med 30 minutters undervisning fire dage om ugen pr. elev).

Den første fase af Tidlig Matematikindsats har været finansieret af Metropol. TMTM er dog ligeledes støttet med midler fra Egmont Fonden, som bl.a. bruges på evalueringen, der foretages af følgeforskere på DPU. Forskningsprojektet gennemføres som et randomiseret forsøg med forsøg- og kontrolgrupper. På hver af de 39 deltagende skoler udvælges 4 højtflyvende og 4 lavtflyvende elever tilfældigt blandt de henholdsvis 20 procent dygtigste og svageste elever. Alle elever testes før og efter TMTM for at undersøge, om TMTM-eleverne har oplevet en større progression.

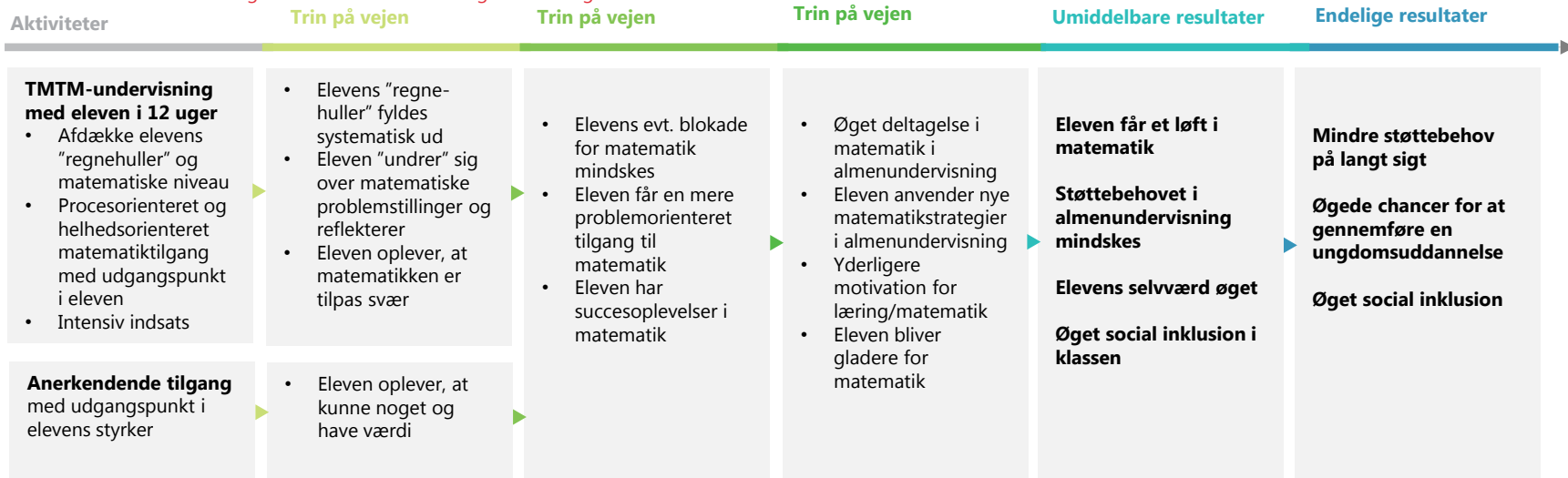
Sideløbende har tre lærerstuderende skrevet bachelorprojekt med udgangspunkt i TMTM. Yderligere 16 lærerstuderende er tilknyttet TMTM som medhjælpere og skal i 2016 skrive deres bachelorprojekt med udgangspunkt i TMTM. Der er pt. 28 lærere, der læser TMTM som diplommodul, der udbydes af Metropol.

Forandringsteori

Hvordan forventes indsatsen at virke?

- I TMTM er det første skridt at arbejde med lærernes matematikforståelse og –tilgang, hvor lærerne får materialer og redskaber til selv at kunne sætte ind over for eleverne. Undervisningen er procesorienteret, og fokus ligger således i mindre grad på rigtige og forkerte svar, men til gengæld på at skabe mere undren ved eleven om, hvordan det matematiske problem kan løses. Lærerne får en mere helhedsorienteret tilgang til matematik og kan via matematiske samtaler bedre afdække elevens niveau og dermed bedre sætte ind over for eleven.
- Tankegangen er, at en tidlig indsats over for matematikvanskeligheder kan reducere støttebehovet fremadrettet, idet:
 - Elevens "regnehuller" fyldes op, så elevens matematiske udfordringer mindskes.
 - Eleven får forudsætningerne til at kunne følge den almindelige matematikundervisning, dels ved give dem et fagligt løft og dels ved at styrke deres matematisk sprog.
 - Elevens lyst til at lære matematik øges, fordi eleven anerkendes for det, han eller hun kan, og fordi matematik gøres relevant for den enkelte elev.
- TMTM skal understøtte elevernes faglige og sociale inklusion, både på kort sigt i 2. klasse og på langt sigt i deres videre uddannelsesforløb.

Illustration af sammenhæng mellem aktiviteter i læringsforløbet og forløbets mål

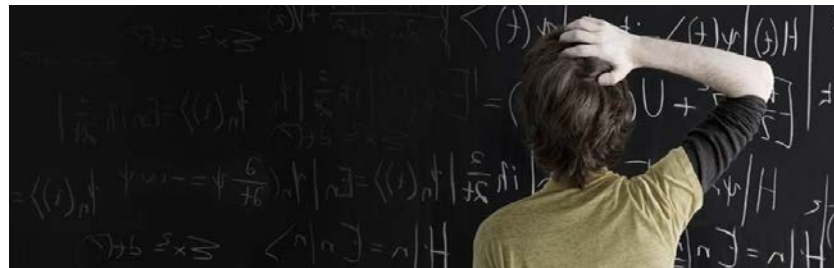

Erfaringer og resultater

Erfaringer og resultater

- TMTM er gennemført som randomiseret kontrolforløb, og de første resultater viser, at læringsforløbet har en positiv betydning. Der er tegn på, at bestemte profiler af lavtflyvende elever profiterer positivt af forløbet. De endelige resultater foreligger endnu ikke.
- Fra de tidligere forløb med Tidlig Matematikindsats har projektgruppen især oplevet, at eleverne vokser og får større selvtillid og selvværd, hvilket gør, at eleverne rykker sig. Der foreligger dog ingen undersøgelser af de langsigtede effekter.
- Lærerne oplever selv en faglig udvikling, både mht. deres matematiske fagforståelse og især deres didaktiske arbejde. Tanken er, at lærerne efterfølgende kan anvende TMTM over for deres elever og i matematikundervisningen generelt. I en survey svarer lærerne positivt på, at deres faglige og pædagogiske kompetencer er blevet styrket. De interviewede matematiklærere har været glade for TMTM og har på hver sin måde indarbejdet konceptet i skolens arbejde.

Drive

- Det er forholdsvis nemt at implementere TMTM, idet det er matematiklærere på skolerne, der står for gennemførelsen, efter de har gennemgået kursusforløbet og modtaget materialerne. TMTM kan således tilpasses til den skolespecifikke kontekst. TMTM kan bruges både til udvikling af almenundervisningen eller i TMTM-undervisningen. Selvom enkelte elementer kan anvendes i den almindelige matematikundervisning, kræver den fulde TMTM andre rammer, hvor der er ro og tid til at følge eleven.
- Lærernes engagement er afgørende for, at projektet kan lykkes. I gennemførelsen af TMTM-projektet har der været interesse og opbakning fra forældrene. Forældrenes opbakning er yderligere en fremmede faktor for elevens læring.

Barrierer

- Tilbagevenden til matematikundervisningen kan være udfordrende for eleven, især hvis "fagsynet i klassen er for divergerende, sker der ikke en overførsel, når eleven kommer til sine vante rammer" (matematiklærer). Det gør det svært for eleven at fastholde momentum og fortsætte sin matematiske progression. Der kunne evt. arbejdes yderligere med fastholdelse og forankring fremadrettet.
- Manglende ressourcer i skolen kan udgøre en væsentlig barriere. Der skal afsættes ressourcer til, at matematiklæreren kan tage på kursus og derudover afsættes ressourcer til at gennemføre undervisningen af eleven.

Datagrundlag og metode

Metode

- Erfaringsopsamlingen bygger på forskellige datakilder og et miks af forskellige metoder. Undersøgelsen er indledt med en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleforvaltningen i kommunerne, som dels har til formål at kortlægge erfaringerne med intensive læringsforløb og dels at finde relevante læringsforløb, som er blevet udvalgt til casebeskrivelser. Der blev i alt udvalgt otte intensive læringsforløb, som hver især belyses nærmere i en casebeskrivelse.
- Den enkelte casebeskrivelse er udarbejdet på baggrund af interview med relevante aktører samt en desk research af tilgængelige dokumenter. Den konkrete udvælgelse af interviewpersoner og dokumenter afhænger af projektet, men det bestræbes at få en bred repræsentation af interessenter og aktører. En oversigt over interviewpersoner og dokumenter til udarbejdelsen af Tidlig Matematikindsats findes til højre.

Interviewpersoner

- Pia Beck Tonnesen, projektleder på TMTM og lektor på Metropol
- Peter Weng, medlem af projektgruppen for TMTM og lektor på Metropol
- Steffen Overgaard, medlem af projektgruppen for TMTM og adjunkt på Metropol
- Peter N. Allierup, følgeforsker på TMTM og lektor på DPU
- Kirsten Birkving, skoleleder på Kokkedal Skole
- Berit Hesseldal Andersen, matematikvejleder og -lærer på Kokkedal Skole
- Gritt Ulrikka Jørgensen, matematikvejleder og -lærer på Nivå Skole
- Elev i 2. klasse, som har deltaget i TMTM

Dokumenter

- TMTM (2014) "Projektbeskrivelse"
- TMTM (2014) "Forankringsplan"
- Folkeskolen (2014) "Tidlig indsats i matematik spredte sig"
- Metropol (2011) "Matematik og tidlig indsats – pilotprojekt"

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANN'S PLADS 1-3
DK - 8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: SMU@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION COPENHAGEN

RYESGADE 3F
DK - 2200 COPENHAGEN
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

AUSTRIA DENMARK GERMANY GREENLAND NORWAY SWEDEN UNITED KINGDOM VIETNAM